

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2018

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2018
NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

Seznam fotografií na předělových stranách:

- obálka: Invalidovna v Praze (Josef Slavíček)
s. 6: Zámek Valtice (Jiří Wasserbauer)
s. 8: Portrét Heřmana z Chudenic, který se stal v roce 2018 tvář projektu Po stopách šlechtických rodů (Aleš Motejl)
s. 10: Kostel Nejsvětějšího srdce Páně v Praze (Viktor Čáp)
s. 12: Strop zámku Nový Hrad v Jimlíně (Thermo Sanace, s. r. o.)
s. 14: Zámek Kratochvíle (Ivan Janota)
s. 18: Interiér zámku Hořovice (Petr Kříž)
s. 22: Kopule Panteonu historické budovy Národního muzea v Praze (Martina Tylová)
s. 34: Zámek Valtice (Jiří Wasserbauer)
s. 39: Kurz řemeslné obnovy v Chlumu u Dubé (Kateřina Macková)
s. 42: Kostel sv. Máří Magdalény v Chlumíně, testování speciálně vyvíjené, nově sestavené helikoptéry (Nicolas Staub)
s. 44: Barokní festival Feste Teatrale 2018 na zámku Valtice (Jiří Wasserbauer)
s. 49: Nádvoří zámku Náměšť nad Oslavou (NPÚ, ÚPS v Českých Budějovicích)
s. 93: První moravská spořitelna v Brně (Viktor Čáp)
s. 94: Sala terrena na zámku Lysice, detail reliéfu (Miroslav Zavadil)
s. 101: Pohled do expozice Frýdlantský poklad (Luisa Pavlíková)
s. 107: Replika středověkého jeřabu na hradě Rožmberk (NPÚ, ÚPS v Českých Budějovicích)
s. 113: Schodiště v budově Spolchemie v Ústí nad Labem (archiv NPÚ, ÚOP v Ústí nad Labem)
s. 119: Zámecká kaple na zámku Valtice (Jiří Wasserbauer)

Autoři fotografií:

Simona Amiridu (55 uprostřed), Viktor Čáp (7, 10, 13, 93), Martin Čihalík (74 vlevo), Martin Frouz (46 vpravo d.), Martina Houdek (22, 23 n.), Romana Indrová Semelková (40), Ivan Janota (14), Kelly Keller (64 vlevo), Petr Kříž (18), Petr Lang (16 vpravo n.), Kateřina Macková (38), Martin Micka (45 vpravo), Radek Miča (11 vlevo n., 15), Aleš Motejl (8), Kateřina Neumannová (64 d.), Luisa Pavlíková (101), Kristýna Pellarová (48 uprostřed, 71), Kateřina Rusňáková (31 vpravo), J. Růžička (46 vpravo n.), Magdaléna Sedlecká Rečová (56 n.), Josef Slavíček (obálka, 19), Vojtěch Spurný (116), Nicolas Staub (42), ThermoSanace, s. r. o. (12), Martina Tylová (22, 23 n.), Tomáš Vrtal (17 vpravo n.), Petr Všeťečka (31 vpravo), Jiří Wasserbauer (6, 34, 44, 91, 111, 118), Miroslav Zavadil (91 d., 94), David Židlický (47)

Ostatní fotografie archiv NPÚ

**NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV**

Výroční zpráva za rok 2018

Národní památkový ústav

Vydal Národní památkový ústav, Valdštejnské nám. 3, 118 01 Praha 1

www.npu.cz

Redakce: Karolina Krejčířková

Grafická úprava a sazba: Barbora Augustová, www.virtualworld.cz

Tisk: H.R.G. spol. s r. o., Svitavská 1203, 570 01 Litomyšl

Praha 2019

Neprodejné

ISBN 978-80-7480-130-3

Obsah

Úvod generální ředitelky	7	Přehledová část	
Šlechta českých zemí v evropské diplomacii	8	O Národním památkovém ústavu	94
Století republiky	10	Hospodaření	101
Patrimonium pro futuro	12	Projekty financované z evropských zdrojů	108
Výjimečné dny a události návštěvnické sezony	14	Obnovy památek z programu SMVS	110
Nové a nově upravené interiérové instalace	18	Podpora pro památky UNESCO	111
Obnovy památek	22	Finanční prostředky NPÚ alokované na záchranné archeologické výzkumy	112
Mezinárodní spolupráce	34	Vědecko-výzkumná činnost	113
Vzdělávání a dobrovolnická činnost	38	Souhrnné přehledy	119
Publikační činnost	40		
Vědecko-výzkumná činnost	42		
Další události v roce 2018	44		
Jednotlivá pracoviště	49		
Generální ředitelství	52		
Územní odborné pracoviště v Praze	54		
Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze	56		
Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích	58		
Územní odborné pracoviště v Plzni	60		
Územní odborné pracoviště v Lokti	62		
Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem	64		
Územní odborné pracoviště v Liberci	66		
Územní odborné pracoviště v Josefově	68		
Územní odborné pracoviště v Pardubicích	70		
Územní odborné pracoviště v Telči	72		
Územní odborné pracoviště v Brně	74		
Územní odborné pracoviště v Olomouci	77		
Územní odborné pracoviště v Kroměříži	79		
Územní odborné pracoviště v Ostravě	82		
Územní památková správa v Praze	85		
Územní památková správa v Českých Budějovicích	87		
Územní památková správa na Sychrově	89		
Územní památková správa v Kroměříži	91		

UVOD

Úvod generální ředitelky

Vážené čtenářky,
vážení čtenáři,

Je mi potěšením představit vám výroční zprávu Národního památkového ústavu za rok 2018, která přináší přehled důležitých informací o naší činnosti v uplynulém roce. Ten byl v mnoha ohledech významný nejen pro naši instituci, ale zejména pro náš stát. V roce 2018 jsme si připomněli sto let od vzniku samostatného Československa, ale i další „osmičková“ výročí, která jsou nedílnou součástí naší národní historie. NPÚ připomněl tyto historické milníky celou řadou aktivit v rámci projektu Století republiky.

I v roce 2018 jsme v počtu návštěvníků navázali na mimořádně úspěšné sezony z let minulých, památky v naší správě navštívilo 5 502 000 lidí. Uplynulý rok byl úspěšný také z hlediska výnosů, které činily 572 milionů korun a meziročně vzrostly o 34 milionů. Rekordní počet návštěvníků jsme na našich památkách uvítali během Hradozámecké noci, která přilákala 35 tisíc lidí a zapojilo se do ní 70 objektů ve správě NPÚ. Úspěch slavil i 8. ročník dlouhodobého edukačního cyklu Po stopách šlechtických rodů, jenž se v roce 2018 zaměřil na šlechtu českých zemí v evropské diplomacii a poprvé v historii byl představen v zahraničí. Ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí jsme připravili výstavy a konference v Belgii, Itálii, Rakousku,

Německu, Španělsku, Vatikánu i Japonsku a prostřednictvím těchto aktivit se nám podařilo navázat zahraniční partnerství, která chceme v budoucnu nadále rozvíjet.

Prohlubovat chceme v dalších letech i již zavedenou spolupráci s Pamiatkovým úradom Slovenskej republiky. Společně jsme na podzim 2018 uspořádali na zámku Valtice jubilejní 50. ročník mezinárodní konference o archeologii středověku, které se zúčastnilo přes 200 archeologů z několika evropských zemí, včetně Rakouska, Německa či Polska.

Po letech úsilí a intenzivních jednání jsme převzali do správy pražskou Invalidovnu. Obnovit krásu této národní kulturní památky, která se řadí k vrcholům české barokní architektury, po letech chátrání není lehkým úkolem, my se však této výzvy neobáváme a já věřím, že se nám podaří Invalidovnu nejen revitalizovat, ale rovněž vytvořit z ní pulzující centrum kulturního a společenského dění.

Památkovou obnovu budou realizovat i další objekty. Znovu se nám podařilo uspět v rámci Integrovaného regionálního operačního programu, v roce 2018 byly z prostředků Evropské unie

podpořeny další čtyři projekty. Podporovat ostatní (nejen) v obnově památek však chceme i my. Na podzim jsme již popáté udělili Ceny Národního památkového ústavu Patrimonium pro futuro, kterými chceme poděkovat vlastníkům památek za péči o naše kulturní dědictví.

Poděkovat chci také návštěvníkům památek, našim příznivcům a podporovatelům a v neposlední řadě rovněž všem zaměstnancům NPÚ, bez jejichž svědomitě odvedené práce bychom výše uvedených úspěchů jen těžko dosahovali.

Ing. arch. Naďa Goryczková
generální ředitelka
Národního památkového ústavu

ŠLECHTA ČESKÝCH ZEMÍ

v evropské diplomacii

Dlouhodobý projekt Po stopách šlechtických rodů se v roce 2018 zaměřil na šlechtu českých zemí v evropské diplomacii. Poprvé se projekt představil také v zahraničí – v průběhu roku zavítal do Bruselu, Říma, Florencie, Madridu, Vídně, Osnabrúcku a Tokia. Symbolické zahájení proběhlo 22. března v sídle Ministerstva zahraničních věcí – v Černínském paláci v Praze, evropské zahájení pak 20. dubna v Bruselu. Rozmanité kulturní akce připravilo 44 památkových objektů, významným centrem se stal západočeský zámek Kynžvart, který byl i hlavním hostitelem Hradozámecké noci.

Výstava **Dokonalý diplomat.** Černínové – vyslanci, cestovatelé, sběratelé

21. 7. – 30. 11. 2018

V červenci byla na zámku Jindřichův Hradec otevřena jedinečná výstava, která představila opomíjené téma diplomatických misí českých šlechticů v 17. až 20. století.

V dosud nepřístupných prostorách druhého patra renesančního Adamova stavení bylo představeno téměř 400 předmětů, včetně tureckého stanu ze 17. století. Výstava na ploše přes 570 m² mapovala diplomatické a související cestovatelské i sběratelské aktivity rodu Černínů. Zpestřením byla řada audiovizuálních prvků i bohatý doprovodný program.

Výstava **Diplomatické mise šlechty českých zemí v Japonsku** a jejich kulturní ohlasy ve střední Evropě

17. 12. 2018 – 17. 1. 2019

Rok šlechtické diplomacie uzavřela výstava v Tokiu. Představila diplomatické působení českých šlechticů v Zemi vycházejícího slunce a ohlas jejich misí ve střední Evropě.

Vernisáž panelové výstavy proběhla 17. prosince v Českém centru Tokio. Zajímavým doplněním byly kopie unikátních albuminových fotografií zachycujících japonské reálie, které si ze svých cest v letech 1874–1876 přivezl hrabě Erwin Dubský a zachovaly se na zámku v Lysicích.

STOLETÍ REPUBLIKY

Rok 2018 znamenal pro Českou republiku několik významných výročí, k jejichž oslavám se připojil také Národní památkový ústav. Celorepublikové i regionální akce se nesly v duchu oslav sta let od vzniku samostatného Československa, zaměřily se ale i na další „osmičková“ výročí a připomněly roky 1948 či 1968. Jako hlavní téma si zde Národní památkový ústav zvolil Architekturu ve službách první republiky.

Výstava **Architektura ve službách první republiky**

19. 9. – 31. 12. 2018

Výstava v Národní technické knihovně v Praze přiblížila sto výjimečných staveb z období první republiky.

V rámci panelové výstavy se blíže představily nejen domy a rodinné vily, ale i sportovní, kulturní, zdravotnické či školské stavby, sakrální architektura nebo industriální památky. Doprovodné fotografie poskytly zajímavé porovnání původního a současného stavu těchto budov. Centrální pražské výstavě předcházelo 13 regionálních expozic.

Výstava **Pomníky Velké války**

8.–25. 11. 2018

Sté výročí od ukončení Velké války připomněla výstava věnovaná pomníkům, které na území dnešní České republiky vznikaly k uctění památky padlých v této válce.

Výstava v Krkonošském muzeu v Jilemnici představila tyto památky z hlediska typologie, ikonografie, symbolického obsahu a autorských okruhů, ale přiblížila i nezaměnitelné lidské osudy. Celostátní výstavu doprovodila série regionálních výstav a vydání kritického katalogu.

Patrimonium
pro futuro

2018

Cena Patrimonium pro futuro je udělována od roku 2014 a jejím cílem je upozornit na pozitivní příklady v oblasti památkové péče, ale také na mnohdy strhující příběhy, které danou památku doprovázejí. Národní památkový ústav chce touto cestou vyzdvihnout nejen oceněné, ale i všechny nominované projekty, protože každá úspěšná snaha o záchranu památky si zaslouží uznání od laické i odborné veřejnosti.

Ocenění bylo uděleno v těchto kategoriích:

Obnova památky, restaurování

Cenu převzali **Petr Turek a Radka Turková** za restaurování zámecké kaple v Návarevě.

Objev, nález roku

Oceněno bylo **Muzeum hlavního města Prahy**, kolektiv oddělení archeologických sbírek zastoupený archeologem Petrem Starcem, za objev Valentinské brány a hradby středověkého opevnění v domě Na Kocandě v Praze.

Prezentace hodnot

Ocenění získalo **město Cheb a Nadační fond Historický Cheb** za vytvoření prohlídkové trasy Pod střechami chebských domů, cesta napříč staletími.

Záchrana památky

Cena byla udělena **Elišce Valdové a Igoru Valdovi** za záchranu zámeckého areálu v Třebešicích.

Osobnost památkové péče

Osobností památkové péče se stal **profesor Miloš Stehlík** za celoživotní přínos v oblasti péče o kulturní dědictví v českých zemích a významný podíl na profesionalizaci památkové péče především na jeho rodné Moravě.

Zvláštní ocenění

V roce 2018 udělila generální ředitelka dvě zvláštní ocenění: **městu Chodov** za obnovu a restaurátorské práce v kostele sv. Vavřince v Chodově a **Ing. Pavlu Davidovi** za záchranu renesanční tvrze Kobylnků z Kobylního v Podolí. Projekt obnovy tvrze zvítězil zároveň v internetovém hlasování Památky děkují, ve kterém o vítězi rozhoduje široká veřejnost.

Na zámku v Jindřichově Hradci byly 3. října 2018 již popáté uděleny Ceny NPÚ Patrimonium pro futuro

Podrobnější informace jsou dostupné na: <https://www.npu.cz/patrimonium>

VÝJIMEČNÉ DNY A UDÁLOSTI

návštěvníké sezony

Každoročně je na památkách ve správě Národního památkového ústavu připraven bohatý kulturní program – výstavy, festivaly, workshopy a další akce lákají malé i velké návštěvníky. Sezona již tradičně vrcholí Hradozámeckou nocí, ani v zimě ale památky nespí. V závěru roku naopak ožívají Hradozámeckým adventem, do kterého se zapojuje stále více objektů.

Nejnavštěvovanější památky

V roce 2018 zavítalo na památky ve správě NPÚ 5,5 milionu návštěvníků. Nejoblíbenějším cílem se stal hrad a zámek Český Krumlov s 429 000 návštěvníků.

Druhým nejnavštěvovanějším objektem byl zámek Lednice, který přilákal

394 000 lidí, na Hlubokou se vypravilo 288 000 návštěvníků. Tradičně si vysokou návštěvnost udržel hrad Karlštejn (223 000 osob). Hranici stotisícové návštěvnosti překonaly i další památky – Valtice, Kroměříž, Konopiště, Sychrov, Křivoklát, Bouzov, Trosky, Buchlovice či Telč.

HRADO ZÁMECKÁ NOC

V noci z 25. na 26. srpna se konal již devátý ročník Hradozámecké noci. Zájemcům po celé republice se tak naskytla jedinečná možnost k návštěvě památek v netradičním nočním čase.

V roce 2018 se Hradozámecké noci zúčastnilo přes 70 státních památek a dalších 32 partnerských objektů – nejvíce od roku 2010, kdy noc otevřených památek proběhla vůbec poprvé. Bránou některého českého či moravského hradu, zámku, kláštera nebo kostela prošlo poslední prázdninovou sobotu více než 35 000 návštěvníků, kteří mohli zažít speciální večerní prohlídky, divadla, ohňostroje, koncerty i další zajímavý program.

Hlavní stan akce tentokrát hostil západočeský zámek Kynžvart, letní sídlo předního evropského diplomata – knížete Metternicha. Představila se zde slavnostní tabule s unikátní zlacenou stolní soupravou.

Hradozámecké léto s Českým rozhlasem

Národní památkový ústav připravil s Českým rozhlasem řadu nedělních výjezdů na vybrané památky ve správě NPÚ.

Součástí programu byly koncerty, přímé rozhlasové přenosy, losování týdenních výherců a také speciální prohlídky, kdy průvodce zastoupil některý ze známých herců nebo hereček. Na hradech a zámcích Hradec nad Moravicí, Velké Losiny, Milotice, Hrádek u Nechanic, Jindřichův Hradec, Hrubý Rohozec, Švihov a Duchcov se tak návštěvníci mohli potkat s Nadou Konvalinkovou, Ondřejem Kepkou, Janem Přeučilem, Petrou Černockou, Ivou Hüttnerovou, Otou Jirákem či Zdeňkem Junákem. Akce měla u návštěvníků velký ohlas.

450 let zámku Litomyšl

V roce 2018 oslavil zámek Litomyšl své 450. narozeniny. U příležitosti tohoto jubilea se konala řada kulturních akcí i výstav.

Výstavy představily například renesanci v Litomyšli či ukázkou nejkrásnějších operních kostýmů z Národního divadla. Oslavy završila podzimní výstava **Příběh zámku Litomyšl**, kterou připravilo Regionální muzeum v Litomyšli ve spolupráci se správou zámku. Díky zajímavé kulturní nabídce zaznamenal v roce 2018 zámek návštěvnícký rekord – 52 675 platících návštěvníků. Svě jubileum, a to šedesáté, slavil také Národní festival Smetanova Litomyšl.

Slavnosti v Horšovském Týně

Nádvoří zámku Horšovský Týn se během svátečních dní 5. a 6. července 2018 stalo dějištěm prvního ročníku Trauttmansdorffských slavností.

Návštěvníci si užili projížďky v kočáře nebo ukázky sokolnického umění v zámeckém parku. Program zpestřil historický řemeslný trh, šermířská vystoupení a příjezd diplomata Maxmiliána Trauttmansdorffa. Hrané prohlídky zavedly diváky do poloviny 17. století – zúčastnili se přípravy plesu a vyslechli si pikantní historky z mírových jednání v Münsteru a Osnabrücku. Slavnosti vyvrcholily plesem v Erbovním sále zámku.

Výstava **Vilém Kinský** – diplomat ve službách Albrechta z Valdštejna

Roli Viléma Kinského při spiknutí Albrechta z Valdštejna proti císaři Ferdinandovi II. připomněla výstava na státním zámku v Benešově nad Ploučnicí.

Národní památkový ústav za podpory Ministerstva kultury a za osobní účasti Dr. Francesca Kinského dal Borgo a jeho rodiny uspořádal výstavu reflektující diplomatickou činnost hraběte Viléma Kinského ze Vchynic a Tetova v letech 1630–1634 při spiknutí generallisima císařské armády Albrechta z Valdštejna proti císaři Ferdinandovi II. Štýrskému. Dobové záznamy a artefakty zasadily tehdejší události do kontextu politického vývoje evropského kontinentu.

Festival **Hortus Magicus**

Ve dnech 9. až 12. srpna 2018 proběhl pátý ročník barokního festivalu, který spojuje jedinečnou architekturu kroměřížské Květné zahrady s živou kulturou mnoha žánrů.

Návštěvníci festivalu měli možnost vychutnat si krásu dobové hudby, tance a divadla, ale také zahradního umění a architektury. Program doplnily ukázky aranžování květin a rozmanité edukativní aktivity, velké oblibě se těšila také půjčovna historických kostýmů. Program zakončil ohňostroj sestrojený podle původní ikonografie.

KLÍČ
K PAMÁTKÁM

Zápisník návštěvníka památek

Publikace určená návštěvníkům památek představuje formou poutavých příběhů více než sto historických objektů. Přináší nejen nezbytné informace k naplánování výletu, ale nabízí také k zaznamenání zážitků – u každé památky nechybí prostor pro vlepění vstupenky či hodnocení návštěvy.

V roce 2018 se do programu nově zapojila pražská Invalidovna. Pro návštěvníky byly připraveny nové pasy, mapy a DL letáky, které lze použít jako záložky do knihy. Do 139 855 papírových pasů nasbírali návštěvníci 273 356 vstupů. Přesně 12 975 lidí zavítalo během 12 měsíců alespoň na 6 památek, NPÚ a partnerské památky umožnily 13 225 vstupů zdarma. Z 2 523 účastníků programu, kteří splnili podmínky soutěže, bylo vylosováno 30 výherců. Nově se mezi výhrami objevila designová trika a hrnky.

INTERIÉROVÉ INSTALACE

nové a nově upravené

Návštěvníci hradů, zámků a dalších památek ve správě Národního památkového ústavu se každoročně mohou setkat s novými či nově upravenými prohlídkovými okruhy. Také v roce 2018 byla připravena řada novinek, jejichž výběr zde uvádíme.

Invalidovna Praha

V květnu 2018 Národní památkový ústav oficiálně převzal do své správy pražskou Invalidovnu. Do konce roku se objekt několikrát otevřel veřejnosti.

Budovu nyní čeká rozsáhlá obnova, v budoucnu zde vznikne expozice věnovaná historii areálu i Karlína, edukační centrum zaměřené na kulturní dědictví či výstavní prostory. Do konce roku 2018 byl areál hned několikrát mimořádně zpřístupněn pro veřejnost, prohlídek se zúčastnilo více než 2 000 lidí. První návštěvníci se do Invalidovny podívali již o víkendu 19.–20. května v rámci festivalu Open House Praha, během kterého jsou zpřístupněny jindy uzavřené objekty.

Prohlídková trasa na zámku Hořovice

Po čtyřech letech znovuotevřel státní zámek Hořovice návštěvnícký okruh obohacený o nové instalace.

Provoz zámku Hořovice na čtyři roky výrazně omezila obnova střechy, která dovolovala zpřístupnit jen třetinu expozic. Po jejím dokončení v prosinci 2017 byla připravena rozšířená prohlídková trasa, která

představuje v apartmánech knížete a kněžny osobní předměty reprezentativní povahy, dobové vybavení, portréty majitelů nebo rozsáhlý soubor portrétních fotografií knížecí rodiny. Současně připomíná i stavebníky zámku – slezský rod pánů z Vrba a Bruntálu.

Expozice ve věži na hradě Švihov

Po čtyřleté obnově se vstupní věž hradu Švihov dočkala počátkem října 2018 otevření nové expozice Věž – od zříceniny k památce, která mapuje stavební vývoj hradu i proměnu okolní krajiny.

Unikátem expozice je část pochůzí prosklené podlahy, díky níž si návštěvníci prohlédnou trámovou konstrukci podlahy i cihlovou klenbu místnosti ve spodním patře. Pozornost zaslouží také replika dobového lešení, pro jehož rekonstrukci byly použity původní otvory po vnitřním středověkém lešení.

Královské apartmá zámku Náměšť nad Oslavou

Od července 2018 si mohou návštěvníci Náměště nad Oslavou prohlédnout tzv. Královský apartmán ve druhém patře zámku. Vůbec poprvé byl apartmán zpřístupněn v celém původním rozsahu.

Apartmán zahrnuje tři honosné ložnice, velkorysou koupelnu a hostinskou jídelnu. Instalace probíhala na základě dlouhodobých archivních rešerší a podle dochovaných historických fotografií. Místnosti jsou vybaveny autentickým zařízením, včetně sto let starého nábytku z vrbového proutí, ve kterém sedával španělský král Alfons XIII. či prezident Edvard Beneš.

Frýdlantský poklad

Návštěvníci frýdlantského hradu a zámku si od roku 2018 mohou prohlédnout depot zlatých a stříbrných mincí z doby třicetileté války.

K objevení depotu došlo během revitalizace zámeckého rybníka v letech 2016–2018. Nová prohlídková trasa jej prezentuje spolu s dalšími výsledky archeologických výzkumů. Vyšla také doprovodná publikace obsahující popis a celkové vyhodnocení archeologického výzkumu a katalog s obrazovou dokumentací.

Proměna okruhu Hrad na zámku Kunštát

Zásadní proměnou prošla jedna z prostor prohlídkového okruhu Hrad, která prezentuje nově odkrytou vrstvu pozdně gotické omítky.

V centrálním sále hradního paláce byla pod novodobými omítkami nalezena intaktně dochovaná pozdně gotická omítková vrstva. Vzhledem k její historické hodnotě a mimořádně kvalitnímu provedení a zachování byla v celé ploše odkryta a prezentována, a to včetně nálezů spontánních projevů výtvarné subkultury – graffiti z poloviny 15. století. Prostor se stal jedním z nejpůsobivějších interiérů středověkého hradního paláce.

OBNOVY PAMÁTEK

Kulturní památky z mnoha různých období představují jedno z největších bohatství České republiky. Národní památkový ústav každý rok vykonává dohled u celé řady obnov kulturních památek či sám obnovuje památky, které mu byly svěřeny do správy. Na následujících stranách představujeme výběr z obnov památek realizovaných v roce 2018.

Národní muzeum v Praze

/hlavní město Praha

Od roku 2015 probíhaly práce na celkové obnově historické budovy Národního muzea. Dne 27. října 2018 byla slavnostně otevřena první část obnovených prostor.

Rozsáhlá obnova se týkala exteriéru i interiéru objektu, včetně původního mobilárního vybavení a bronzových plastik z vestibulu, Pantheonu a schodiště. Obě nádvoří byla zastřešena, budova byla propojena tunelem s objektem bývalého Federálního shromáždění. Nově bylo upraveno i okolí muzea. Mimořádně náročná obnova budově Národního muzea, poprvé komplexně opravované a upravované po více jak 120 letech, nejen vrátila již zapomenutý lesk, ale umožnila instalovat i technické a návštěvnické vybavení odpovídající přední muzejní instituci naší republiky.

Vodárenská věž čp. 1000 v Praze-Bubenci

/hlavní město Praha

Od roku 2017 probíhala rekonstrukce vodárenské věže z roku 1888. Obnovené prostory s řadou zachovaných původních i mladších konstrukcí budou sloužit pražskému Domu dětí a mládeže.

Fasády objektu byly obnoveny vápennou technologií, bylo také doplněno architektonické členění a břidlicová krytina a obnoveno oplechování v mědi. S ohledem na plánované využití došlo v interiéru objektu k řadě nových instalací, zároveň však bylo repasováno původní pískovcové schodiště s litinovým zábradlím či dřevěné žaluzie a okna ve 4. patře, na dochovaných kazetových dveřích byl obnoven fládr dle nálezů na interiérových oknech. Zachovány zůstaly i nerušivé prvky z 2. poloviny 20. století jako okna či mříže. Byla také restaurována pumpa, resp. výtokový stojan, nacházející se při vodárenské věži.

Reliéfy na Ville Vallila

v Červeném Újezdu

/Středočeský kraj

Náročným restaurováním prošly dva reliéfy od Františka Bílka z let 1902–1903. Průběh restaurování ovlivnil nalezený autorův dopis z roku 1929 s radami, jak postupovat při opravě reliéfů.

Dva terakotové reliéfy složené z téměř 40 dílů jsou osazeny na vile postavené roku 1901 pro Adelaidu Heintchel von Heinegg. Bílek ve svém dopise radil zejména, jak potlačit výrobní závadu, kdy jednotlivé díly neměly stejnou velikost – řešením mělo být vhodné spárování. To se stalo zásadním zásahem restaurování i v letech 2017 až 2018. Zbytky okrové vrstvy se podařilo identifikovat jako vrstvu, kterou byly reliéfy opatřeny na základě Bílkovy rady. Finální prezentace barevné vrstvy byla ponechána v dochovaném stavu s retuší zmírňující ostré přechody, zcela novodobé nevhodné vrstvy byly sejmuty.

Nástěnné malby

v Sázavském klášteře

/Středočeský kraj

V křížové chodbě ambitu Sázavského klášteře byly restaurátorským průzkumem v roce 2007 objeveny nástěnné malby, které zabíjeli majitelé objektu v 19. století. Postupně jsou odkrývány a zpřístupňovány návštěvníkům klášteře.

Z cyklu nástěnných maleb, který zachycuje události z historie klášteře, bylo dosud odkryto a restaurováno sedm výjevů. Kvůli velmi špatnému podkladu a až jedenácti vrstvám přemaleb se jedná o složitou a časově náročnou práci – na každém poli tráví restaurátor skoro dva roky. V roce 2018 byl díky finančnímu příspěvku Nadačního fondu AVAST ve výši 50 000 Kč odkryt výjev Sv. Prokop křísí utopeného v řece Sázavě znamením kříže.

Barokní fara v Čakově

/Jihočeský kraj

Zchátralý objekt fary byl celkově reha-bilitován za odborné asistence pra-covníků NPÚ. Obnovená budova bude sloužit jako sídlo obecního úřadu.

Během tříleté rekonstrukce byla vyměněna střešní krytina, díky docho-vaným exemplářům originálních oken a dveří z 19. století bylo možné zhotovit jejich repliky. V interiéru byly ošetřeny a citlivě doplněny částečně dochova-né prkenné podlahy a cihelná dlažba. V několika prostorách se podařilo zakonzervovat výmalbu z 19. století, v jedné z místností byla tato výzdoba restaurována. Na venkovních omítkách byla obnovena historicky doložená barokní barevnost. Obnovu objektu doplnila rekultivace nejbližšího okolí.

Nástěnné malby

v měštanském domě čp. 34
v Prachaticích

/Jihočeský kraj

V původně středověkém měštanském domě byly sondážním průzkumem objeveny pozdně barokní nástěnné malby ze 70. let 18. stole-tí. Restaurovány byly za odborné asistence pracovníků NPÚ.

Na třech stěnách rozlehlé místnosti v druhém patře při severozápadním nároží se objevila raritně dochovaná výzdoba iluzivně naznačující interiér altánku či lusthausu. V okenních nikách, pod parapety a nad okenními výplně-mi se restaurátorským zásahem zviditelněly malované výhledy do volné krajiny s keři, stro-my, cestami, usedlostmi, domy a věžemi. Mezi okny severní stěny se podařilo zrestaurovat iluzivní oltářní architekturu, dokládající, že prostor v době vzniku maleb sloužil i pro potřeby soukromé zbožnosti tehdejšího majitele.

Věž Jakobínka

v Rožmberku nad Vltavou

/Jihočeský kraj

Již šestou sezonu pokračoval ojedinělý stavební experiment při obnově věže Jakobínka. Pomocí repliky středověkého jeřábu poháněného lidskou silou se v roce 2018 památkáři pustili do opravy střechy.

K výrobě jeřábu inspirovaly projektanta Víta Mlázovského a tesaře Petra Růžičku kresby a plány z tzv. Codexu Atlanticu Leonarda da Vinciho. Replika středověkého jeřábu dlouhá 14 a vysoká 7 metrů s kolem na lidský pohon stála na vrcholu věže. S jeho pomocí se do třicetimetrové výšky vytáhly kamenné krakorce, tesařské prvky pro konstrukci krovu a ochozu, střešní krytina, kámen a malta potřebná pro opravu věže. Každý měsíc byla pro zájemce připravena mimořádná komentovaná prohlídka, která probíhala z lešení.

Dům č. 9 na náměstí

Republiky v Plzni

/Plzeňský kraj

V roce 2018 byla dokončena celková obnova honosného měšťanského domu č. 9, v jehož prostorách během 18. a 19. století sídlila lékárna u Černého orla.

Obnovou prošly interiéry i exteriéry domu a jeho dvůr. Úpravy fasády do náměstí zdůraznily její historický stav pocházející převážně z 19. století. Během akce se dbalo podle možností na použití tradičních stavebních technik a technologií. Přízemí obnoveného objektu je využito pro pobočku společnosti Student Agency a restauraci, jejíž název Lékárna odkazuje na historii domu. Ve vyšších podlažích se nacházejí kanceláře a byty.

Vitraje v kostele sv. Jiří v Horním Slavkově /Karlovarský kraj

V roce 2018 byla dokončena poslední etapa restaurování vitraží z kostela sv. Jiří v Horním Slavkově. Všechny čtrnáct okenních výplní se podařilo obnovit v původní podobě.

Obnova tohoto významného souboru z přelomu 19. a 20. století trvala tři roky a byla iniciována a financována vlastníkem památky, městem Horní Slavkov. Historie vzniku výplní kostelních oken je zachycena v dochované farní kronice. Okna byla pořizována postupně v letech 1894–1905, tak, jak se dařilo získávat finanční prostředky od dárců a věřících. V průběhu 20. století byla ale opakovaně poškozována a některá dokonce zcela zničena. S pomocí dochované historické ikonografie byly všechny vitraje obnoveny v podobě, jakou jim dali jejich tvůrci před více jak sto lety.

Kaplička v Dolánkách na Teplicku /Ústecký kraj

Kaplička v Dolánkách, části obce Ohníč, se nacházela v havarijním stavu. V květnu 2018 proběhla její obnova provázená restaurátorským průzkumem.

Kaple z roku 1826 se nachází u areálu památkově chráněného mlýna v údolí řeky Bíliny. Její decentralizovaná pozice mimo intravilán vesnice vypovídá o velkém religiozním významu tohoto místa i o důležitosti celé lokality pro život obce. V rámci obnovy došlo k lokálnímu přezdění závěru kaple, k novému zastřešení a odvodnění stavby. V interiéru proběhl restaurátorský průzkum, jehož cílem byla identifikace jednotlivých vrstev omítky a případné výmalby pro následnou věrohodnou obnovu. Vstupní otvor byl doplněn kovanou mříží.

Sgrafitová fasáda letohrádku Červený dům čp. 57/27 v České Lípě /Liberecký kraj

V roce 2018 bylo dokončeno restaurování sgrafitové fasády letohrádku zvaného Červený dům. Výzdobu se podařilo obnovit včetně nejhodnotnější části – figurálních sgrafit.

Letohrádek nechal ve formách severoitalské renesance zbudovat Jan Jetřich Berka z Dubé v roce 1583 a jeho původní podoba byla respektována i při rekonstrukci v 2. polovině 19. století. Během restaurátorského zásahu proběhlo čištění a konsolidace dochovaných sgrafit a rekonstrukce sgrafit v místě defektů, a to klasickou proškrabávanou technikou. Obnovena byla jehlancová bosáž i figurální sgrafita jižní fasády, tvořená loveckými výjevy na poprsní zábradlí arkády v patře a dále podobiznami bájných králů ve cviklech arkády.

Dřevěnka čp. 92 v Úpici /Královéhradecký kraj

Od roku 2009 probíhala celková obnova domu nazývaného Dřevěnka, která důsledně respektovala i mladší stavební zásahy včetně těch z 20. století. Objekt tak mohl být zachráněn jako celek.

Dům z počátku 17. století je jedním z nejstarších a největších českých maloměstských dřevěných domů. Během obnovy byly opraveny roubené konstrukce, měněny byly jen zcela degradované trámy nebo jejich části. Interiéru byly navraceny vápenné nátěry stěn, v exteriéru to však s ohledem na nátěr motorového oleje v 70. letech 20. století nebylo možné. Veškeré tesařské práce provedla firma TES-78 mistra Martina Zemana z Žacléře. V obnovené památce vznikla expozice přibližující život na malém městě ve 2. polovině 19. a 1. polovině 20. století.

Mariánský sloup

na Palackého náměstí v Poličce

/Pardubický kraj

V roce 2018 bylo dokončeno rozsáhlé a náročné restaurování mariánského sloupu v Poličce – díla, které vytvořil východočeský sochař Jiří František Pacák se svou dílnou v letech 1727–1731.

Poslední etapa restaurování zahrnovala drobnější tmelení a barevné retuše ve spodních partiích mohutné soklové části sloupu, dokončení sekaných kopií soch sv. Víta, sv. Václava a sv. Šebestiána a jejich osazení na původní místa. Nad sochou sv. Václava byla osazena restaurovaná kartuš s korunou a nápisem odkazujícím, že celý sloup je z vděčnosti věnován slávě Panny Marie. Na závěr restaurování byl sloup 16. listopadu 2018 za velké účasti obyvatel Poličky znovu vysvěcen.

Most Dr. Miroslava Tyrše

v Jaroměři

/Královéhradecký kraj

Od dubna do prosince 2018 probíhala náročná obnova mostu Dr. Miroslava Tyrše v Jaroměři. Dokládá, že i starší železobetonové mosty jsou v řadě případy opravitelné a mohou nadále sloužit svému účelu.

Silniční železobetonový obloukový most z roku 1932 je hodnotným dokladem mostního stavitelství a estetického vnímání 30. let 20. století. Stav konstrukce byl po více než 80 letech nevyhovující, v důsledku dlouhodobého zatékání došlo ke snížení nosnosti, omítky byly poškozené. Po celkovém odstrojení mostu byly opraveny nosné konstrukce, provedena kvalitní izolace a opětovná kompletace mostu. Omítky jsou nové, teraccové dle původního provedení. Na základě dobové fotodokumentace bylo obnoveno kamenné dláždění v původním kladečském vzoru.

Areál zámku Slatiňany

/Pardubický kraj

V roce 2018 pokračovala na zámku Slatiňany rozsáhlá obnova v rámci projektu IROP Slatiňany – Šlechtická škola v přírodě. Práce probíhající v interiéru i exteriéru by měly být dokončeny v roce 2019.

Během roku 2018 byla dokončena obnova fasád severního křídla, bylo dostavěno budoucí návštěvnické centrum a restaurovány vstupní dveře z nádvoří. Restaurátorské průzkumy odhalily původní barevnost fasád, ale také interiérovou výzdobu, jež byla obnovena. Byla započata obnova zeleně, drobné architektury a cestních sítí v parku. Oproti plánu zde musely být odstraněny desítky stromů napadených kůrovcem a poškozených extrémním suchem a vichřicemi. Nahrazovány jsou za dodržení koncepce parku.

Bývalá fara v Křeči

/Kraj Vysočina

Díky spolupráci a ochotě vlastníka provést všechny práce tradičním způsobem a s respektem ke kulturní památce byl areál fary v Křeči v letech 2016–2018 obnoven v téměř nezměněné podobě.

Památkově chráněný komplex je tvořen obytnou farou s kolnou, stodolou, chlévy, dvorem a zahradou. Zatímco samotná fara byla před započatím obnovy chráněna alespoň novou střešní krytinou, hospodářské objekty se dochovaly pouze v torzální podobě. Během obnovy došlo k rekonstrukci zřícené kolny, stabilizování zděných pilířů bývalé stodoly a opravě vjezdové brány. Farní budova prošla kompletní rekonstrukcí a byla adaptována na rodinné bydlení, s největší mírou zachování původních konstrukcí a obnovou autentických prvků.

Střechy

přibyslavických kostelů

/Kraj Vysočina

Střechy kostela sv. Anny a kostela Narození Panny Marie v Přibyslavicích procházely od roku 2010 opravou. V roce 2018 byla zdařilá obnova dokončena.

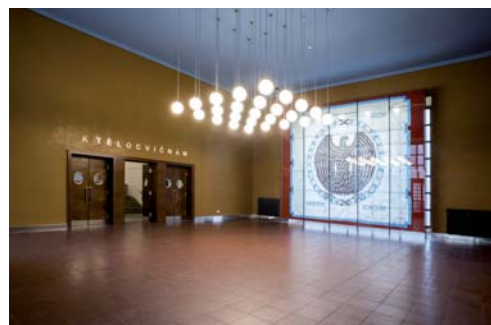
Během obnovy, podpořené příspěvkem z Programu záchrany architektonického dědictví Ministerstva kultury ČR, byla kromě kompletní výměny krytiny zvláštní pozornost věnována také krovům, které jsou cenným dokladem stavebního vývoje obou kostelů. Obsahují řadu druhotně užitých trámů z 15., 17. a 18. století a ukrývají stavební relikvy vyprávějící historické osudy netypického soukostelí, které je významným moravským poutním místem.

Budova Sokola

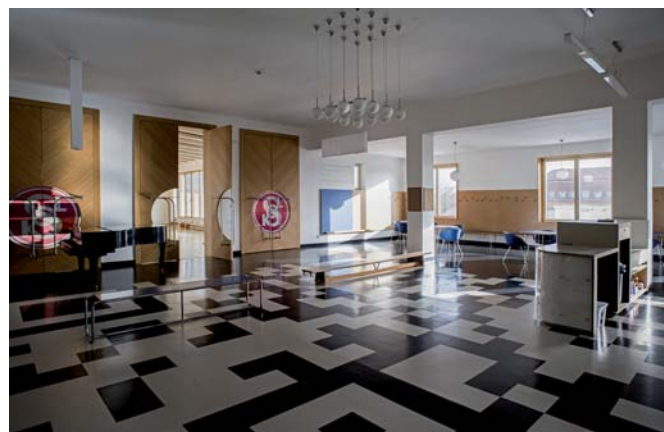
na Kounicově ulici v Brně

/Jihomoravský kraj

Budova Sokola z let 1920–1930 patří k nejzdařilejším příkladům funkcionalistické architektury v Brně. Památkově chráněno je pouze průčelí objektu, vlastník TJ Sokol Brno I tak citlivou obnovou prokázal nad rámec povinností zodpovědnost k hodnotám této významné stavby.

Největší sokolský areál v republice prochází od roku 2010 komplexní obnovou. Dosud proběhly úpravy monumentálního uličního průčelí a obnova hlavní vstupní dvorany. Byly odstraněny degradující druhotné úpravy ze 70. let a navržena výchozí koncepce. Interiéru byly navrženy původní povrchové úpravy včetně barevnosti, zrestaurované dýhované vstupní portály a systém osvětlení. Nově byla doplněna monumentální prosklená stěna s motivem historického praporu Sokola.

Zahrady na Pernštejně /Jihomoravský kraj

Na hradě Pernštejn byla zahájena dlouho očekávaná rekonstrukce vrchnostenské hradní zahrady. Během roku 2018 proběhla významná část prací, budoucí podoba zahrad se tak již zřetelně rýsuje.

Po odstranění části havarijního lesa na místě zahrady začaly zemní práce na obnově terénu a cestní sítě, přezdívaní terénních saletů a opěrných zdí a schodišť. Zároveň započala výsadba nových stromů. Areálu dominuje obnovený velký bazén a restaurátoři pracují na kaskádě, obelisku, sochách i malém bazénu. Na doplněných zdech poustevny vyrostl krov pokrytý šindelem. Návštěvníci mohli proměny nejbližšího okolí hradu sledovat z prvního nádvoří a přilehlých komunikací.

Oranžerie ve Smetanových sadech v Olomouci /Olomoucký kraj

Po mnoho let docházelo k devastaci oranžerie nevhodným využitím pro potřeby zámečnické dílny. Obnova dokončená v roce 2018 vrátila stavbě původní využití.

Palmový skleník byl převezen do Olomouce z Velké Bystřice roku 1886. Částečně zděná stavba se sedlovou střechou se nachází ve Smetanových sadech, v ochranném pásmu MPR. Při celkové rekonstrukci byl obnoven krov s použitím falcovaného měděného plechu na zastřešení. Vzhledem k velmi špatnému stavu dřevěných prvků byly provedeny kopie oken, dveří, prosklených stěn a všech zdobných dřevěných prvků exteriéru a interiéru. Stavba byla opatřena monochromním silikátovým nátěrem. V oranžerii se budou konat také menší kulturní akce a výstavy.

Hradební systém v Mohelnici /Olomoucký kraj

Po jedenácti letech byla zdárně dokončena oprava ojediněle zachovaného komplexu pozůstatků městského fortifikačního systému postaveného z lomového kamene.

Fragmenty opevnění, které byly působením povětrnostních vlivů postupně zbaveny původní omítkové povrchové úpravy, prošly v průběhu staletí řadou úprav. Zejména v 19. a 20. století, po zániku ochranné funkce, se pozůstatky opevnění stávaly součástí městských domů, byly využívány pro bydlení či hospodářské účely, ale také rozebírány jako stavební materiál. Během obnovy byly opraveny či rekonstruovány zbytky hradební a parkánové zdi, městské brány i obou bašt.

Hrad v Malenovicích

/Zlínský kraj

Hrad založený ve 14. století byl během svého vývoje opakovaně upravován, zachoval si však původní gotickou dispozici i dílčí gotické a renesanční prvky. V roce 2018 proběhlo komplexní statické zajištění zdiva hradního jádra.

Sepnutí objektu bylo řešeno pomocí táhel z předpínacích lan v úrovni stropních konstrukcí bez betonování, proběhla také sanace trhlin kleneb a stěn helikální výztuží. Zároveň byly obnoveny vnější fasády, které byly zbaveny organických a atmosférických nečistot, zvětralé části byly odstraněny a zapraveny a fasáda natřena fasádní minerální barvou. Finální barevnost byla nově určena na základě stratigrafických průzkumů. Dále došlo k lepšímu odvodnění nádvoří hradu.

Památník Tomáše Bati ve Zlíně

/Zlínský kraj

Budova vznikla v roce 1933 jako památník tragicky zesnulého podnikatele Tomáše Bati, původní interiér byl proto koncipován jako komemorativní. Cílem obnovy bylo navrátit objekt do čisté podoby z doby vzniku.

Památník Tomáše Bati, vystavěný podle projektu F. L. Gahury, je jednou z nejvýznačnějších veřejných budov z období meziválečného rozvoje Zlína. Během celkové obnovy byly dochované původní prvky a materiály s příkladnou péčí restaurátorsky a stavebně obnoveny, ponechány a případně doplněny. Šlo například o podlahy z probarveného červeného betonu, prvky skel, zásuvky, konstrukce ocelového obvodového pláště či omítky exteriéru i interiéru. Objektu byl navrácen celistvý prosklený plášť, v interiéru se obnovilo zaniklé vnitřní schodiště a došlo k osazení makety letounu Junkers F13, ve kterém tragicky zahynul Tomáš Baťa.

Knurrův palác

ve Fulneku

/Moravskoslezský kraj

Barokní palác prošel celkovou obnovou, během níž se dbalo na zachování všech autentických prvků a detailů. Obnovená památka bude využívána pro potřeby města.

Palác s bohatě členěnou štukovou fasádou a monumentálním pískovcovým portálem byl vystavěn okolo roku 1700 fulneckým měšťanem Knurrem. Obnova stavby reagovala na postupné historické nálezy, k nimž se řadí objev kamenného loubí a sklípku na jižní straně nebo objev kamenné kruhové studny vytesané ve skále v přízemí stavby. V interiéru se restaurovala veškerá štuková výzdoba na stropěch a okenních špaletách i kamenná pískovcová ostění. Repasováno bylo barokní balustrádové zábradlí.

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Mezinárodní spolupráce tvoří nedílnou součást činnosti Národního památkového ústavu. Zahrnuje širokou škálu aktivit, od vědecko-výzkumných projektů či agendy související se světovým dědictvím UNESCO přes pořádání výstav, konferencí, workshopů a účast na nich po spolupráci se zahraničními dobrovolnickými sdruženími. Na následujících stranách přinášíme výběr aktivit v roce 2018.

50. mezinárodní konference **archeologie středověku**

Jubilejní ročník mezinárodní konference archeologie středověku proběhl na zámku ve Valticích od 17. do 21. září 2018. Setkání pod záštitou Jihomoravského kraje pořádal Národní památkový ústav ve spolupráci s Masarykovou univerzitou a Pamiatkovým úradom SR.

Tématem konference byla Archeologie přehlížených a interpretace problematických památek. Během čtyř dnů zaznělo 83 příspěvků k pěti okruhům – Montanistika, hutnictví a další výrobní odvětví; Sídlištní struktura; Komunikační infrastruktura a členění krajiny; Vodní hospodářství a vodní výrobní zařízení; Místa střetů; Varia. Další témata byla představena na 41 posterech.

Profesoři Petr Sommer a Jan Klápště v debatě s Mgr. Martinem Tomáškem, Ph.D., a dalšími kolegy shrnuli 50 let setkávání archeologů středověku a nastínili jeho význam pro budoucí vývoj oboru. Nechyběla ani exkurze do rakouského příhraničí.

Celkem se akce zúčastnilo na 200 archeologů, kolegů z jiných oborů i dalších hostů. Přes 30 z nich působí v NPÚ, což ilustruje významné postavení archeologie v rámci této instituce. Většina příspěvků bude publikována v časopise *Archaeologia historica*.

Pocta **Alfredu Neumannovi**

50. výročí úmrtí slavného architekta připomnělo během května v prostorách metodického centra v Brně odborné sympozium se zahraničními hosty i řada výstav.

Neumannovský festival připravil Národní památkový ústav ve spolupráci s ostravským Kabinetem architektury, Muzeem města Brna a Domem umění v Brně. Na sympoziu vystoupili Zvi Hecker (DE), Rafi Segal (USA), Vladimír Šlapeta (CZ), Ita Heinze Greenberg (CH),

Ines Weizman (DE), Jerzy Ilkosz (PL), Jadwiga Urbanik (PL), Jan Slezák (CZ) a Tadeáš Goryczka (CZ). Nad akcí převzali záštitu hejtman Jiho-moravského kraje Bohumil Šimek, poslankyně Lenka Kozlová a poslanec Radek Holomčík.

ArchaeoMontan 2018: poslední rok

V roce 2018 byl ukončen terénní průzkum v rámci mezinárodního projektu zaměřeného na výzkum středověkého hornictví v saské a české části Krušných hor.

Archeologické nálezy dokládají jak středověké počátky osídlení všech výškových úrovní řešené části Krušných hor, tak i jeho masivní rozvoj a rozmach hornictví na počátku 16. století. Výsledky projektu shrnuje především

publikace *Krušné hory v zájmu montánní archeologie / Das Erzgebirge im Fokus der Montanarchäologie*. Získané zkušenosti jsou zásadní pro další rozvoj montánní archeologie v Krušných horách, ale zároveň dobře využitelné i v dalších hornických regionech České republiky.

Projekt **Naše kulturní dědictví** – hornická kulturní krajina Krušnohoří / Erzgebirge

NPÚ, ÚOP v Ústí nad Labem, pokračoval v řešení mezinárodního projektu, jehož cílem je posílení vztahů ke společnému česko-německému hornickému dědictví a vyzdvižení jeho významu.

V roce 2018 byly zejména dokončeny anotace k jednotlivým typům kulturního dědictví na území Ústeckého a Karlovarského kraje: hornickým městům a technickým, důlním a církevním památkám. K výstupům projektu patří specializovaná mapa s odborným obsahem či exkurze pro veřejnost a školy, pro něž byly vypracovány výukové programy.

Veletrh památkové péče **Denkmal**

Ve dnech 8.–10. listopadu 2018 proběhl v německém Lipsku mezinárodní veletrh památkové péče Denkmal. V roce 2018 se zde poprvé představil i Národní památkový ústav.

S ohledem na téma veletrhu 2018: Rok evropského kulturního dědictví NPÚ svou prezentaci zaměřil na významné etapy vývoje naší společnosti za posledních sto let s přihlédnutím k unikátnímu památkovému fondu, který se dochoval na území České republiky.

Scola **Telcz**

Telčské pracoviště NPÚ aktivně participuje na multidisciplinární škole Scola Telcz. V roce 2018 se studenti z České republiky, Slovenska a Rakouska zabývali řešením případové studie obnovy bývalé synagogy.

Na organizaci Scoly Telcz se podílí Masarykova univerzita, Dunajská univerzita v Kremži, ČVUT v Praze, Slovenská technická univerzita v Bratislavě, Národní

památkový ústav a Centrum Telč Ústavu teoretické a aplikované mechaniky AV ČR. Dlouhodobá spolupráce těchto institucí byla v roce 2018 dále prohloubena podepsáním memoranda o spolupráci. Došlo k němu 21. září v Telči.

Výstava **Kancléř Metternich a jeho vize míru**

Dlouhodobý projekt Po stopách šlechtických rodů se v roce 2018 poprvé představil i v zahraničí. Jednou ze zastávek byla vídeňská výstava spojená s mezinárodním kolokviem.

Dne 16. října byla v Českém centru ve Vídni zahájena výstava a související mezinárodní kolokvium, na němž nové poznatky prezentovali renomovaní historici a badatelé z Rakouska, Německa i České republiky. Výstava

refletovala diplomatickou činnost nejvýznačnějšího člena rodu Metternichů, knížete Klementa Václava Lothara Nepomuka Metternicha – rakouského velvyslance, ministra zahraničních věcí a státního kancléře. Výstavu uspořádal Národní památkový ústav za podpory Ministerstva kultury.

VZDĚLÁVÁNÍ

a dobrovolnická činnost

Národní památkový ústav se dlouhodobě věnuje široké škále vzdělávacích aktivit – ať jsou to akce pro nejmenší publikum, přednášky či kurzy pro širokou i odbornou veřejnost, nebo výuka na vysokých školách. Ve stínu nezůstává ani dobrovolnická činnost, která nabízí rozmanité možnosti vyzkoušet si práci v nevšedním prostředí historických památek.

Kurz řemeslné obnovy historických staveb

V lednu 2018 se otevřel třetí ročník kurzu řemeslné obnovy. Jeho účastníci se během tří let seznámí se základy stavebních a uměleckých řemesel používaných při obnově památek.

V roce 2018 proběhlo 37 dní, tj. 296 hodin, odborné výuky, která vedle teoretické části zahrnovala praktické řemeslné dílny. Novinkou byl devítidenní blok věnovaný kamnářství. Ve spolupráci s Národním technickým muzeem, detašovaným pracovištěm v Plasích, proběhl unikátní blok zámečnické výroby, při kterém si účastníci vyrobili zednickou lžici na strojích z první republiky.

Projekt (Ne)tušené souvislosti

Osmým rokem pokračoval vzdělávací a popularizační projekt (Ne)tušené souvislosti, který nabízí netradiční formou seznámení s péčí o stavební památky.

Získat představu o restaurování omítek, pokusit se připravit vápennou maltu a omítnout zeď i zjistit, kolik informací lze z historických stavebních materiálů vyčíst, přijeli frekventanti letních škol památkové technologie do kláštera v Plasích a na zámek Uherčice. V programu projektu nechyběly ani populární technologické prohlídky autentických stavebních památek. Od svého vzniku v roce 2011 projekt připravil již téměř 300 akcí, které navštívilo přes 2 500 zájemců. Více o projektu na <http://netusene-souvislosti.npu.cz>.

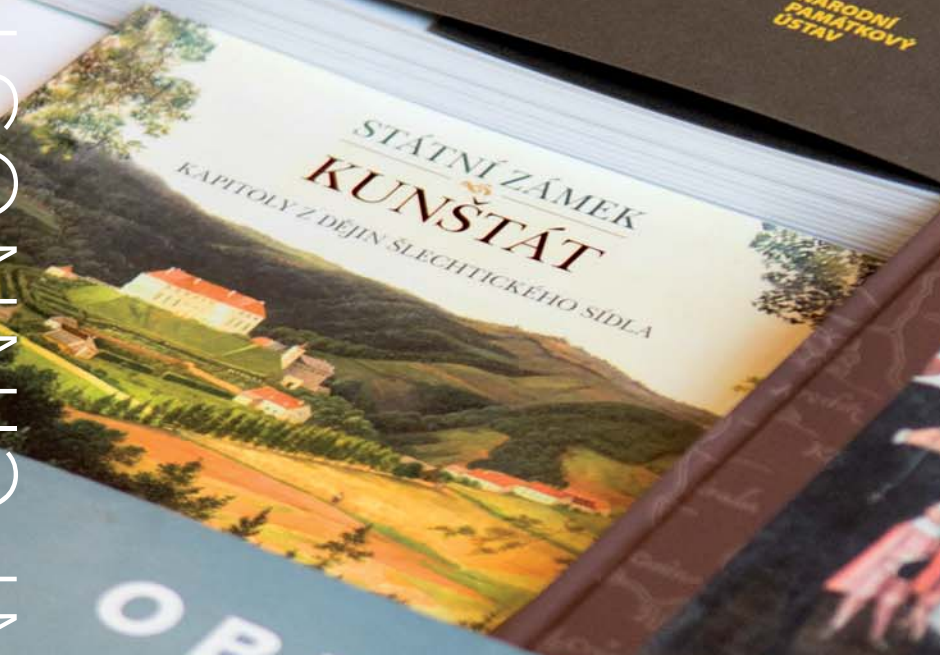
Dobrovolníci na zámčích ve Vizovicích a v Červeném Dvoře

Britská organizace The Friends of Czech Heritage ve spolupráci s Národním památkovým ústavem pořadala ve dnech 9.–23. června a 8.–14. září další z řady tzv. Working Holidays (pracovních pobytů).

Tyto dobrovolnické pobyty již od roku 2011 nabízí možnost získat zajímavou pracovní zkušenost v přitažlivém prostředí českých památek. Osm britských dobrovolníků posílených o skupinu dvanácti účastníků kurzu řemeslné obnovy se tentokrát zaměřilo na obnovu části barokní ohradní zdi v zahradě státního zámku Vizovice. Dalším předmětem společné práce byla již poněkoličkáte oprava domku strážce zámečského parku v Červeném Dvoře na Českokrumlovsku.

PUBLIKAČNÍ ČINNOSTI

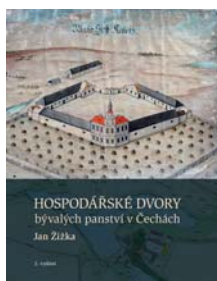

Národní památkový ústav vydává širokou škálu publikací, mezi nimiž jsou zastoupeny odborné monografie a metodiky, katalogy k výstavám i publikace, které přibližují bohatý památkový fond širší veřejnosti. Vydává také řadu časopisů a sborníků. V roce 2018 se s aktuální nabídkou mohli již tradičně seznámit návštěvníci Světa knihy v Praze, ale i knižního veletrhu v Havlíčkově Brodě či Pardubicích. Svou produkci NPÚ představil také prostřednictvím katalogu knižních novinek. Kompletní přehled publikací vydaných v roce 2018 viz s. 120–121.

František Horčíčka – Katalog Colloredo-Mansfeldské obrazárny. Kritický katalog Matouš Jirák; Miloš Buroň

Kniha veřejnosti poprvé zpřístupňuje historický pramen k jedné z nejvýznamnějších zámeckých obrazových sbírek v České republice, Colloredo-Mansfeldské obrazárně. První ucelený katalog této sbírky vznikl roku 1829, kdy jej vyhotovil malíř, restaurátor, ale i falzifikátor František Horčíčka. V publikaci je Horčíčkův katalog publikován v původním originálu, překladu i jako reprint. Součástí knihy je i bohatý obrazový katalog uspořádaný v pořadí položek Horčíčkova soupisu.

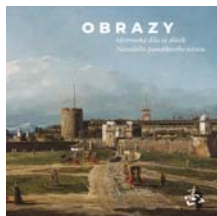
Hospodářské dvory bývalých panství v Čechách Jan Žižka

Druhé, rozšířené vydání publikace o hospodářských budovách a hospodářských dvorech bývalých panství v Čechách věnuje pozornost těmto dosud jen málo zhodnoceným památkám. Dokládá přitom, že se často jednalo o architektonicky výrazné budovy, navrhované i významnými staviteli, které si proto zaslouží zhodnocení a pozornost ze strany památkové péče.

Obchodní dům Prior / Kotva. Historie | Urbanismus | Architektura Petr Urlich (ed.)

Monografie se zabývá brutalistní budovou obchodního domu Prior / Kotva v Praze (1969–1975) a místem, jež zaujímá ve struktuře města. Jednotlivé studie sledují kontext místa z hlediska archeologického, historického a urbanistického, zabývají se ale i typologií obchodních staveb v zahraničí i u nás po 2. světové válce. Pozornost je věnována také podmínkám dobových architektonických soutěží, konstrukčnímu i materiálovému řešení. Vydáno ve spolupráci s ČVUT v Praze.

Obrazy. Mistrovská díla ze sbírek Národního památkového ústavu Lenka Kalábová; Michal Konečný; Petr Tomášek; Tomáš Valeš

Publikace je reprezentativním katalogem vypovídajícím o mimořádném významu sbírek ve správě Národního památkového ústavu. Poutavou formou představuje na dvě stovky nejvýznamnějších děl ze sbírek hradů a zámků ve správě Národního památkového ústavu. Úvodní studie následuje katalog jednotlivých obrazů, doplněný kvalitními reprodukcemi.

Průvodce po památkách ve správě Národního památkového ústavu Karel Kuča a kol.

Druhé, upravené vydání populárního průvodce po státních hradech, zámcích a dalších památkách v péči Národního památkového ústavu. Publikace seznamuje s historií, zajímavostmi jednotlivých památek a nabízí také základní praktické informace pro potenciální návštěvníky. Nové vydání je doplněno o nové kapitoly a aktualizovanou obrazovou přílohu.

VEDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOSŤ

Věda a výzkum v památkové péči pokrývají široký rozsah statutárních činností Národního památkového ústavu a zahrnují proto mnoho oborů a specializací. Široká laická i odborná veřejnost je s výsledky výzkumných projektů seznamována prostřednictvím publikací a výstav, výuky, odborných konferencí či edukativních workshopů. Národní památkový ústav jako výzkumná organizace provádí základní a aplikovaný výzkum.

Dlouhodobá koncepce rozvoje

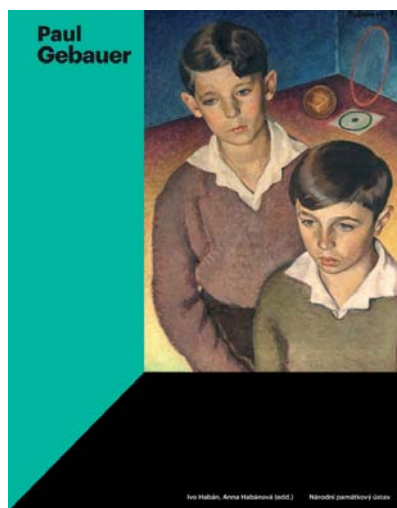
V roce 2018 byla zpracována dlouhodobá koncepce rozvoje Národního památkového ústavu, která pokrývá období let 2019–2023.

Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní památkový ústav na léta 2019–2023 stanovila 12 nových oblastí výzkumu s celkem 24 dílčími cíli. Posloužila Ministerstvu kultury jako podklad pro hodnocení výzkumné organizace, v němž NPÚ uspěl s výsledkem A – Vynikající. Získal tak na období let 2019–2023 institucionální podporu poskytovatele ve výši 93 550 000 Kč, tedy 18 710 000 Kč za rok.

Publikace Paul Gebauer

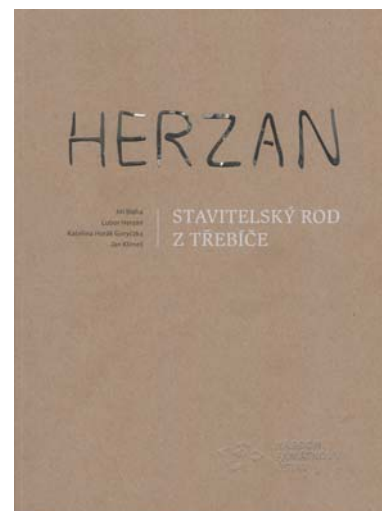
Národní památkový ústav je hlavním řešitelem projektu GA ČR Nové realismy na československé výtvarné scéně 1918–1945. V závěru roku 2018 vydalo územní odborné pracoviště v Liberci v rámci tohoto projektu monografii věnovanou Paulu Gebauerovi.

Kolektivní monografie s katalogem díla sleduje příběh německy hovořícího malíře ovlivněného novou věcností, který většinu života až do odsunu prožil v rodné obci Sosnová v Českém Slezsku. Kniha vyšla v česko-německé mutaci a doprovodí plánovanou výstavu v Oblastní galerii Liberec, ve Slezském zemském muzeu a v Muzeu v Bruntále.

Publikace a výstava Herzan. Stavitelský rod z Třebíče

Odborná monografie přibližuje činnost stavební firmy Herzan, která se po mnoho generací významně podílela na utváření podoby města Třebíče.

V rámci IP DKRVO se Národní památkový ústav zabývá mimo jiné výzkumem moderní architektury. V roce 2018 výsledky výzkumu umožnily také vydání publikace věnované významnému rodu třebíčských stavitelů. Zároveň probíhala příprava stejnojmenné výstavy, která se představí počátkem roku 2019.

DALŠÍ UDÁLOSTI

v roce 2018

Po celý rok probíhalo na Národním památkovém ústavu mnoho dalších rozmanitých aktivit. Výběr těch nejzajímavějších přinášíme na následujících stranách.

Ocenění Europa Nostra pro rotundu sv. Václava

Projekt záchranu malostranské rotundy sv. Václava získal prestižní evropské ocenění Europa Nostra. V roce 2018 bylo oceněno celkem 29 projektů ze 17 zemí.

Ocenění převzal 22. června prof. Jan Kratochvíl, děkan Matematicko-fyzikální fakulty UK, v jejíž budově se pozůstatky rotundy sv. Václava nacházejí. Projekt záchranu této významné památky získal nejen Cenu odborné poroty v kategorii Památková péče, ale i bronzovou Cenu veřejnosti, o níž hlasovali občané všech evropských států a dalších zemí světa. Ocenění znamená velké uznání pro všechny, kteří se na projektu podíleli, tedy včetně týmu z odboru archeologie ÚOP v Praze pod vedením PhDr. Jarmily Čihákové, který pozůstatky rotundy před čtrnácti lety objevil.

Výstava Prima sezóna

Výstava ve Středočeském muzeu v Roztokách u Prahy přiblížila architekturu a životní styl v období první republiky.

Výstava s podtitulem Vily v okolí Prahy – interiérový a oděvní design první republiky proběhla od 5. 10. 2018 do 4. 3. 2019. Návštěvníci se mohli seznámit s architekturou i původním vnitřním zařízením luxusních vil, jejichž autory byli nezřídka přední architekti a designéři. Zároveň se pozornost zaměřila na proměny tehdejší módy. Výstavu uspořádal Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště středních Čech, a Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy u příležitosti stého výročí vzniku republiky.

Konference Společenská role módy po vzniku Československé republiky

Dne 27. září 2018 proběhl čtvrtý ročník odborné konference Historie odívání v českých zemích. V souvislosti s oslavami Století republiky se hlavním tématem stalo období první republiky.

Módní oděv představoval prostředek k vyjádření příslušnosti ke kosmopolitní společnosti stejně jako k českému (československému) národu. V jeho vývoji se odrážely také změny, které s sebou přinášela ženská emancipace nebo blížící se 2. světová válka. Na konferenci zaznělo dvanáct příspěvků, účastníci byli z odborných institucí z celé ČR a Slovenska. Setkání pořádal NPÚ, ÚOP středních Čech, ve spolupráci s Knihovnou Akademie věd ČR.

Konference Historické zahrady Kroměříž 2018

Ve dnech 14. a 15. června 2018 se v Květné zahradě v Kroměříži uskutečnil další ročník odborné konference, tentokrát zaměřený na byliny v památkách zahradního umění.

Specialisté NPÚ a odborná veřejnost se prostřednictvím příspěvků seznámili s vývojem a pestrostí využití bylin v památkách zahradního umění u nás i v Evropě. V rámci programu byl v Podzámecké zahradě k příležitosti 20. výročí zápisu kroměřížského Arcibiskupského zámku a zahrad na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO vysazen pamětní strom. Konferenci pořádalo Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži ve spolupráci s Klubem UNESCO Kroměříž, příspěvky byly publikovány ve stejnojmenném sborníku.

Objev vrcholně středověké tvrze v Praze-Jinonicích

Při záchranném archeologickém výzkumu byly v Praze-Jinonicích odhaleny a detailně zdokumentovány výjimečně dobře dochované reliktury vrcholně středověké tvrze ze 14.–15. století.

Pod dlažbami jinonického zámku odkryli archeologové pozůstatky tvrze, příkopu a dřevěného mostu. Akce proběhla na základě dohody o odborné spolupráci mezi NPÚ, ÚOP v Praze, a společností Archaia Praha. Výzkum se řadí mezi úspěšné příklady spolupráce státní instituce a nepříspěvkové organizace na poli výzkumu a záchraně památkového fondu ČR.

Archeologický výzkum v Ostravě – projekt Nové Lauby

Zjišťovací archeologický výzkum zdokumentoval pozůstatky zástavby ulice, která byla ve středověku a novověku jednou z nejdůležitějších městských komunikací.

Výzkum proběhl na šesti původních městských parcelách podél ulice Velké v Ostravě. I přes asanaci v minulém století se pod plochou dnešního parkoviště dochovaly relikty suterénů, kterým se věnoval operativní průzkum a dokumentace. Předběžná datace klade nejstarší dochované části do 2. poloviny 15. století. V nepodsklepených částech budov se dochovaly neporušené archeologické terény vznikající od založení města v 2. polovině 13. století do 1. poloviny 15. století. Nálezy svědčí také o stabilním osídlení místa.

Vila Stiassni na prestižním seznamu **Iconic Houses**

Brněnská vila Stiassni byla zařazena mezi nejprestižnější domy 20. století, které byly navrženy významnými architekty a dnes jsou přístupné veřejnosti.

Projekt Iconic Houses propaguje po celém světě moderní architekturu. Kompletní souhrn téměř 150 vybraných staveb je představen na webových stránkách www.iconichouses.org. Být součástí tohoto seznamu znamená pro vilu Stiassni, spravovanou NPÚ, ÚPS v Kroměříži, významné uznání a důležitý krok v její mezinárodní prezentaci.

Hodnotící mise **ICOMOS**

V roce 2018 byly expertní organizací ICOMOS hodnoceny hned dvě nominace na Seznam světového dědictví. Národní památkový ústav se na přípravě obou projektů podílel odborně i metodicky.

V červnu se konala mise pro upravenou bilaterální nominaci Hornický region Erzgebirge/ Krušnohoří, která obsahuje řadu cenných míst v české části hor. V srpnu pak proběhlo v Národním hřebčíně Kladruby nad Labem a související krajině posouzení nominace Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem. NPÚ spolupracoval nejen na přípravě nominací, ale také na odborném programu jednání. Zda budou nominované kulturní krajiny zapsány na Seznam světového dědictví, by mělo být rozhodnuto v létě 2019.

Dny evropského dědictví

Národní památkový ústav se i v roce 2018 připojil k oslavám Dnů evropského dědictví. Mnohdy byl program spojen s tématem první republiky a stým výročím jejího založení.

Prvorepublikovou atmosférou ožil v neděli 16. září například pardubický Příhrádek. Ve spolupráci s Veteran klubem Pardubice zde proběhla výstava historických automobilů a motocyklů, návštěvníci si také mohli vyplnit test z pravidel silničního provozu v 1. polovině 20. století, vyzkoušet fotokoutek s půjčovnou dobových kostýmů, děti lákala jízda v plechových šlapacích autíčkách.

Mezinárodní den archeologie

V sobotu 20. října proběhl již pátý ročník Mezinárodního dne archeologie. Do celosvětových oslav archeologie se každoročně zapojuje i Národní památkový ústav.

V Praze se návštěvníkům otevřel dům v Liliové 5, ve spolupráci s oddělením archeologie GmŘ NPÚ byl připraven také program pro děti v Celetné 20. Řadu aktivit pro dětské návštěvníky přichystalo i ÚOP v Pardubicích ve spolupráci s Východočeským muzeem v Pardubicích. V Plzni představili aktuální archeologické výzkumy v areálu kláštera Plasy, v Lokti pak výzkumy z Karlovarského kraje. V parku pod hradem Pernštejn se uskutečnila prezentace probíhajícího záchraného archeologického výzkumu. ÚOP v Telči připravilo přednášku o vědeckých i nevědeckých přístupech k historii.

Plzeňské dvorky

Dne 19. května 2018 proběhl třetí ročník akce Plzeňské dvorky, která zájemce provází po známých i neznámých místech v Plzni. Do programu se zapojil i Národní památkový ústav.

V domě U Zlatého slunce – sídle územního odborného pracoviště v Plzni – se konaly prohlídky s odborným průvodcem, zaměřené na stavební historii domu, způsoby využití jeho dvora v minulosti a na prohlídku sklepů. Prohlídky uspořádané Národním památkovým ústavem navštívilo 150 lidí.

JEDNOTLIVÁ PRACOVNÍŠTĚ

Národní památkový ústav tvoří téměř dvě desítky pracovišť nacházejících se na území celé republiky. V předchozí části výroční zprávy jsme čtenáře seznámili s nejzajímavějšími událostmi roku 2018, na všech pracovištích však probíhalo mnoho dalších rozmanitých aktivit – jejich výběr přinášíme na následujících stranách.

Přehled pracovišť Národního památkového ústavu

Generální ředitelství

generální ředitelka: Ing. arch. Naděžda Goryczková
Valdštejnské nám. 162/3, 118 01 Praha 1 – Malá Strana
tel.: 257 010 111, e-mail: sekretariat@npu.cz
www.npu.cz/gnr

Územní odborné pracoviště v Praze

ředitel: Ing. arch. Ondřej Šefců
Na Perštýně 356/12, 110 00 Praha 1 – Staré Město
tel.: 234 653 111, e-mail: sekretariat.praha@npu.cz
www.npu.cz/uop-praha

Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze

ředitel: Ing. Jan Žižka
Sabinova 373/5, 130 11 Praha 3
tel.: 274 008 111, e-mail: sekretariat.sc@npu.cz
www.npu.cz/uop-sc

Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích

ředitel: Ing. Daniel Šnejd, DiS.
Senovážné náměstí 6, 370 21 České Budějovice
tel.: 387 312 140, e-mail: sekretariat.cb@npu.cz
www.npu.cz/uop-cb

Územní odborné pracoviště v Plzni

ředitel: Mgr. Petr Sokol
Prešovská 7, 306 37 Plzeň
tel.: 377 360 921
e-mail: sekretariat.plzen@npu.cz
www.npu.cz/uop-plzen

Územní odborné pracoviště v Lokti

ředitelka: Mgr. Romana Riegerová
Kostelní 81/25, 357 33 Loket
tel.: 352 684 796, e-mail: sekretariat.loket@npu.cz
www.npu.cz/uop-lo

Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem

ředitel: PhDr. Petr Hrubý
Podmokelská 1/15, 400 07 Ústí nad Labem
tel.: 472 704 800, e-mail: sekretariat.usti@npu.cz
www.npu.cz/uop-ul

Územní odborné pracoviště v Liberci

ředitel: Mgr. Miloš Krčmář
Jablonecká 642/23, 460 01 Liberec
tel.: 485 222 411, e-mail: sekretariat.liberec@npu.cz
www.npu.cz/uop-liberec

Územní odborné pracoviště v Josefově

ředitel: Ing. Jiří Balský
Okružní 418, 551 02 Jaroměř-Josefov
tel.: 491 814 357, e-mail: sekretariat.josefov@npu.cz
www.npu.cz/uop-josefov

Územní odborné pracoviště v Pardubicích

ředitelka: Mgr. Naděžda Pemlová
Příhrádek 5, 531 16 Pardubice
tel.: 466 797 711, e-mail: sekretariat.pardubice@npu.cz
www.npu.cz/uop-pardubice

Územní odborné pracoviště v Telči

ředitel: Mgr. Pavel Macků
Hradecká 6, 588 56 Telč
tel.: 567 213 116, e-mail: sekretariat.telc@npu.cz
www.npu.cz/uop-telc

Územní odborné pracoviště v Ostravě

ředitel: Mgr. Michal Zezula
Odboje 1941/1, 702 00 Ostrava – Moravská Ostrava
tel.: 595 133 903, e-mail: sekretariat.ostrava@npu.cz
www.npu.cz/uop-ostava

Územní odborné pracoviště v Brně

ředitel: PhDr. Zdeněk Vácha
nám. Svobody 8, 601 54 Brno
tel.: 542 536 111, e-mail: sekretariat.brno@npu.cz
www.npu.cz/uop-br

Metodické centrum průmyslového dědictví v Ostravě

vedoucí: doc. PhDr. Ing. arch. Miloš Matěj, Ph.D. et Ph.D.
Československé armády 413/95, 715 00 Ostrava

Metodické centrum moderní architektury v Brně

vedoucí: Ing. Petr Svoboda
Preslova 573/53, 602 00 Brno

Územní památková správa v Praze

ředitel: Mgr. Dušan Michelfeit
Sabinova 373/5, 130 11 Praha 3 – Žižkov
tel.: 274 008 111, e-mail: ups.praha.pr@npu.cz
www.npu.cz/ups-pr

Územní odborné pracoviště v Olomouci

ředitel: Mgr. František Chupík, Ph.D.
Horní náměstí 410/25, 779 00 Olomouc
tel.: 585 204 111, e-mail: sekretariat.brno@npu.cz
www.npu.cz/uop-olomouc

Územní památková správa v Českých Budějovicích

ředitel: Mgr. Petr Pavelec, Ph.D.
náměstí Přemysla Otakara II. 34, 370 21 České Budějovice
tel.: 386 356 921, e-mail: ups.budejovice.pr@npu.cz
www.npu.cz/ups-cb

Územní odborné pracoviště v Kroměříži

ředitelka: Ing. Nelly Komendová
Sněmovní náměstí 1 (do 18. 3. 2018),
Riegrovo nám. 3228/22 (od 19. 3. 2018), 767 01 Kroměříž
tel.: 776 198 363, e-mail: sekretariat.kromeriz@npu.cz
www.npu.cz/uop-kr

Územní památková správa na Sychrově

ředitel: PhDr. Miloš Kadlec
Zámek Sychrov čp. 3, 463 44 Sychrov
tel.: 482 360 001, e-mail: ups.sychrov.pr@npu.cz
www.npu.cz/ups-sy

Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži

vedoucí: Ing. Igor Kyselka, CSc. (do 31. 8. 2018);
Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D. (od 1. 9. 2018)
Gen. Svobody 1192/39, 767 01 Kroměříž

Územní památková správa v Kroměříži

ředitel: Ing. Jan Slezák (do 30. 6. 2018);
Ing. Petr Šubík (od 1. 7. 2018)
Sněmovní náměstí 1, 767 01 Kroměříž
tel.: 573 301 432, e-mail: ups.kromeriz.pr@npu.cz
www.npu.cz/ups-kromeriz

Generální ředitelství

Vybrané obnovy památek

Národní muzeum

Dne 27. října byla po obnově slavnostně otevřena historická budova Národního muzea. Více o obnově na s. 23.

Restaurování nástěnných maleb v kostele Narození Panny Marie v Průhonicích

V září roku 2018 dokončila restaurátorka Yvonna Ďuranová náročný restaurátorský zásah v kostele v Průhonicích. Středověké malby v interiéru byly na sklonku 19. století restaurovány a sceleny dekorativní výmalbou; celek byl razantně restaurován také po 2. světové válce. Složitá situace výtvarná a technolo-

gicko-materiálová podmínila komplikovanou koncepci restaurátorského zásahu, který měl výtvarně rehabilitovat a divácky zpřístupnit mnohými přemalbami zkráslené středověké malby a přitom plně respektovat výtvarnou hodnotu přidanou malířem na konci 19. století, pro vjem prostory určující.

Vzdělávací a prezentační činnost

Spolupráce s Hasičským záchranným sborem

Již osm let probíhá spolupráce NPÚ s generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru. V roce 2018 se uskutečnilo 33 prověřovacích a taktických cvičení. V Třeboni proběhl 5. dvoudenní seminář věnovaný požární ochraně movitého kulturního dědictví, který představil aktuální témata z pohledu obou oborů – např. obnovu kostela v Gutech po požáru nebo příklady kompromisních řešení požární ochrany v památkových objektech.

Letní škola památková péče V4 2018 v Polsku

Ve dnech 9.–15. července se konal devátý ročník *Heritage Academy* – Letní školy památkové péče země Visegradské čtyřky. NPÚ se školy účastní od jejího počátku; doposud ji navštívilo kolem 25 zaměstnanců, v roce 2018 pak dva zaměstnanci z generálního ředitelství a jeden

z ÚOP v Kroměříži. Oficiální zahájení školy proběhlo v polském Krakově, odborné exkurze a diskuse v následujících dnech se soustředily na historii a památkovou ochranu míst zapsaných na Seznam světového dědictví UNESCO.

Mezinárodní den archeologie

20. října proběhl již pátý ročník Mezinárodního dne archeologie, do něhož se zapojilo i oddělení archeologie GnŘ NPÚ. V Celetné 20 byl připraven program pro děti, stanoviště v Liliové ulici nabídlo volnou vstupenku do Zahrad pod Pražským hradem, prohlídku historických sklepů či výstavu věnovanou činnosti archeologických pracovišť NPÚ a aktuálním archeologickým výzkumům. I tentokrát dorazilo více než tisíc návštěvníků.

Další archeologické akce

Oddělení archeologie pořádalo v roce 2018 i několik přednášek pro odbornou veřejnost, v listopadu pak konferenci ke 150. výročí narození významného vědce Aloise Musila – Alois Musil, antika a České země.

Od oka na Voka – Příměstský tábor v Třeboni

Ve dnech 13.–17. srpna se v areálu treboňského zámku a jeho okolí uskutečnil příměstský tábor. Děti se během něj seznámily tvůrčím způsobem se životem v době renesance. Ve stopách šlechtice Petra Voka absolvovaly kavalírskou cestu kolem Světa a díky ní naplnily kunstkornu četnými kuriozitami. Vyvrcholením tábora se stalo divadelní představení pro rodinné příslušníky účastníků tábora spojené s vernisáží kunstkorny.

Letní škola památkové edukace ve Veltrusech

Ve dnech 22.–25. srpna se v romantické krajině zámeckého parku Veltrusy uskutečnil třetí ročník tvůrčího setkání určeného učitelům a pracovníkům památkové péče, muzeí a galerií. Pro účastníky byly připraveny exkurze, přednášky a tvůrčí dílny zaměřené na rozmanité metody interpretace kulturního dědictví. Pořadatelem a garantem setkání byly Národní památkový ústav, odbor edukace a dalšího vzdělávání při GnŘ, a Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy; partnerem pak domácí Schola Naturalis.

Veletrh Monumento

Národní památkový ústav na salzburském veletrhu Monumento ve dnech 11.–13. ledna prezentoval vzorovou památkovou obnovou historického domu v Liliové ulici 5 v Praze, který od podzimu 2017 slouží jako pracoviště GnŘ NPÚ. Obnově předcházela řada archeologických, stavebně-historických a restaurátorských průzkumů. Právě tyto výzkumy mohli návštěvníci veletrhu podrobně poznat.

Informační systémy

Katalog historických knihovních fondů a portál eSbírký

V roce 2018 byl v rámci Integrovaného informačního systému památkové péče (IISPP) zpřístupněn široké veřejnosti webový katalog historických knihovních fondů (<https://iispp.npu.cz/katalogzk>), který obsahuje základní údaje o více než 575 000 svazků knihoven ze zámků a klášterů spravovaných NPÚ. Ve spolupráci s Národním muzeem byla zahájena prezentace vybraných mobiliárních předmětů z památkových objektů ve správě NPÚ na portálu eSbírký (www.esbirky.cz).

Průzkumy, evidence a dokumentace památek

Od dubna 2018 odbor evidence a dokumentace zpracovává SHP pražské Invalidovny (bude dokončen do konce září 2019). Dále proběhla podrobná fotodokumentace vybraných objektů v návaznosti na projekty IROP (Plasy, Kladruby, Hrádek u Nechanic, Kunětická Hora, Uherčice), byla zhotovena dokumentace Národního divadla a Národního muzea v Praze po ukončení rekonstrukce. Započala nová podrobná fotodokumentace objektů UNESCO (Kutná Hora, exteriér). Odborná knihovna se přestěhovala do objektu v Liliové ulici.

Nominace na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO

V roce 2018 byl pro světovou památku s názvem **Židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa v Třebíči** rozšířen u baziliky sv. Prokopa tento status na celý areál bývalého kláštera benediktinů. Do Centra světového dědictví UNESCO v Paříži byly také předloženy dvě nové nominace k zápisu na Seznam světového dědictví: **Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních a kočárových koní v Kladrubeh nad Labem** a upravená dokumentace pro **Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří**.

Publikační činnost

Zprávy památkové péče

Celostátní odborné oborové recenzované periodikum určené především profesionálním pracovníkům památkové péče, ale i odborníkům ze souvisejících oborů či vlastníkům památek. V roce 2018 vyšlo v rámci 78. ročníku šest čísel a příloha věnovaná druhému desetiletí Programu restaurování movitých kulturních památek Ministerstva kultury.

Zrcadlo moci.

Pilíře moci Napoleona Bonaparta ve vizuálním umění

Marián Hochel;
Marta Pavlíková

Publikace mapuje pilíře Napoleonovy moci a jejich obraz ve fondech hradů a zámků České republiky. Kniha obsahuje synteticky a analyticky zpracované kapitoly, které následují podrobné ikonografické analýzy signifikantních napoleonik, dokládajících odraz moci Napoleona Bonaparta ve vizuálním umění.

Územní odborné pracoviště v Praze

Vybrané obnovy památek

Vodárenská věž čp. 1000, Bubeneč

V roce 2018 byla dokončena obnova interiéru i exteriéru vodárenské věže v Praze-Bubenci. Více o obnově na s. 23.

Domy čp. 970 a 971/I (Melantrichova 17 a 19), Staré Město

Domy čp. 970 a 971/I vznikly rozdělením areálu bývalého kláštera servitů v roce 1839. V letech 2016–2018 proběhla jejich rekonstrukce v režii společenství vlastníků, a to bez veřejných dotací, pouze ze zdrojů stavebníka. Spočívala v obnově fasád, rekonstrukci krovů a obnově střešního pláště. Novodobá okna zůstala zachována, fasády byly očištěny, štukatérské prvky doplněny a reprofilmovány, barevnost byla provedena na základě nálezů. Část parteru z umělého kamene (terazza) byla upravena do předpokládané meziválečné podoby.

Kostel Nejsvětějšího Srdce Páně, Vinohrady

Roku 2018 proběhla úprava liturgického prostoru kostela podle návrhu architektů Josefa Pleskota a Norberta Schmidta. Citlivou úpravou rozměrů

pódia byla v podlaze znovu odhalena původní okna krypty, v rohu pódia byl osazen nový procesní kříž. Současně došlo k rehabilitaci prostoru původního presbytáře výměnou koberců a sedadel pro celebranty a ministranty. Kostel byl také nově ozvučen za použití pokročilých digitálních technologií. Provizorní obětní stůl z roku 1993 nahradila nová oltářní menza ve tvaru stlačené půlkoule od sochaře Petra Váni. Její instalování bylo nejvýznamnějším zásahem do interiéru kostela od doby vzniku stavby.

Městská knihovna v Praze, Staré Město

Novoklasicistní stavba prošla v letech 2017–2018 náročnou rekonstrukcí a dílčí výměnou okenních výplní, z nichž mnohé jsou atypické. Během obnovy byla atypická okna repasována – zvláště okna vitrajová a „americká“, tedy výsuvná. Ostatní okna byla vyměněna za repliky. Náročnost prací zvyšovalo zejména v primátorských prostorech náročné zařízení interiéru přímo navazující na okenní rámy. Díky zkušeným pracovníkům generálního dodavatele však dílo dopadlo bezvadně. Nedostatkem jinak velmi zdařilé akce je změna barevnosti okenních výplní, jde však o obvyklý důsledek lazurních nátěrů na starém dřevě.

Sad u rozhledny na Petřině

Během vegetační sezony 2018 proběhla obnova parku okolo petřínské rozhledny. Zahrnovala nové výsadby, změny povrchů a přeložek NN, vodu a kanalizace, ale také vytvoření jamek pro mezinárodní soutěže ve cvrnkání kuliček. Během prací byly nalezeny hroby s archeologickými nálezy. Obnovy se dočkaly také kapličky zastavení křížové cesty, kde došlo k rektifikaci soklu, opravě kamenných stříšek s doplněním olov-

natého plechu a kamenných křížů a restaurování výmalby z roku 1884. Restaurování kaple Božího hrobu a obnovu původní výzdoby interiéru i barevnosti exteriéru provázela úprava povrchu nejbližšího okolí.

Archeologie

Archeologové ÚOP realizovali celkem 26 archeologických akcí. K nálezově nejvýznamnějším patřily výzkumy, při nichž byla objevena další část vrcholně středověkého opevnění Malé Strany v Thunovské čp. 192 nebo odkryta vrcholně středověká tvrz na dvoře jinonického zámku (více o tomto výzkumu na s. 46).

Odbor archeologie prohloubil mezinárodní spolupráci s několika polskými pracovišti formou kooperace na jednom z grantových projektů GA ČR, přednášek a výměny publikací a zkušeností v oblasti legislativní a metodické (Univerzita ve Vratislavi, Vysoké učení technické ve Vratislavi, Univerzita ve Varšavě, Archeologické muzeum ve Vratislavi).

Evidence a dokumentace památek

Na území Prahy byla v roce 2018 prohlášena jedna národní kulturní památka – poutní areál s kostelem Panny Marie Vítězné na Bílé hoře. Její dokumentaci připravil odbor EDIS ÚOP v Praze.

Bylo prohlášeno 17 nových movitých a žádná nemovitá kulturní památka. Odbor EDIS zpracoval a podal devět návrhů na prohlášení za kulturní památku.

Péče o památkový fond

Odbor péče o památkový fond zajistil odborný dohled nad významnými pozitivními příklady obnov pražských památek (včetně uvedených v 1. části výroční zprávy a výše zde). V rámci pražské památkové rezervace výměna oběžného výtahu v budově Právnické fakulty UK; rekonstrukce

interiérů hlavní budovy Filozofické fakulty UK; ukončení revitalizace části objektu Anenského kláštera pro potřeby Národního divadla; oprava střechy a výměna střešní krytiny Betlémské kaple; oprava uliční fasády, oken a vrat srbské ambasády v Mostecké. Mimo pražskou památkovou rezervaci čištění a restaurování pláště vršovické vodárny; obnova nejstarších hrobek na Olšanských hřbitovech (hrobka rodiny Eissner, rodiny F. Zelinky, rodiny Wessely a von Soldern); oprava fasády s restaurováním sochařské výzdoby, obnovou barevnosti erbů a výměnou oken bývalého Národního domu v Nuslích; pokračování obnovy exteriéru kostela sv. Ludmily na nám. Míru; rekonstrukce usedlosti Hrabovka. Na území Prahy se podařilo obnovit dvě kulturní památky dosud vedené v seznamu ohrožených památek.

Oddělení specialistů dlouhodobě spolupracuje na zásadní

akci opravy budovy Státní opery. Stejně závažné jsou i restaurátorské práce v interiérech církevních objektů v rezervaci (sv. Štěpán, sv. Salvátor, sv. Hašta, sv. Trojice aj.) i mimo ni (Počernice, Radotín, Koloděje, Bílá Hora aj). V souvislosti s výročí 1. světové války proběhla i řada oprav pomníků této války, které byly pozitivně hodnoceny především místními obyvateli (např. Zbraslav).

Výstavní činnost

Výstava Budoucnost Malostranského náměstí

Venkovní výstava s podtitulem *Archeologická retrospektiva i živá perspektiva* se věnovala historii a plánované revitalizaci tohoto významného veřejného prostoru. Představila též výsledky posledního archeologického průzkumu náměstí v první polovině roku 2018, jenž potvrdil, že se zde nacházejí jedinečné stopy nejstaršího osídlení Prahy. Výstavu pořádalo hl. m. Praha na Malostranském náměstí od 1. do 26. srpna 2018. Archeologové z NPÚ, ÚOP v Praze, připravili důkladnou sondu do minulosti náměstí.

Další výstavní projekty

Odbor archeologie ÚOP v Praze se svými nálezy a badatelskou činností soustavně podílí na interinstitucionálních výstavních projektech. V roce 2018 poskytl exponáty spolu s dokumentací k výstavám *Budoucnost Malostranského náměstí*, *S knížaty u stolu* (více o výstavě na s. 82) a *„Pamatuj na smrt...“ Archeologické doklady pohřebního ritu v období baroka*.

Pracovníci odboru EDIS se podíleli za hl. m. Prahu na přípravě regionální části výstavy *Architektura ve službách první republiky*, která představila výběr nejzajímavějších kulturních památek Prahy

z období první republiky. Pracovníci odboru péče o památkový fond přispěli za hl. m. Prahu na výstavu *Pomníky Velké války*, pořádanou NPÚ k výročí ukončení 1. světové války.

Publikační a edukační činnost

Pracovníci ÚOP v roce 2018 publikovali 47 příspěvků (studií, článků, kapitol a hesel v publikacích), podíleli se na celosemestrální výuce na vysokých školách, upořádali 28 přednášek pro odborníky i širokou veřejnost, podíleli se na pěti výstavách a účastnili se zpracovávání dvanácti grantů a výzkumných úkolů. Mimořádný úspěch zaznamenaly dvě publikace vydané na konci roku 2017: jak první vydání *Průvodce pražskou archeologií*, tak *Cihly v historické architektuře Prahy* byly záhy rozebrány. Zájem čtenářů o *Průvodce* si vyžádal jeho urychlené druhé, upravené vydání, které se na pultech knihkupectví objevilo na podzim 2018.

Staletá Praha

Multioborový recenzovaný časopis zaměřený na kulturní dědictví a historický vývoj v Praze, zařazený na seznam recenzovaných

neimpaktovaných periodik v ČR, směřující do vědecké obce i do řad kulturní veřejnosti. V roce 2018 vyšla v rámci 34. ročníku dvě čísla. První číslo přineslo např. studii o Staroměstské radnici a její nejstarší znakové galerii nebo o vnitřní výzdobě karlínského chrámu sv. Cyrila a Metoděje. Druhé číslo se věnovalo archeologickým tématům a přineslo studii věnovanou výsledkům unikátního stavebněhistorického průzkumu sklepů domu čp. 506 a 507 na Havelském trhu, přiblížilo historii Zlaté uličky u Daličborky či archeologické výzkumy na pozemcích, kde dnes stojí OC Kotva a Burzovní palác.

Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze

Vybrané obnovy památek

Reliéfy na Ville Vallila v Červeném Újezdu (okr. Benešov)

Náročným restaurováním prošly dva terakotové reliéfy od Františka Bílka z let 1902–1903, umístěné na fasádě domu zvaného Villa Vallila v Červeném Újezdu. Více na s. 24.

Vnější plášť kostela sv. Apolináře v Sadské (okr. Nymburk)

Původně románský kostel sv. Apolináře prošel v letech 1737–1739 barokně gotickou přestavbou, která měla být provedena údajně dle plánu K. I. Dienzenhofera. Obnova vnějšího pláště kostela započala již v roce 2009 a její součástí bylo i statické zajištění sakristie a ohradní zdi. Obnova fasád zahrnovala také restaurování kamenných prvků a vitráží. Výsledek řemeslně dobře provedené opravy svědčí o komplexním přístupu za využití tradičních i moderních technologií. Uplatnění opraveného kostela v obrazu města i dominantní úloha v rámci široké krajiny jsou naprosto jedinečné.

Interiér zámecké kaple sv. Máří Magdalény v Dolních Břežanech (okr. Praha-západ)

Pseudorománská kaple sv. Máří Magdalény z let 1885–87 je součástí zámku v Dolních Břežanech a její malířská výzdoba je považována za nejzdařilejší dílo Bedřicha Wachsmanna. Uplatňuje se zde dekorativní šablonová malba, jejíž podstatou je tzv. brokátový vzor. Pro restaurování bylo nezbytné soustavné a precizní používání šablon a obnovení všech souvrství tak, aby bylo dosaženo efektu brokátu (broccare – vyšívát) a jednotlivé vzory působily plastickým dojmem. Proběhlo také restaurování vitráží, kované oltářní mřížky a dřevěného mobiliáře. Ten se dochoval téměř v plné míře kromě lavic, které se však na základě historických fotografií podařilo obnovit.

Archeologické výzkumy

Prelatura Sázavského kláštera

Předstihový výzkum před celkovou rekonstrukcí prelatury Sázavského kláštera se týkal pouze jedné místnosti (tzv. kuchyně), v jejíž bezprostřední blízkosti byly v 2. polovině 20. století odhaleny základové partie kaple románského stáří. Po odstranění zásypů byly dokumentovány relikty novověkých zděných konstrukcí neznámého účelu. Případné pokračování románského kostela směrem na západ (do zkoumané místnosti) nebylo potvrzeno.

Evidence
a dokumentace památek

Nově prohlášená národní kulturní památka

Na počátku roku 2018 bylo nařízením vlády č. 23/2018 prohlášeno 19 poutních areálů z nejrůznějších míst České republiky. Mezi nimi je zařazen také významný středočeský benediktinský klášter s jeskyní svatého Ivana ve Svatém Janu pod Skalou na Berounsku. Areál je jedním z nejkrásnějších poutních míst ve středních Čechách.

Nově prohlášené kulturní památky

V roce 2018 bylo ve středních Čechách Ministerstvem kultury nově prohlášeno šest nemovitých kulturních památek a u dvou došlo k rozšíření rozsahu chráněného areálu.

Nově prohlášeno: vila továrníka Příbyla (Slaný, okr. Kladno), Občanská záložna (Český Brod, okr. Kolín), městský dům na Masarykově náměstí 260 (Mšeno, okr. Mělník), poplužní dvůr Podhrad (Mladá Boleslav), usedlost čp. 3 (Hřebečnický, okr. Beroun), hospodářské budovy usedlosti čp. 5 (Kozárovice, okr. Příbram)

Rozšíření památkové ochrany: venkovská usedlost čp. 10 (Lázovice, okr. Beroun), pivovar (Kostelec nad Černými lesy, okr. Praha-východ)

Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví

Nedílnou součástí (dotačního) programu MK ČR na evidenci a dokumentaci církevních mobiliářů je agenda zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty. Účinnost zákona v oblasti ochrany kulturního dědictví ČR potvrdila identifikace raně barokních andlíků, odciizených v roce 1992 z hlavního oltáře sv. Barbory v Nabdíně (okr. Kladno).

Z okruhu neznámých památek se podařilo identifikovat barokního anděla z restituované zámecké kaple ve Zduchovicích (okr. Příbram).

Evidence movitých památek

Dlouhodobě probíhá katalogizace mobiliárních fondů hradů a zámků a práce na evidenci: v roce 2018 proběhlo například šest etap dokumentačních prací v klášterním kostele sv. Prokopa v Sázavě (plánovaná demontáž mobiliáře v rámci IROP), návrhy (vč. archivních rešerší) na prohlášení barokního oltáře sv. Aloise Gonzagy z kostela P. Marie v Novém Strašecí (okr. Rakovník) nebo novogotického oltáře Božího hrobu z kostela sv. Jiří v Lošanech (okr. Kolín).

Prezentační činnost

ÚOP středních Čech připomnělo sté výročí založení republiky několika akcemi: výstavou Architektura ve službách první republiky ve Středočeském kraji, výstavou Prima sezóna nebo konferencí Společenská role módy po vzniku Československé republiky.

Výstava Prima sezóna

Výstava Prima sezóna přiblížila architekturu luxusních vil z období první republiky i životní styl jejich majitelů. Více na s. 45.

Konference Společenská role módy po vzniku Československé republiky

ÚOP středních Čech připravilo ve spolupráci s Knihovnou Akademie věd ČR konferenci, která se v souvislosti s oslavami Století republiky zaměřila na módu v období první republiky. Více na s. 46.

Publikační činnost

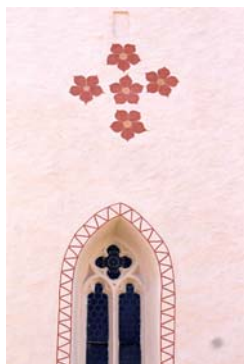
V roce 2018 byla vydána 2 čísla periodika Památky středních Čech s přílohou Ročenka NPÚ, ÚOP středních Čech, 2017, dále 2 čísla časopisu Průzkumy památek.

Vyšlo také 2. vydání publikace J. Žižky Hospodářské dvory bývalých panství v Čechách, publikace Lidové stavby v České republice, Lípy republiky Středočeského kraje, Móda a oděv doby renesance a Historická sídla v kulturní krajině.

Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích

Vybrané obnovy památek

Malby na fasádě kostela sv. Petra a Pavla ve Strýčicích (okr. České Budějovice)

Při konzervaci pozdně středověkých omítek byly objeveny malované pozdně středověké sluneční hodiny a geometricky uspořádaná pětice pěti-

listých červených růží. Pracovníci NPÚ v průběhu prací spolupracovali při identifikaci jednotlivých nálezů a hledání adekvátních restaurátorských postupů.

Budova základní školy ve Vimperku (okr. Prachatice)

Několik let trvající obnova bývalé dívčí školy za odborné účasti pracovníků NPÚ zahrnovala práce na střešním plášti, výměně oken, fasádě a omítkách interiéru, kde se dochovala původní geometrizující výmalba. Ta byla s ohledem na náročný provoz objektu obnovena v analytickém konceptu a zčásti restaurována.

Výklenková kaple sv. Jana Nepomuckého ve Svěrázu (okr. Český Krumlov)

V roce 2018 proběhla rekonstrukce zřícené výklenkové kaple sv. Jana Nepomuckého. Na základě operativního průzkumu NPÚ a starší fotodokumentace bylo možné provést rekonstrukci specifického tvaru kaple se zachováním maximálního množství původních konstrukcí.

Štítý na venkovské usedlosti čp. 38 ve Vlastiboři (okr. Tábor)

U venkovské usedlosti čp. 38 byly obnoveny štukově zdobené štítý. Kromě lokálních oprav omítkových vrstev byla fasáda opatřena modifikovaným vápenným nátěrem a v součinnosti s pracovníky NPÚ se korigovalo barevné řešení některých plastických prvků ve štítu sýpky na základě srovnání se situací na obdobných památkách v dané lokalitě.

Hlavní oltář „Malé Mariazell“ v Chlumu u Třeboně (okr. Jindřichův Hradec)

Po čtyřech letech bylo ukončeno restaurování vrcholně barokního díla, které bylo vytvořeno jako zbožná nápodoba oltáře v štyrské Mariazell. V průběhu prací byly po konzultacích s pracovníky NPÚ odstraněny výtvarně i řemeslně degradující nátěry z roku 1942 a prezentována kvalitní druhotná úprava z přelomu 18. a 19. století.

Patronátní lavice v kostele sv. Vavřince v Ledenicích (okr. České Budějovice)

V roce 2018 byla restaurována raně barokní patronátní lavice z kostela sv. Vavřince. Poté, co specialisté NPÚ a restaurátoři provedli důkladný průzkum, bylo možné rehabilitovat dobře zachovalou původní barevnost a na základě analogie doplnit ztracené řezby.

Pohřební kočár jindřichohradeckého židovského bratrstva

Pracovníci NPÚ se v rámci restaurování kočáru podíleli na vyhodnocení podrobného průzkumu a koordinovali součinnost širšího restaurátorského týmu několika odborností (dřevěné a kovové

prvky, historický textil). Zachráněný kočár je prezentován veřejnosti v obnovené obřadní síni židovského hřbitova v Jindřichově Hradci.

Další obnovy

V roce 2018 proběhla také rehabilitace zchátralého objektu barokní fary v Čakově či restaurování maleb v měšťanském domě čp. 34 v Prachaticích. Více o těchto obnovách na s. 25.

Prezentační činnost

„...a možná přijede i Davidson“ aneb Na návštěvě U Ferusů za první republiky

Mezinárodní den památek a historických sídel (21. dubna) se v sídle ÚOP v Českých Budějovicích nesl v duchu připomínky stého výročí založení Československé republiky. Celodenní akce pro veřejnost lákala na výstavu automobilových veteránů a kostýmů z 30. let 20. století, dobovou rekonstrukci obchodu s motocykly z roku 1930, stylové občerstvení v prvorepublikové kavárně či přednášku o skautingu. Atmosféru dotvářely ukázky prvorepublikových tanců a produkce swingové hudby.

Vzdělávací aktivity

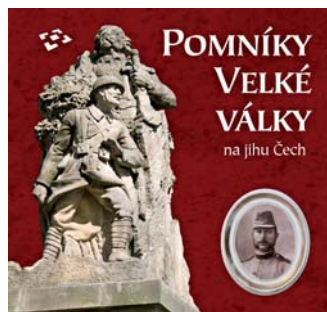
V roce 2018 pokračovala spolupráce s Jihočeskou univerzitou, a to dvousemestrální výukou zaměřenou na úvod do památkové péče a jednosemestrálním kurzem na téma architektonicko-historických průzkumů. Realizovány byly též vzdělávací programy pro žáky a studenty v autentickém prostředí památkových objektů a zón (MPR České Budějovice, MPR Český Krumlov, klášter Zlatá Koruna, hrad Rožmberk). Ve spolupráci s Magistrátem města České Budějovice proběhl již 10. ročník vědomostní soutěže pro děti a mládež do 16 let zaměřený na historii města České Budějovice.

Výstavy a publikační činnost

Výstava a publikace

Pomníky Velké války na jihu Čech

Roman Lavička; Jakub Drozda; Martin Gaži; Jarmila Hansová; Ludmila Ourodová-Hronková; Daniel Šnejd

V souvislosti s oslavami výročí spojených s českou státností vznikla výstava a kolektivní monografie představující typologii, ikonografii a osudy pomníků obětí 1. světové války na území Jihočeského kraje. Zvláštní důraz byl položen na pohledově dominantní a nejednou i významově vrstevnatá sochařská díla. Autoři připomněli i frontové příběhy vojáků, rozdíl v utváření poválečné kolektivní paměti v česko- a německojazyčných oblastech či spory o ideovou náplň pomníků mezi konzervativně cítícími venkovany a republikánskými pokrokaři.

Výstava se konala od 27. září do 15. října 2018 ve výstavní síni českobudějovické radnice.

Holašovice – postav si sám svou vesnici

Michaela Špinarová;
Eva Neprašová

Soubor pracovních listů zahrnujících modely deseti vybraných holašovických usedlostí je určen žákům prvního stupně základní školy. Soubor je doporučen pro projektovou výuku.

Památky jižních Čech 9

Martin Gaži (ed.)

Pravidelně vydávaný sborník přináší rozsáhlejší studie o historii památkové péče a výsledcích odborných výzkumů i drobnější zprávy o pestřém památkovém fondu v Jihočeském kraji, včetně aktuálních informací o nově prohlášených památkách či nejvýznamnějších průzkumech, opravách a restaurování.

Renesanční sídlo pánů z Hradce v nejstarších inventářích jindřichohradecského zámku

Eva Lukášová;
Věra Smolová

Nejstarší inventář nejluxusnějších předmětů určených k reprezentaci i všednodenní výbavy zámku

Jindřichův Hradec sepsala v roce 1604 Kateřina Hradecká, rozená z Montfortu (1556–1631), druhý pak v roce 1638 paní Alžběta Pragerová, zámecká komornice a strážkyně pokojů. Autorky knihy unikátní prameny editovaly, zasadily je do širšího historického rámce a rekonstruovaly kontext zachycených věcí, z nichž některé se v interiérech zámku Jindřichův Hradec a Telč nacházejí dodnes.

The Village of Holašovice in the Context of South Bohemian Rural Architecture

Pavel Hájek a kol.

Anglickojazyčná verze obrazově bohatě vybavené publikace vyšla k 20. výročí zápisu Holašovic na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Kniha přináší ucelený přehled typové skladby jihočeské venkovské architektury.

Územní odborné pracoviště v Plzni

Vybrané obnovy památek

Dům č. 9 na náměstí Republiky v Plzni

V roce 2018 byla dokončena celková obnova honosného měšťanského domu, v němž během 18.–19. století sídlila lékárna U Černého orla. Více na s. 26.

Fara v Dobřanech

Dobřanská filiálka organizace Koinonie Jan Křtitel se s velkou vervou pustila do obnovy barokní fary na náměstí v Dobřanech. Kromě již zahájených stavebních prací v severní části objektu vznikl projekt na přeměnu farní stodoly v komunitní centrum. Dalším cílem je obnova farní zahrady. Restauraované interiéry v prvním patře budou sloužit jako komunitní centrum.

Hamr „Hořejší lub“ v Dobřívě

V březnu 2018 byla zahájena v rámci IROP komplexní obnova vnitřního vybavení hamru v Dobřívě (národní kulturní památka). Akce zahrnuje také novostavbu zázemí pro návštěvníky poblíž přístupové cesty.

Prezentační a edukační činnost

Výstava Architektura ve službách první republiky v Plzeňském kraji

V mázhauzu domu U Zlatého slunce v Plzni – sídle plzeňského pracoviště Národního památkového ústavu – byla instalována od 3. 9. 2018 do léta 2019 panelová výstava Architektura ve službách první republiky – Prvorepublikové stavby v Plzeňském kraji. Návštěvníci se mohli seznámit s budovami, které vznikly v Plzeňském kraji v období mezi světovými válkami. Představily se např. Masarykova škola a Korandův sbor v Plzni, železniční stanice Rokycany, státní úřady v Domažlicích, okresní záložna v Přešticích nebo krematorium a kolumbárium v areálu Ústředního hřbitova v Plzni. Výstava byla realizována v rámci oslav stého výročí vzniku Československa za finanční podpory Ministerstva kultury.

Výstava Novostavby v prostředí památkových rezervací a zón

V mázhauzu domu U Zlatého slunce v Plzni se konala od 3. 4. do 2. 9. 2018 výstava věnovaná novotvarům v historickém prostředí památkově chráněných sídel v Plzeňském kraji. Představila různé typy nových stavebních zásahů v památkově chráněných rezervacích a zónách, např. nové řešení vstupního průčelí budovy kina v Plané, proměny obchodního a administrativního centra Dubina na náměstí v Domažlicích, úpravu nároží obchodního domu v ulici Kapitána Jaroše v Klatovech nebo zástavbu několika proluk v Rokycanech a v Plzni.

Plzeňské dvorky

Plzeňské pracoviště se zúčastnilo třetího ročníku akce Plzeňské dvorky, která provází zájemce po známých i neznámých místech v Plzni. Více na s. 48.

Den otevřených dveří

V roce 2018 se budova sídla územního odborného pracoviště v Plzni opět otevřela veřejnosti během Dne otevřených dveří, který se konal 26. října. Návštěvníci měli možnost zúčastnit se komentovaných prohlídek domu, od sklepů až po půdu, a seznámit se s jeho historií a architekturou, včetně celkové stavební rekonstrukce v závěru minulého století. Zároveň získali základní informace o práci Národního památkového ústavu v kraji, o ochraně památek a péči o ně. Dne otevřených dveří se zúčastnilo 50 osob.

Památkářská dílna v Nekmíři

V souvislosti se studií celkové obnovy a nového využití hlavní budovy zámku v Nekmíři proběhla 15. 10. 2018 památkářská dílna, kterou vedl autor stavebněhistorického průzkumu J. Anderle. Její součástí byl výklad, jak pracovat s dendrochronologií pro dataci stavebních etap. Velká pozornost byla věnována stáří a památkové hodnotě krovu (v souvislosti se záměrem vestavby do podkroví), příčinám statických poruch a nálezům dekorativní výmalby v patře, pocházející asi z konce 18. století.

Workshop Digitální fotografická dokumentace

Workshop přiblížil praxi terénní dokumentace včetně fotodokumentace a fotogrammetrie v rámci ÚOP v Plzni. Přednášky doplněné o praktické ukázky se zabývaly okolnostmi základního terénního průzkumu prováděného dokumentátory, památkovými garanty a specialisty, zejména přípravou a vyhodnocením nálezo-ové situace či různými formami dokumentace.

Průzkumy a dokumentace

Areál věznice Bory v Plzni

V roce 2018 proběhl průzkum a dokumentace věznice Bory pro vypracování návrhu na prohlášení areálu za kulturní památku. Objekt věznice a celková koncepce areálu vykazují mimořádně vysokou a komplexní architektonickou a stavebnětechnickou úroveň. Jedná se o vůbec první zařízení svého druhu vystavěné primárně jako trestnice na našem území a o významný doklad vývoje vězeňství v tehdejší rakousko-uherské monarchii. U stavby je důmyslně propojena architektonická, technická a účelová stránka, kdy je uplatněn princip tzv. panoptikonu, jehož kořeny sahají do 18. století. Stavba je jednou z historických ikon města Plzně.

Mezinárodní den archeologie

V rámci Mezinárodního dne archeologie se konala celodenní prezentace aktuálních archeologických výzkumů v areálu kláštera Plasy. Součástí programu byla přednáška **Archeologie v Plasích v průběhu 100letí**, komentované prohlídky sond pro projektovou přípravu obnovy opatské rezidence, sondážní výkopy podél ambitu, výklad s pohledem do barokní jímky v ambitové chodbě a ukázka archeologických nálezů.

Publikační činnost

Horšovská obora – kulturní památka

David Tuma

Horšovská obora (bažantnice) u Horšovského Týna byla prohlášena roku 2009 za kulturní památku. Patří mezi nejstarší lovecká zařízení západočeského regionu. Je ohrazena a má 374 ha. Byla založena asi v roce 1593 Vilémem st. Popelcem z Lobkovic v krajině příhodné pro chov lovné zvěře, bažantů, koroptví a křepelek. Populárně naučné leoporelo.

Oděv v západních Čechách 15. až 17. století

Veronika Pilná

Stejně jako vedle obecných dějin stojí mikrohistorie, lze vedle „velkých“ dějin módy postavit každodenní odívání v minulosti, sledované v jedné lokalitě napříč společenskými vrstvami. Průzkumem

lokálních památek, archeologického materiálu a textových pramenů se autorka pokusila ve své publikaci zachytit proměny oděvu v západních Čechách v 15. až 17. století. Součástí knihy jsou popisy používaných historických textilních technik, textilních materiálů a obšíhlý katalog uvedených předmětů a ikonografie.

Zlatý věk obor – Z historie obornictví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku

David Tuma

Publikace se zabývá historií loveckých a chovných obor. Seznamuje čtenáře se základními způsoby lovu, pro které se kom-

pozičně upravovalo krajinné prostředí formou nově budovaných obor. Hlavní část textu se zaměřuje na vývoj loveckých a chovných obor v českých zemích od středověku až do konce druhé světové války. Představeny jsou v knize blíže např. obory Hvězda, Hukvaldy, Opočno, Klokočka, Jemčina, Horšov, Roštýnská obora, Lánská obora, Jindřichovická obora, Stará obora u Hluboké nad Vltavou, obora v Holešově nebo v Lednicko-valtickém areálu.

Územní odborné pracoviště v Lokti

Vybrané obnovy památek

Goethova vyhlídka v Karlových Varech

Honosný neogotický cihlový objekt výletní restaurace s vyhlídkovou věží, vystavěný v letech 1888–1889 podle projektu významných vídeňských architektů Ferdinanda Fellnera a Hermanna Helmera, neodmyslitelně patří do krajinného uspořádání lázeňských lesů v okolí Karlových Varů. V roce 2018 byl obnoven vnější plášť, interiér i bezprostřední okolí budovy. Byly opraveny poškozené konstrukce a odstraněny nevhodné úpravy z 2. poloviny 20. století. Obnovený objekt může opět sloužit jako rozhledna i se zázemím, vzniklo zde také infocentrum a prostor pro kulturní a společenské akce.

Kostel sv. Jana Křtitele ve Skalné

Rozsáhlé opravy se v roce 2018 dočkal kostel sv. Jana Křtitele ve Skalné. Byl opraven krov nad věží i lodí. Cibulová bāň s lucernou na věži byla nově oplechována měděným plechem, střecha nad lodí kostela pokryta břidlicovými šablonami v tzv. německém krytí. Byla vyměněna nepůvodní okna, jedno nalezené původní bylo odborně repasováno.

Repasovány byly i všechny dveře. Fasáda kostela byla opravena vápennou technologií – tento postup respektoval dochované omítkové a nátěrové souvrství. Barevnost byla provedena dle barevnosti doložené pro 19. století, dochované starší řešení nebylo pro kolizi s mladšími stavebními zásahy prezentováno. Archeologický výzkum odhalil kosterní pozůstatky ze zrušeného středověkého hřbitova.

Vitraje v kostele sv. Jiří v Horním Slavkově

V roce 2018 byla dokončena poslední etapa restaurování vitrají z kostela sv. Jiří v Horním Slavkově. Více o této obnově na s. 27.

Soubor barokních soch ze zámeckého areálu Chyšě

V roce 2018 byly zrestaurovány čtyři pískovcové barokní sochy z 1. poloviny 18. století, které mají svůj původ snad v dílně Matyáše Bernarda Brauna. Sochy sv. Vojtěcha, sv. Josefa s Ježíškem, sv. Šebestiána a sv. Jana Nepomuckého se nacházely na mostě přes starý městský příkop v Chyši. Po vandalském činu, při kterém byly vážně poškozeny, se

v roce 1964 rozhodlo o jejich obnově a následném přemístění do zámeckého parku. Po více jak padesáti letech bylo nutné sochy opětovně ošetřit, zpevnit a doplnit chybějící atributy.

Dokumentace a evidence památek

Nová národní kulturní památka

V roce 2018 získal Karlovarský kraj novou národní kulturní památku – poutní areál Chlum Svaté Maří s kostelem Nanebevzetí Panny Marie a sv. Máří Magdalény. Barokní areál z let 1687–1728 patří mezi klíčová poutní místa na hranici Čech a Bavorska. Na jeho konečné podobě se podíleli významní architekti Jan Baptista Mathey a Kryštof Dientzenhofer.

Nové kulturní památky

Během roku 2018 bylo Ministerstvem kultury prohlášeno devět nemovitých kulturních památek – pomník obětem 1. světové války v Hranicích u Aše z roku 1928, barokní kaple sv. Vojtěcha ve Sklené, památník Martina Luthera v Aši z roku 1883, který je jediným pomníkem německého reformátora na území České republiky, secesní evangelický kostel v Chodově z let 1906–1907, kašna v Toužimi, evangelický kostel v Mokřinách z let 1912–1914, jenž je dílem významného německého architekta Otto Bartninga. Dále jde o montánní památku revír Eliášské údolí, sochu sv. Jana Nepomuckého ve Skřipové (obec Vrbsice) a unikátně dochovaný dům recesistického spolku Schlaraffia v Chebu.

Ocenění

Patrimonium pro futuro

Velkým úspěchem skončila soutěž o Cenu Národního památkového ústavu Patrimonium pro futuro za rok 2017 pro kandidáty z Karlovarského kraje. Vůbec poprvé do nejmenšího českého kraje putovaly náraz hned dvě ceny. V kategorii Prezentace hodnot zvítězilo město Cheb a Nadační fond Historický Cheb za vytvoření prohlídkové trasy Pod střechami chebských domů – cesta napříč staletími. Zvláštní cenou generální ředitelky NPÚ bylo oceněno město Chodov za obnovu a restaurátorské práce v kostele sv. Vavřince v Chodově.

Vzdělávací aktivity

Setkání pracovníků památkové péče a ochrany přírody a krajiny na Kladské

Ve dnech 11. a 12. září 2018 se konalo třetí celostátní pracovní setkání pracovníků Národního památkového ústavu a Agentury ochrany přírody a krajiny, tentokrát na loveckém zámku Kladská v Karlovarském kraji. Rok 2018 znamenal pro tyto instituce společné jubileum – 60 let organizace státní památkové péče i ochrany přírody. Hlavním tématem setkání se stala péče o dřeviny, historické zahrady a parky i obecně ochrana krajinného rázu. Součástí programu byly i odborné exkurze do přírodních rezervací nebo komentovaná prohlídka kynžvartského zámeckého parku.

Prezentační činnost

Výstava Architektura ve službách první republiky v Karlovarském kraji

Putovní výstava ÚOP v Lokti ke stému výročí vzniku Československa představila na 30 vybraných stavbách regionu vývoj a směřování meziválečné architektury a poukázala na specifika zdejšího česko-německého pohraničí. Výstava proběhla od

1. do 31. října v Krajské knihovně v Karlových Varech, od 14. listopadu do 13. prosince v Muzeu Sokolov a následně do ledna 2019 na zámku v Ostrově.

Výstava Pomníky Velké války v Karlovarském kraji

Panelová výstava při příležitosti stého výročí konce 1. světové války představila dvanáct umělecky nejzajímavějších pomníků z území Karlovarského kraje. Jako doplněk k výstavě byla vydána brožurka ve formátu jednodlistové skládačky. Výstavu uspořádalo ÚOP v Lokti v Krajské knihovně v Karlových Varech od 2. října do 30. listopadu 2018.

Mezinárodní den archeologie

V rámci Mezinárodního dne archeologie byly veřejnosti 20. října 2018 v prostorách ÚOP v Lokti představeny ukázky realizovaných výzkumů z celého Karlovarského kraje i konkrétní nalezené artefakty od pravěku po dobu nedávno minulou.

Publikační činnost

ArchaeoMontan 2018. Krušné hory v zájmu montánní archeologie / Das Erzgebirge im Fokus der Montanarchäologie

Ve sborníku jsou publikovány poznatky představené na závěrečné konferenci projektu ArchaeoMontan 2018 v Dippoldiswalde v srpnu 2018, ale i další významná zjištění související s problematikou středověkého hornictví v Krušnohoří.

Circulus Cubitanus 2017/2018

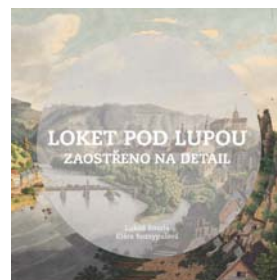

První číslo sborníku pro kulturní dědictví, památkovou péči, dějiny umění a archeologii v Karlovarském kraji, nově vydávaného ÚOP

v Lokti. Ročenka podává aktuální informace o změnách v památkovém fondu regionu, představuje návrh sériové transnacionální nominace Slavné lázně Evropy / The Great Spas of Europe na zápis na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, věnuje se problematice historických firemních a reklamních nápisů dochovaných na historických objektech v Karlových Varech, procesu asanace historického jádra Chebu či restaurování vitrají z kostela sv. Jiří v Horním Slavkově. Nabízí i drobnější články představující činnost loketského pracoviště NPÚ.

Loket pod lupou: zaostřeno na detail

Lukáš Smola; Klára Rozsypalová

Netradiční pohled na minulost Lokte očima umělců, výtvarníků i fotografů, určitý všem

věkovým kategoriím. Čtenáři společně s průvodcem Divišem, maskaronem z kamenného portálu, prozkoumají tajemství ukrytá v obrazech či fotografiích a odhalí stopy existence staveb, které dávno zavál čas. Pro malé i velké čtenáře má Diviš připravenou řadu otázek a úkolů, které prověří jejich bystrost a možná pomohou objevit další pozoruhodnosti městečka nad řekou Ohří.

Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem

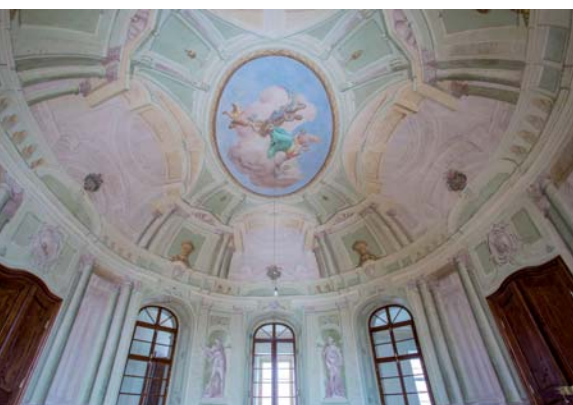
Vybrané obnovy památek

Kaplička v Dolánkách na Teplicku

V květnu 2018 proběhla obnova kaple z roku 1826, která se nacházela v havarijním stavu. Proběhl také restaurátorský průzkum. Více na s. 27.

Malířská výzdoba hlavního sálu zámku Stekník

V roce 2018 proběhlo restaurování malířské výzdoby oválného sálu zámku Stekník. Původní rokokové nástěnné malby, částečně poškozené zatékáním, byly pod vápenými nátěry zjištěny sondážními průzkumy již dříve. S ohledem na pouze torzálně dochované mladší vrstvy dekorativní výmalby z konce 19. století bylo rozhodnuto odkrýt původní vrstvu, vyhotovenou technikou fresco-secco. Tvoří ji malo-

vaná iluzivní sloupová architektura členěná iluzivními nikami s alegorickými postavami čtyř živelů a bohyně Flóry. V poškozené partii klenby byly doplněny jádrové omítky a zpětně osazeny transfery originálních částí malby. Zajímavý objev představuje autorská signatura malíře Christiana Seckela (1725–1811), jemuž lze dle stylového projevu přisoudit i malířskou výzdobu dalších prostor zámku.

Prezentační činnost

Výstava Bez tatíčka – Pomníky Velké války 1914–1918 v Ústeckém kraji

Výstava pořádaná ve dnech 3. 5. až 29. 6. připomenula stoleté výročí ukončení tzv. Velké války zmapováním pomníků padlým vojákům všech národností. Pomníky vyrůstaly ve městech i na venkově a výrazně spoluvytvářely charakter veřejného prostoru i celkový ráz poválečné vzpomínkové kultury. Jejich počet byl zásadně redukován za 2. světové války i po ní, kdy řada pomníků zanikla nebo byla nevhodně adaptována. Spolu s výstavou byla vydána i první z řady publikací věnovaných tomuto tématu.

Výstava Architektura ve službách první republiky v Ústeckém kraji

Výstava ve dnech 11. 9. – 14. 12. představila na třiceti vybraných stavbách z Ústeckého kraje vývoj a směřování meziválečné architektury, které do značné míry ovlivnil rozpad rakouské monarchie.

Během krátkých dvaceti let vznikla v tomto regionu řada velmi hodnotných budov odkazujících na českou avantgardu, ale také stavby formované a inspirované německými kulturními centry, jakými byly Drážďany, Berlín, Mnichov či rakouská Vídeň.

Výzkum a dokumentace památek

Projekt Naše světové dědictví – hornická kulturní krajina Krušnohoří/Erzgebirge

Pracovníci ÚOP v Ústí nad Labem pokračovali v řešení mezinárodního projektu, jehož cílem je posílení vztahů ke společnému česko-německému hornickému dědictví a vyzdvižení jeho významu. Více na s. 36.

Využití bezpilotního letadla pro dokumentaci památek

ÚOP v Ústí nad Labem je od roku 2017 držitelem povolení k provozování letec-

kých prací v rámci NPÚ. Vedle klasické fotodokumentace se tak nabízí další rozměr pro měřičskou dokumentaci památek, což bylo v roce 2018 využito u lokalit Hora sv. Kateřiny, Hora sv. Šebestiána, hrad Česká Kamenice, hrad Ostrý, hrad Šumburk, Kamýk, Krupka, Libčeves, Markvartice, Měděnec, Mikulovice, Místo, Radovesice, Valkeřice, Vlastislav, Vrabinec, Výsluní či Duchcov.

Vzdělávací aktivity

Přednáškový cyklus pro veřejnost

P. Kulesa (Stati-CAL): Statické zabezpečení památkově chráněných objektů

A. Houdková: Brokoffové a severní Čechy

M. Hauserová (FA ČVUT): O projevech vztahu ke stavebnímu dědictví v minulosti

J. Skopec: Kostely druhé třetiny 15. století v severozápadních Čechách

M. Zubík: Perla historizující architektury, aneb příběh trmického zámku

P. Janoušková: Obnova fasád v MPR Litoměřice – pozitivní vývoj užití vápených technologií

H. F. Teryngerová: Záchranný archeologický výzkum při obnově kostela sv. Floriána v Krásném Březně

A. Sellnerová: Lounské sakrální stavby meziválečného období

J. Frundl: Viniční studny

Významné události

Zámek Krásné Březno, sídlo ÚOP v Ústí nad Labem

26. 3. – 26. 4. – Terra Sacra Incognita – výstava v rámci studentského projektu katedry historie FF UJEP na téma ohroženého kulturního dědictví v Českém středohoří – památky v Konojedech a Zahořanech

18. 4. – den otevřených dveří v kostele sv. Floriána a na zámku Krásné Březno u příležitosti Mezinárodního dne památek a sídel

3. 5. – 29. 6. – výstava Bez tatíčka – Pomníky velké války 1914–1918 v Ústeckém kraji

11. 10. – workshop Krajina a památky pořádaný NPÚ, ÚOP v Ústí nad Labem, a Agenturou ochrany přírody a krajiny – Správou CHKO České středohoří

11. 9. – 14. 12. – výstava Architektura ve službách první republiky v Ústeckém kraji

Kostel sv. Floriána

30. 3. – zahájení stálé průvodcovské služby v kostele během hlavní turistické sezony

18. 4. – den otevřených dveří v kostele sv. Floriána a na zámku Krásné Březno u příležitosti Mezinárodního dne památek a sídel

25. 5. – Noc kostelů a Muzejně galerijní noc

1. 7. – 31. 8. – projekt regionálních stanic Českého rozhlasu a Národního památkového ústavu Hradozámecké léto

14. 9. – koncert varhanní a sborové hudby renesance a baroka v rámci Dnů evropského dědictví

28. 10. a 17. 11. – prohlídky kostela u příležitosti státních svátků

16. 12. – Česká mše vánoční v podání pěveckého sboru Chorea Academica

Publikační činnost

Monumentorum Custos 2017

Jubilejní desáté číslo časopisu Monumentorum Custos 2017 – Časopis pro památky severozápadních Čech tematicky navazuje na

konferenci Zaniklá krajina severozápadních Čech, která byla v říjnu 2017 uspořádána u příležitosti dvouletého výročí prolomení těžebních limitů na dole Bílina. Jednotlivé příspěvky se věnují např. mostecké uhelné pánvi, likvidaci kostelů v těžební oblasti, lokalitám Mostecká, Duchcova, Pruněřova, Jezeří či Radovesické výspyky.

Tatíčku, vrať se k nám!

Pomníky Velké války na Lounsku

Publikace mapuje osudy pomníků Velké války na území okresu Louny. Jejím základem se staly materiály shromážděné pro

výstavu Bez tatíčka – pomníky Velké války v Ústeckém kraji, která se konala na zámku v Krásném Březně v roce 2018. Kniha přibližuje okolnosti vzniku pomníků, jejich symboliku i pozdější osudy, které mnohdy zrcadlí složitost politických poměrů našeho prostoru. Na publikaci budou navazovat další díly věnované zbývajícím okresům Ústeckého kraje.

Územní odborné pracoviště v Liberci

Vybrané obnovy památek

Nová radnice v Jablonci nad Nisou

Budova projektovaná libereckým architektem Karlem Winterem a postavená v letech 1930–1933 představuje vynikající dílo československé meziválečné architektury. Statutární město Jablonec nad Nisou tento významný objekt postupně rekonstruuje. Vedle repase oken, osazení bleskosvodu dle Winterova návrhu a téměř dokončené obnovy fasády, zpracované historickou technologií probarveného břizolitu, nezůstaly stranou ani reprezentativní interiéry. Práce na obnově velkého zasedacího sálu do historické podoby, navržené architektem Winterem, probíhaly od konce května do konce října. Kompletně se změnila parketová podlaha, elektroinstalace, výmalba, světla i nábytek.

Objekt správy frýdlantského velkostatku čp. 4003

Objekt správy frýdlantského velkostatku z konce 18. století prošel v polovině 19. století rozšířením a přestavbou. Celý komplex byl sjednocen v pozdně klasicistním duchu, čemuž odpovídá krov hlavní budovy, náležející k vzácným prvním vaznicovým konstrukcím se šikmo vzepřenými stolicemi. Od roku 1952 v budově sídlí Střední škola hospodářská a lesnická. Roku 2018 proběhla celková obnova vnějšího

pláště objektu. Dům získal novou střešní krytinu, kdy plechové šablony nahradily pálené tašky bobrovky. Zároveň došlo ke znovuvybudování volských ok a proběhly nutné opravy krovu. Práce dále zahrnovaly výměnu okenních výplní a celkovou obnovu fasády včetně obnovení bosáží.

Sgraftivá fasáda letohrádku Červený dům čp. 57/27 v České Lípě

Renesanční letohrádek nechal ve formách severoitalské renesance zbudovat Jan Jetřich Berka z Dubé v roce 1583 a jeho původní podoba byla respektována i při rekonstrukci v 2. polovině 19. století. Roku 2018 bylo dokončeno restaurování sgraftivé fasády objektu. Více na s. 28.

Vnitřní výmalba kapličky sv. Jana Nepomuckého ve Volavci

Po celkové obnově vnějšího pláště kapličky a dvou reliéfů následovala v roce 2018 obnova vnitřní výmalby. Byly odstraněny přemalby a dochovaná původní výmalba byla velmi citlivě restaurována. Při této etapě prošel restaurátorským zásahem také oltář se sochou sv. Jana Nepomuckého. Současně byly podle historické fotodokumentace a dobových analogií zhotoveny kopie andělů světloňů po stranách sv. Jana Nepomuckého.

Další významné obnovy

K dalším obnovám kulturních památek uskutečněným za odborné spolupráce ÚOP v Liberci patří pokračující obnovy budov sušárny chmele v Dubé, zámku v Horní Libchavě, ve Stráži pod Ralskem a ve Stvolínkách, hradů Kumburk a Valdštejn, kostelů sv. Máří Magdalény v Mařenicích, sv. Vavřince v Jezvém, sv. Floriána a Šebestiána v Zákupích a sv. Jana Křtitele v Brenné. Zahájena byla obnova kostela Nejsvětější Trojice v Jindřichovicích pod Smrkem.

Z restaurátorských prací lze jmenovat pokračující záchranu malovaného stropu v kostele sv. Stanislava v Loukově a pokračující obnovu výmalby v kostele sv. Josefa v Krásné. Dále pokračovalo restaurování vybraných náhrobků na tzv. Starém hřbitově v areálu kostela Narození sv. Jana Křtitele v Kamenickém Šenově. Z movitých památek bylo ukončeno restaurování hlavního oltáře z kostela sv. Josefa v Krásné a dále probíhaly dílčí etapy prací na hlavních oltářích v kostelech sv. Filipa a Jakuba v Roztokách u Jilemnice, sv. Archanděla Michaela ve Smržovce, na bočním oltáři sv. Jana Nepomuckého v kostele sv. Alžběty Uherské ve Cvikově nebo na kazatelně z kostela Navštívení Panny Marie v Bozkově.

Pokračovala také celková obnova poutního areálu s kostelem Navštívení Panny Marie v Horní Polici financovaná dotací IROP.

Vzdělávací aktivity

Památky kolem nás

Přednáškový cyklus pořádaný ve spolupráci ÚOP v Liberci s Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci zahájila přednáška Mgr. Miloše Krčmáře na téma Vitráže – křehký fenomén. Mgr. Petra Šternová a Mgr. Jaroslav Zeman, Ph.D., pohovořili o architektuře ve službách první republiky. Cyklus uzavřela přednáška Pomníky Velké války v podání Mgr. Miloše Krčmáře.

Prezentační činnost

Výstava Architektura ve službách první republiky

V rámci oslav stého výročí vzniku Československa ÚOP v Liberci připravilo panelovou výstavu věnovanou nejnáměnitelnější a nejzajímavější architektonické tvorbě, která se přímo vázala k prvním 20 letům trvání mladé státnosti nebo s ní úzce souvisela. Liberecký kraj byl mimořádně pestrým územím s celou řadou výjimečných ukázek moderní architektury. Výstavu si návštěvníci mohli prohlédnout od 17. 4. do 18. 5. ve vestibulu jablonecké radnice a od 24. 5. do 23. 6. v Krajské vědecké knihovně v Liberci. Autoři textů Petra Šternová a Jaroslav Zeman doplnili slavnostní zahájení výstavy v liberecké knihovně její komentovanou prohlídkou. K výstavě byl vydán katalog a pexeso architektonických detailů. Výstavu zaštil primátor Jablonce nad Nisou Petr Beitl.

Výstava Budeme stavět!

K 80. výročí postavení sboru Dr. Karla Farského Církve československé husitské (CČSH)

v Semilech připravilo ÚOP v Liberci ve spolupráci s CČSH v Semilech výstavu **Budeme stavět! 80 let sboru Dr. Karla Farského v Semilech**. Na základě zpráv z tisku a obrazového materiálu byl zrekonstruován průběh stavby, která byla hotova za čtyři měsíce v bouřlivém roce 1938. Výstavu doplnily exponáty vážící se k průběhu stavby, k historii náboženské obce v Podmoklicích-Semilech a k osobnosti zakladatele Církve československé Dr. Karla Farského, rodáka z nedalekého Škodějova. Výstava proběhla od 25. 5. do 25. 11. 2018.

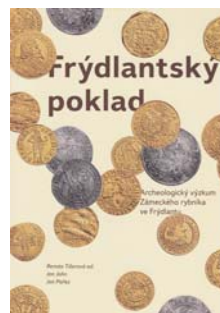

Publikační činnost

Fontes Nissae – Prameny Nisy

Odborné recenzované periodikum vychází dvakrát ročně, a to ve spolupráci Technické univerzity v Liberci, NPÚ, ÚOP v Liberci, a dalších šesti institucí. Obsah časopisu je zaměřen na památky, historii a umění v oblasti dnešního Libereckého kraje s přesahy do částí někdejších Zemí koruny české, zejména Horní Lužice a Dolního Slezska. Obsah XVIII. ročníku tvoří celkem devět recenzovaných příspěvků (studií a materiálů), množství zpráv, recenzí a zpráv o literatuře.

Frýdlantský poklad Renata Tišerová (ed.)

Katalog výstavy Frýdlantský poklad shrnuje výsledky archeologického výzkumu Zámecného rybníka u státního

hradu a zámku Frýdlant s důrazem na nález mincovního depotu z období třicetileté války. Kromě popisu průběhu archeologického výzkumu obsahuje podrobnou archivní rešerši a historický rozbor sociálního prostředí Frýdlantu v období 17. století a numismatickou analýzu jednotlivých mincí.

Paul Gebauer

Ivo Habán, Anna Habánová (edd.),
Branislav Dorko, Lenka Rychtářová

NPÚ, ÚOP v Liberci, jako hlavní řešitel projektu GA ČR Nové realismy na československé výtvarné scéně 1918–1945, vydal v závěru roku 2018 monografii slezského Němce Paula Gebauera, malíře nové věcnosti. Více k publikaci na s. 43.

Propagační letáky Prezentace památek

V roce 2018 vydalo ÚOP v Liberci dva propagační letáky prezentující vybrané památky na území Libereckého kraje. První přináší informace o kostele Neposkvrněného početí Panny Marie v Horní Řasnici, druhý o Památníku Jiřího Harcuby v Harachově. Oba letáky vyšly v české, polské a německé jazykové mutaci a jsou k dispozici volně v síti informačních center v regionu Trojmezí a v elektronické podobě prostřednictvím webových stránek libereckého pracoviště NPÚ.

Územní odborné pracoviště v Josefově

Vybrané obnovy památek

Dřevěnka čp. 92 v Úpici

Jeden z nejstarších a největších českých maloměstských dřevěných domů prochází od roku 2009 postupnou obnovou. Více o obnově na s. 28.

Most Dr. Miroslava Tyrše v Jaroměři

Silniční železobetonový obloukový most přes řeku Labe z roku 1932 je hodnotným dokladem mostního stavitelství a estetického vnímání 30. let 20. století. Od dubna do prosince 2018 proběhla jeho náročná obnova. Více na s. 29.

Mariánský sloup v Žacléři

Od roku 2016 do roku 2018 byl na Rýchorském náměstí v Žacléři komplexně restaurován mariánský sloup, který lze jeho uměleckými kvalitami řadit k předním kamenosochařským památkám vrcholného baroka u nás. Obnovu si tato památka vyžádala po zhruba 40 letech od posledního restaurování. Při restaurování byl kámen čištěn a zpevňován. Defekty byly vytmeleny, ale bylo nutné domodelovat i větší chybějící části v umělém kameni nebo vysazovat fluňky. Rozestupující se schodiště pod balustrádovým oplocením bylo lokálně přeskládáno a pod nejnižším stupněm vybudován betonový základ, aby se rozestupování

zamezilo. Výrazněji byli poškozeni malí andílci sedící na volutách na podstavci sloupu; ulámané části jejich končetin byly znovu domodelovány a vysekány z kamene. Město si nechalo pořídit jejich 3D skeny, pro případ budoucích poškození.

Vzdělávací aktivity

Přednáškový cyklus Mezi řádky

Společný přednáškový cyklus ÚOP v Josefově a Městského muzea v Jaroměři pokračoval již pátým rokem a nadále se zaměřuje na kulturněhistorická témata regionální i obecná. ÚOP v Josefově posluchačům nabídlo pět přednášek: St. Rudolfský hovořil o historii pěstování vína v Čechách, J. Balský o díle Jana Blažeje Santiniho-Aichela ve východních Čechách, V. Blažek o drobných památkách na Jaroměřsku, M. Kubina představil architekturu a urbanismus jaroměřské lokality Na Ptákách a R. Tásler podzemí josefovské pevnosti a způsob jeho opravy.

Setkání knihovníků na Kuksu

V hospitálu Kuks proběhl již třetí seminář s praktickou dílnou určený všem, kteří se každodenně starají o historické knihovní fondy – od uklízeček až po správce depozitářů. Dějinami knižní kultury účastníky provedl doc. PhDr. Petr Voit. Lektorky z restaurátorských dílen Národní knihovny naučily účastníky šít knižní bloky a barvit papír pro ozdobné obálky a předsádky knih.

O litině a oceli v Šárovcově Lhotě

Čtvrtý ročník workshopu v Šárovcově Lhotě seznámil s vlastnostmi oceli a litiny, výrobními postupy, typy výrobků z těchto materiálů a možnostmi jejich ochrany a oprav. Ve vlastní mobilní kovářské dílně pod vedením mistrů odborného výcviku studenti Střední školy řemeslné v Jaroměři předvedli výrobu části kovaného zábradlí, která zahrnuje kování, sváření v plameni i nýtování. Během dopoledního přednáškového bloku problematiku přiblížili Václav Holásek, Ing. Jan Chaloupský a Ing. Karel Bulíček. V odpolední praktické části proběhla ukázka ošetření zkorodovaných kovových předmětů a jejich ochrany cínováním a pozinkováním.

Některé úkony si vyzkoušeli i účastníci workshopu. Kovář Jan Šramar předvedl postup ruční výroby kovaných hřebíků, který si pak zájemci pod jeho vedením vyzkoušeli.

Dílny pro děti

Společný projekt s výtvarným oddělením ZUŠ F. A. Šporka v Jaroměři byl zaměřen na poznávání urbanistických a architektonických hodnot historického centra města Jaroměře. Při komentovaných vycházkách městem děti vyhledávaly a rozpoznávaly architektonické detaily, stavěly model města, určovaly dominanty. Výtvarnou část projektu zakončí v polovině roku 2019 výstavou.

Během Hradozámecké noci byly v hospitálu Kuks pro děti i dospělé připraveny výtvarné dílny zaměřené na dějiny odívání, sochařskou výzdobu schodiště a teras a urbanismus labského údolí.

Výstavy a publikační činnost

Architektura ve službách první republiky

V rámci oslav stého výročí vzniku samostatné Československé republiky ÚOP v Josefově připravilo regionální výstavu. Na 12 plátnech byly představeny vybrané objekty, které jsou kvalitními architektonickými díly a zároveň reprezentují určité typy staveb, charakteristické pro období první republiky. Putovní výstava byla během roku 2018 představena v Hradci Králové, Jičíně, Hořicích, Novém Městě nad Metují, České Skalici a Náchodě. Výstavu doprovodil katalog a besedy J. Balského.

František Horčíčka – Katalog Colloredo-Mansfeldské obrazárny Matouš Jiráček; Miloš Buroň

Publikace zpřístupňuje první ucelený katalog Colloredo-Mansfeldské obrazárny, který vyhotovil v roce 1829 malíř, restaurátor, ale i falzifikátor František Horčíčka. Více na s. 41.

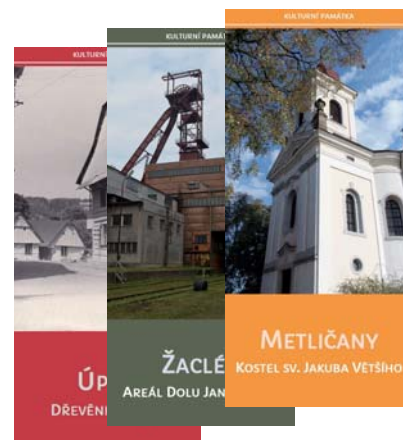
Památná místa Královéhradeckého kraje

Výstava představila 20 příběhů lip svobody a téměř 60 příběhů památníků, pomníků a pamětních desek obětmi 1. světové války z celého Královéhradeckého kraje. Příběhy 152 lip svobody i jediné lipové aleje vyšly v publikaci Jiřiny Jeřínkové a Petra Omelky *Lípy svobody v Královéhradeckém kraji*, která byla distribuována do knihoven v celém kraji.

Propagační letáky Kulturní památka

ÚOP v Josefově pokračovalo v podpoře popularizace kulturních památek formou propagačních letáků. Tentokrát s podporou vlastníků památek a Královéhradeckého kraje vydalo leták o národní kulturní památce Dřevěnka v Úpici, která je po náročném obnově opět otevřena pro veřejnost. Dále vyšel leták o kostelu sv. Jakuba Většího v Metličanech, který jako galerijní prostor provozuje nezisková organizace, a o důlním areálu Jan Šverma v Žacléři, který byl zcela nově zpřístupněn veřejnosti. Letáky jsou šířeny prostřednictvím informačních center, vlastníky i NPÚ. V elektronické podobě jsou k dispozici i na webových stránkách josefovského pracoviště.

Územní odborné pracoviště v Pardubicích

Vybrané obnovy památek

Mariánský sloup na Palackého náměstí v Poličce

V roce 2018 bylo dokončeno rozsáhlé a náročné restaurování mariánského sloupu v Poličce, díla východočeského sochaře Jiřího Františka Pacáka z let 1727–1731. Více o obnově na s. 29.

Epitaf z kostela Nanebevzetí Panny Marie v Chrudimi

Epitaf Samuela Fontina Klatovského je bezesporu nejvýznamnější součástí obsáhlého a mimořádného souboru malovaných epitafů z 16. až 17. století, které se dochovaly na území Chrudimi. Bohatě malovanou a řezbářsky zdobenou polychromovanou architekturu epitafu nechal v roce 1614 pro sebe a své dvě manželky zhotovit význačný chrudimský měšťan a primátor Samuel Fontin (1560–1620), původem z Klatov. Jeho osobnost je spjata s protihabsburským povstáním českých protestantských stavů v období třicetileté války, k němuž se díky Fontinovi připojila i Chrudim. Restaurováním byla zjištěna řada nových poznatků, vynikla autentická barevnost a vysoká kvalitativní úroveň malířské i řezbářské výzdoby epitafu, který je opět jedinečnou ozdobou hlavního chrudimského chrámu.

Lustr z kostela sv. Josefa v Lichkově

Mezi zdařilými ukázkami restaurátorských prací z roku 2018 uvádíme i lustr z lichkovského kostela. Šestnáctiramenný litinový lustr ve stylu slohového historismu byl vytvořen pravděpodobně kolem roku 1892 a později. Svítidlo tak představuje historický doklad osvětlovacího vybavení venkovských kostelů 19. století na Ústeckoorlicku.

Socha Panny Marie Bolestné v Heřmanově Městci

Nejstarším dílem, jehož restaurování bylo v roce 2018 ukončeno, je socha Panny Marie Bolestné z Heřmanova Městce. Tato skulptura se časově řadí do doby kolem roku 1500 a významným způsobem obohacuje fond pozdně gotického sochařství na území Pardubického kraje. Na rok 2019 je plánována prezentace sochy po restaurování na výstavě gotického a raně renesančního umění v Hradci Králové.

Mariánský sloup na Mírovém náměstí ve Svitavách

Sloup ve Svitavách je dílem zatím neznámého sochaře, postaven byl v roce 1703 jako dík Panně Marii za ochranu před morem i ohněm. V roce 2018 byla dokončena druhá etapa restaurování, během níž byla např. odhalena chybná datace v nápisu o opravě sloupu na zadní straně soklu. Mariánský sloup je vítězem krajského kola soutěže Památka roku 2018 v malé kategorii.

Prezentační činnost

Podzimní městské slavnosti – četníci na Příhrádku

Ve spolupráci s KVH Pardubice, z. s., se přednáškový sál na Příhrádku proměnil v četnickou pátračku a přivítal plk. JUDr. Michala Dlouhého, Ph.D., autora knižní předlohy slavného seriálu Četnické humoresky. Během o prvorepublikovém četnictvu i známém televizním seriálu se zúčastnili dobově oblečení četníci i návštěvníci z řad široké veřejnosti. Nechyběla ani tradiční prohlídka nepřístupných prostor a dílny pro děti.

Dny evropského dědictví aneb Příhrádek za první republiky

V rámci Dnů evropského dědictví ožil v neděli 16. září pardubický Příhrádek prvorepublikovou atmosférou. Návštěvníci mohli shlédnout putovní výstavu Architektura ve službách první republiky, která představila nejvýznamnější stavby daného období v Pardubickém kraji. Více o programu na s. 48.

Výstava Architektura ve službách první republiky

Regionální verze výstavy prezentovala architekturu daného období v Pardubickém kraji prostřednictvím nejvýznamnějších osobností a jejich realizací regionálního i nadregionálního významu. Putovní výstava byla během roku 2018 umístěna na několika místech v kraji a zájem o její zapůjčení přetrvává i pro rok 2019.

Mezinárodní den archeologie

Pardubičtí památkáři spojili síly s kolegy z Východočeského muzea v Pardubicích a 20. října centrum města doslova žilo archeologií. Připraveno bylo mnoho stanovišť od jeskynních maleb pro nejmenší přes pískoviště s kostrovým hrobem až po ukázkou konzervátorské dílny. O zážitkový program se postaralo sdružení Jak obléci pračlověka s přednáškou o posledních lovcích, kurzy rozdělávání ohně a vrcholným bodem programu – komentovanou přehlídkou pravěkého oblečení.

Na hrad za odměnu

Tradiční výtvarná soutěž s názvem Památky našeho kraje byla v roce 2018 zaměřena na mimopardubické ZŠ s prvním stupněm. Děti malovaly a kreslily nejružnější památky z okolí svého bydliště a vybrat vítěze bylo jako vždy nesebné. V kategorii kolářů zvítězili žáci ZŠ Mikulovice, kteří pro svou třídu vyhráli prohlídku hradu Litice s šipkovanou a opékáním buřtů. Takto netradiční zakončení školního roku by se nemohlo odehrát bez laskavé spolupráce kastelána SH Litice, Ing. Dalibora Urbana.

Vzdělávací aktivity

Přednáškový cyklus v městské knihovně v Litomyšli

Ve spolupráci s Městskou knihovnou Litomyšl zajistilo ÚOP v Pardubicích opět cyklus přednášek. V souladu s jedním z hlavních témat roku 2017 Krajina. Kulturní a přírodní dědictví byl realizován stejnojmenný cyklus, který pro velký zájem pokračoval i počátkem roku 2018. Na konec roku byly připraveny tematické přednášky k výstavě Architektura ve službách první republiky, která byla v knihovně instalována od listopadu 2018 do února 2019. Přednášející představili architektonický vývoj regionu i samotného města Litomyšle v daném období.

Tematickou odbočkou byla přednáška o počátcích motorismu na Pardubicku v daném období, která se těšila značné návštěvnosti, neboť v Litomyšli působí početná skupina nadšenců pro historická vozidla.

Přednášky v Krajské knihovně v Pardubicích

V rámci Akademie volného času byl v redukované formě realizován přednáškový cyklus Krajina. Kulturní a přírodní dědictví, který proběhl na přelomu roku 2017 a 2018 v Městské knihovně Litomyšl. Posluchačům byly představeny konkrétní objekty a území, ale také obecnější témata související s přítomností člověka v krajině a jeho působením na ni.

Edukační programy pro venkovské základní školy

V krajském městě existuje poměrně široká nabídka edukačních programů a nejrůznějších vzdělávacích aktivit pro žáky ZŠ. Na venkově je tato situace pochopitelně složitější, přístup k podobným aktivitám komplikuje dojezdová vzdálenost. Na cestu, kterou třída v rámci Pardubic absolvuje pěšky nebo MHD, musí vedení venkovské ZŠ najmout a naplnit celý autobus, což přístup k těmto aktivitám výrazně redukuje. Pracovníci ÚOP v Pardubicích proto sestavili seznam edukačních programů, které lze realizovat přímo na ZŠ, a vyjeli na první čtyři místa. Ze strany vedení škol je tento nápad velmi kvitován a bude pokračovat i v dalších letech.

Územní odborné pracoviště v Telči

Vybrané obnovy památek

Bývalá fara v Křeči

Pozoruhodnou a příkladnou obnovou prošel v letech 2016–2018 areál fary na okraji obce Křeč. Díky spolupráci vlastníka byl farní areál obnoven v téměř nezměněné podobě. Více o obnově na s. 30.

Střechy přibyslavických kostelů

V letech 2010–2018 proběhla zdařilá obnova střech kostela sv. Anny a kostela Narození Panny Marie v Přibyslavicích. Více na s. 31.

Smetanovo náměstí v Havlíčkově Brodě

V roce 2018 se uskutečnila zásadní etapa stavební úpravy centrálního prostoru dnešního Smetanova náměstí v Havlíčkově Brodě. Tento novodobý prostor v přímé návaznosti na historické jádro Havlíčkova náměstí vznikl plošnou asanační historické zástavby ve 2. polovině 20. století. Klíčovým prvkem se v rámci rekonstrukce stala, vedle plošné rehabilitace materiálového provedení povrchů a opětovné pokládky původní štetové dlažby, změna nevhodných komunikačních cest, rehabilitace zeleně a umístění nového mobiliáře. Soudobá architektonická úprava tak vhodným a materiálově kvalitním způsobem reaguje na zachovalé historické jádro městské památkové zóny.

Výklenková kaplička Panny Marie v Třebíči

Drobná klasicistní kaple je zděná obdélná stavba členěná nárožními

pilastry, v průčelí prolomená segmentovým výklenkem a zavřšená volutovým štítem. V roce 2018 proběhla kompletní obnova vnějšího pláště, byly sejmuty druhotné vrstvy omítek a rekonstruováno plastické členění. Došlo tak k rehabilitaci historicky věrohodné architektonické podoby docílené užitím srovnatelných technologických postupů.

Dům č. 9 v Jihlavě

Dům č. 9 v Palackého ulici v Jihlavě je kulturní památkou a nachází se na území MPR Jihlava. Jedná se o hodnotný objekt patrně gotického původu, výrazně renesančně přestavěný. V pozdním baroku až raném klasicismu bylo za dřívější atikou zřízeno plnohodnotné obytné patro a dům byl opatřen novou

fasádou, která se v torzu dodnes dochovala. Výraz pozdně barokního průčelí poškodily již před válkou modernizační úpravy. Při opravách v 70. a 90. letech 20. století byla fasáda opakovaně zjednodušena. Obnovou provedenou v roce 2018 byla domu navrácena pozdně barokní podoba známá z doby před rokem 1935, včetně zdobných detailů.

Sloup Panny Marie v Žirovnici

Antikizující sloup se sousoším Panny Marie byl zhotoven v roce 1777. Dlouhodobá absence udržovacích prací a nevhodné zásahy způsobily nejen degradaci kamene, ale i spojovacích prvků a uvolnění základů. Teprve podrobný restaurátorský průzkum odhalil zbytky původní polychromie, jež byly podkladem pro její plnou obnovu. Po celkovém zrestaurování objektu byly doplněny chybějící atributy a malá lampička, čímž se sloup se sochou přiblížil původní podobě z doby svého vzniku.

Archeologické výzkumy

V roce 2018 byly realizovány čtyři akce. Nejvýznamnější výsledky přinesly výzkumy domů v Jihlavě. Z objektů ve správě NPÚ byl dokončen výzkum zámku v Telči z roku 2017 a zdokumentována situace ve sklepě na zámku v Náměšti nad Oslavou.

Operativní průzkum
a dokumentace

Podzemní chodby pod farou ve Žďirci (okr. Jihlava)

K potenciálnímu prohlášení za kulturní památku byl zkoumán areál zdánlivě mladé a nevýrazné fary ve Žďirci i netušené podzemí z ní přístupné. Poznatky v kontrastu s neogotickou podobou fary i kostela poukazují na středověké dílo, v případě podzemí prakticky netknuté a ve faře residuálně dochované. Klikaté podzemní chodby, zaplavované vodou, se vydávají dvěma směry (k polím mimo obec a ke kostelu). Vstupní chodba z fary upoutá úpravou pro zátaras ze strany podzemí. Jde patrně o únikový systém neodlučně spjatý s farou z času husitství.

Prezentační činnost

Přednáškový cyklus Rodinné stříbro – Památky kolem nás

Tento přednáškový cyklus ÚOP v Telči je již pevně ukotvenou tradicí, která si získala své příznivce a publikum. Jeho součástí je nejen péče o kulturní památky, ale i další zajímavá témata z historie.

Výstava a přednáška o protektorátním školství

Výstava Školákem v protektorátu, zapůjčená Památkem Terezín, byla díky

spolupráci s oddělením edukace GnŘ NPÚ obohacena o dochované písemnosti, fotografie a předměty spojené s výukou v 1. polovině minulého století, jež věnovali nebo zapůjčili pamětníci a občané Telče. S velkým ohlasem se u veřejnosti setkala odborná přednáška a především výukový program pro školy.

Výstava o prvorepublikové architektuře v Kraji Vysočina

Výstava představila vybrané stavby z období let 1918–1938 na území Kraje Vysočina, např. prvorepublikové školy v Pelhřimově, Jihlavě či Telči, budovy peněžních ústavů či zajímavé příklady rodinných domů. Byla realizována v rámci oslav stého výročí vzniku Československa za finanční podpory MK ČR.

Příkladná spolupráce s Centrem Telč

ÚOP v Telči a Centrum Telč ÚTAM AV ČR, v. v. i., uspořádali v dubnu 2018 seminář, během něhož obě instituce představily svoji činnost a položily základní kámen pro hlubší spolupráci. K hlavním tématům patřila problematika památkového fondu v Kraji Vysočina a evidence a dokumentace nemovitých a movitých památek či projekt Telč a jezuité, řád a jeho mecenáši. Centrum Telč představilo vybrané výzkumné aktivity. Příkladem spolupráce, kterou obě instituce již dlouhodobě rozvíjejí, je Scola Telcz (více na s. 37).

Mezinárodní den archeologie

ÚOP v Telči uspořádalo v rámci Mezinárodního dne archeologie 21. října přednášku o vědeckých a nevědeckých přístupech k historii.

Den otevřených dveří

8. června 2018 proběhl na ÚOP v Telči Den otevřených dveří. Byly zpřístupněny prostory Lannerova domu, kde má telčské pracoviště NPÚ své sídlo. Pro návštěvníky byly připraveny komentované prohlídky, ukázky z dokumentačních fondů a sbírek, evidence památkového fondu v Kraji Vysočina, prezentace zaniklých a ohrožených památek, střípky ze světa archeologie a knižní minibazar.

Vědecko-výzkumná činnost

Telč, jezuité, řád a jeho mecenáši

Ve třetím roce řešení projektu se tým NPÚ zaměřil na farní kostel sv. Jakuba, který jezuitům sloužil před stavbou vlastního řádového kostela. Proběhl terénní výzkum, fotodokumentace, vznikl SHP stavby a její 3D model. Započaly též evidenční a dokumentační aktivity v kostele Matky Boží a kostele sv. Anny v Telči. Tým dále připravil komentované prohlídky v rámci Dne otevřených dveří a přednášky pro veřejnost, účastnil se mezinárodní konference **Řád a město, řád a jeho mecenáši**, které navíc místní pracoviště poskytovalo zázemí. Publikovány byly tři odborné studie věnující se dochovanému mobiliáři jezuitské koleje a kostela Jména Ježíš.

Značnou mediální pozornost si získalo prohlášení výjimečně dochovaného souboru obrazů jezuitských generálů za kulturní památku, který došel svého ocenění díky aktivitám projektu. Na vědeckém výzkumu spolupracují Historický ústav AV ČR, NPÚ, ÚOP v Telči, a Ústav teoretické a aplikované mechaniky AV ČR. Projekt je financován Ministerstvem kultury (NAKI II, kód DG16P02M043).

Územní odborné pracoviště v Brně

Vybrané obnovy památek

Budova Sokola na Kounicově ulici v Brně

Funkcionalistická budova Sokola z let 1920–1930 prochází od roku 2010 celkovou obnovou. Vlastník TJ Sokol Brno I citlivou obnovou prokázal příkladnou zodpovědnost k hodnotám této významné stavby. Více o obnově na s. 31.

Sněmovní sál Ústavního soudu v Brně

Reprezentační sněmovní sál budovy Ústavního soudu v Brně (původně Zemské sněmovny) je monumentální dvoupodlažní prostor, jehož patrová část je po obvodu prolomena balkony s vysokým sloupovým pilastrovým řádem vynášejícím mohutný fabion stropu. Velký světlík ve střední části přivádí do prostoru denní světlo. Cílem památkové obnovy byla výrazová

Pohřební kaple hrabat Ugartů v Jevišovicích

Hraběcí rod Ugartů se stal majitelem Jevišovic na Znojemsku roku 1743, kdy jej odkoupil od potomků slavného maršála Ludvíka Raduita de Souches. Kaple s rodovou hrobkou byla postavena v centrální části hřbitova kolem roku 1830. Působivá klasicistní stavba na centrálním půdoryse krytá kopulí s lucernou prošla v roce 2018 úspěšnou kompletní obnovou, při které byla provedena výměna plechové krytiny, oprava poškozených omítek, nátěr fasády a výměna vstupních dveří. V následujícím roce se má přistoupit k obnově krypty.

Kaple v Jevišovicích, stav po obnově (nahoře) a před obnovou (dole)

Kostel Navštívení Panny Marie v Lomnici u Tišnova

Rozsáhlá obnova významné raně barokní stavby, navržené architektem Giovanni Pietrem Tencallou, byla zahájena v roce 2007. Kromě jiného byla provedena kompletní obnova střechy kostela včetně mohutných cibulových bání a části barokní krovové konstrukce, oprava terasy s balustrádou nad hlavním vstupem a doplněny chybějící okapy a svody. Vzhled kostela zásadním způsobem změnila obnova fasády. Na základě průzkumů a analogií s jinými Tencallovými stavbami byla při obnově pozměněna hrubá výrazná struktura pasivních ploch na jemnější a barevnost byla upravena do dvou světlých smetanových odstínů. Realizované práce přispěly k zásadnímu zlepšení stavebně-technického stavu objektu a k estetickému zhodnocení vedenému snahou přiblížit se původní barevnosti fasády.

Mezinárodní spolupráce

Hodnotící mise ICOMOS v hřebčíně Kladruby nad Labem

Ve dnech 30. a 31. srpna 2018 proběhla v Národním hřebčíně Kladruby nad Labem hodnotící mise ICOMOS, jejímž cílem bylo posouzení nominace na zápis do Seznamu světového dědictví UNESCO. Posouzení se týkalo nominace **Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem**. Hodnotící mise ICOMOS se zaměřila na posouzení autenticity a integrity nominovaného statku. NPÚ se na přípravě nominace podílel odborně i metodicky. Zda bude nominovaná krajina zapsána na Seznam, by mělo být rozhodnuto v létě 2019.

Vila Tugendhat je chráněna podle Haagských úmluv

Vila Tugendhat v Brně byla koncem roku 2018 jako první památka v ČR zapsána na Seznam statků se zvýšenou ochranou. Jedná se o ochranu podle článku 10 Druhého protokolu k Haagské úmluvě o ochraně kulturního dědictví v případě ozbrojeného konfliktu. Na tomto seznamu je zatím pouze třináct kulturních statků v osmi zemích světa. Nomináční dokumentaci připravil NPÚ, v úzké spolupráci s vedením této památky.

Vzdělávací aktivity

Odborný seminář Památky zahradního umění, jejich historie a současnost

V prostorách Metodického centra moderní architektury v Brně proběhl 12. července 2018 již 7. ročník odborného semináře, který byl tentokrát v kontextu oslav stého výročí vyhlášení Československé republiky věnován prvorepublikovému zahradnímu umění. Celodenního setkání se zúčastnilo na 60 hostů z různých pracovišť NPÚ a také četní zástupci orgánů státní památkové péče, muzeí, soukromých ateliérů i řada dalších zájemců.

Workshop Oslava hlíny, oslava života Žarošice

Dne 18. srpna 2018 byl ve spolupráci s Muzeem a komunitním centrem v Žarošicích pořádán workshop, který měl prioritně podpořit záchranu posledního zděného poutního krámků v obci. Akci, věnovanou v místě obvyklým hliněným technologiím – omítání hliněnými omítkami a výrobě cihel z nepálené hlíny – doprovázelo malování „barvami země“ Panny Marie Žarošské, ukázka činnosti motorového povříslavače i tradiční pokrmy připravené v komunitním centru. Význam místní poutní tradice připomněla výstava historických fotografií. Pozitivní ohlas mezi místními, kteří se sami aktivně zapojili do diskuse, vyvolal přednáškový blok věnovaný poutnictví ve světě a poutnímu prodeji. Připravené aktivity využily všechny generace z řad návštěvníků i místních obyvatel.

Další aktivity

V průběhu roku 2018 zajišťovalo pracoviště kurz Kulturní dědictví a památková péče na Moravě v rámci Univerzity 3. věku Masarykovy univerzity v Brně.

V rámci odborně-metodických dnů byl připraven dvoudílný seminář na téma Historické krovy a jejich obnova spojený s exkurzí po vybraných objektech ve Znojmě, včetně prohlídky unikátní středověké krovové konstrukce Radniční věže.

Pro veřejnost byla ve spolupráci s městem Miroslav uspořádána výstava Z historie miroslavských cihel na zámku v Miroslavi. Informační panely zhotovené oddělením archeologie doplnily sbírku značkových cihel v prostorách miroslavského zámku.

Při příležitosti Mezinárodního dne archeologie se ve spolupráci s Archaiou Brno, z. ú., uskutečnila v parku pod hradem Pernštejn prezentace probíhajícího záchranného archeologického výzkumu. Akce se zúčastnilo téměř sto návštěvníků z řad laické i odborné veřejnosti.

Publikační činnost

Památková péče na Moravě – Monumentorum Moraviae tutela

V roce 2018 vyšlo 20. číslo bulletinu s podtitulem **Historické vrstvy krajiny**. Sborník je věnován krajině jako předmětu historického zkoumání. Autoři z různých vědních oborů (například archeologie, historie, geografie, kartografie) se věnují zkoumání dochovaných jevů kulturní krajiny od pravěku do 19. století, a to převážně na území jižní Moravy.

Metodické centrum moderní architektury v Brně

Výzkumná a publikační činnost

ÚOP v Brně předalo návštěvnícký provoz a správu vily Stiassni ÚPS v Kroměříži, a tak se metodické centrum (MCMA) mohlo věnovat plně odborným činnostem. Metodická činnost vyústila ve vydání dvou metodických listů zaměřených na technologie plochých střeš a problematiku meziválečných betonových konstrukcí. MCMA nadále koordinovalo národní výzkumný projekt Analýza a prezentace hodnot moderní architektury 60. a 70. let 20. století jako součásti národní a kulturní identity ČR financovaný Ministerstvem kultury v rámci Programu na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní kulturní identity. Výstupem byl 31. října workshop Hodnocení výsledků experimentálních prací v prostorách MCMA a dále vydaná publikace Obchodní dům Prior/Kotva.

Metodické centrum se společně s Českými lupkovými závody, a. s., Výzkumným ústavem stavebních hmot a Univerzitou Pardubice účastnilo projektu Nové kompozitní materiály pro obnovu objektů architektury 20. století.

Spolupráci se Seminářem dějin umění Masarykovy univerzity v Brně doprovázelo vydání publikace Architektura mezi myšlenkou a skutečností.

Mezinárodní spolupráce

Pocta Alfredu Neumannovi

Měsíc květen byl zasvěcen počtě vídeňského rodáka, který se proslavil především svými architektonickými realizacemi v Izraeli, ale směr jeho profesní kariéry byl určen právě v moravské metropoli. K počtě tohoto slavného architekta se konalo v prostorách metodického centra odborné sympozium. Více o něm na s. 36.

Mezinárodní konference

Zdárně se rozběhla spolupráce s Univerzitou v Oxfordu – Petr Svoboda se za MCMA v květnu účastnil konference Jewish Country House, v průběhu prázdninových měsíců pak v MCMA vypomáhal oxfordský student Rupert Emery na stáži podpořené programem Erasmus. Výsledkem další mezinárodní spolupráce byla konference Forum a československá moderna, která se v MCMA v Brně uskutečnila 13. listopadu. Podílely se na ní Fakulta architektury STU v Bratislavě a Fakulta architektury VUT v Brně. Na konferenci navázala i stejnojmenná výstava.

Prezentační činnost

Výstavní a přednáškový cyklus

Metodické centrum zajišťovalo také výstavní a přednáškový cyklus věnovaný moderní architektuře s přesahy k navazujícím tématům. První z výstav Hledání podoby vznikla ve spolupráci s brněnským sochařem, architektem a pedagogem Zdeňkem Makovským a představovala podobu proslulých českých a světových architektů, např. Adolfa Loose, Franka Gehryho či Zahy Hadid. V únoru navázala výstava z dílny Střediska západočeských spisovatelů Klára Becková – Loosová, svědkyně jedné epochy. V době konference o Alfredu Neumannovi proběhla ve výstavním sále vily Stiassni autorská výstava Následovnici Alfreda Neumanna.

Další z výstav Stavby století 1918–2018 byla výsledkem spolupráce s vydavatelstvím Foibos Books a Kotěrovým centrem architektury. Výstava Auta brněnských továrníků: Löw-Beer / Stiassni / Tugendhat byla aktualizovanou reprízou starší výstavy, vzniklé ve spolupráci s Muzeem Brněnska a Technickým muzeem v Brně.

Metodické centrum průmyslového dědictví v Ostravě připravilo další výstavu Brnem textilním. Cyklus byl zakončen v rámci oslav sta let Československa jihomoravskou částí výstavy Architektura ve službách první republiky. Výstavy doplnila řada přednášek a komentovaných prohlídek. Projekt výstav ve vile Stiassni finančně podpořilo statutární město Brno a Jihomoravský kraj.

Územní odborné pracoviště v Olomouci

Vybrané obnovy památek

Oranžerie ve Smetanových sadech v Olomouci

Celkové rekonstrukce se dočkal palmový skleník převezný do Olomouce z Velké Bystřice roku 1886. Více o obnově na s. 32.

Hradební systém v Mohelnici

V roce 2018 byla dokončena dlouhodobá obnova hradebního systému v Mohelnici, o níž podrobněji informujeme na s. 32.

Střecha radnice čp. 583 na Horním náměstí v Olomouci

V rámci oprav střechy radnice došlo k výměně hnilobou poškozených částí krovu, korunní římsy z důvodu havarijního stavu a ke kompletní náhradě střešní

prejzové krytiny. Byly vyměněny i střešní výlezy, které jsou nově prosklené, a odstraněn problematicky umístěný komínek na východní části střechy. Nad severní fasádou došlo k výměně měděné dekorativní kapotáže všech vikýřů a věžiček a opravě jejich bednění. Zvonička nad orlojem byla kompletně nahrazena i s havarijní dřevěnou konstrukcí včetně obnovy dvou korouhví.

Sanktusníková věž kostela sv. Mikuláše v Horce nad Moravou

S využitím moderních technologií byla opravena sanktusníková věž kostela sv. Mikuláše. Pomocí laserového přístroje bylo na jejím plášti zaměřeno několik desítek bodů, na jejichž základě speciální software vytvořil přesný 3D model tesařské konstrukce. Získaná data byla převedena do dřevoobráběcího CNC stroje, který vyrobil převážnou část nové tesařské konstrukce. Pouze menší a složitě obloukové prvky jsou vyrobeny klasickou ruční technologií. Z věže byl sundán kříž a makovice, která ukřývala dva kovové tubusy z let 1884 a 1948. Všechny vyrobené a opravené komponenty byly osazeny na původní místo.

Krov a střecha zámku v Čechách pod Kosířem

Na zámku v Čechách pod Kosířem proběhla obnova konstrukcí krovů a pokrytí střech. Akce je výjimečná jak po stránce předprojektové přípravy, projektování a výsledné

realizace, tak okolnostmi, které vlastní obnovu doprovází. Během přípravy obnovy byly zohledněny téměř veškeré kroky, které péče o historické dřevěné krovové konstrukce u stavebních památek vyžaduje. Na objekt se navrácí původní břidlicová krytina, kterou byly jeho střechy opatřeny po svém vztyčení a úpravách ve 2. třetině 19. století. V roce 2018 se podařilo dokončit obnovu střech tří zámeckých křídel.

Sousoší sv. Jana Nepomuckého v Dubu nad Moravou

V kolekci vzácných děl předního barokního moravského sochaře Jiřího Antonína Heintze (1698–1759) přibyla další vzorně zrestaurovaná práce. Sousoší sv. Jana Nepomuckého, jemuž tvoří kompoziční protějšek sv. Florián, dekoruje veřejná prostranství městyse Dub nad Moravou. Kompletní demontáž rozměrného sousoší s balustrádou doplněnou šesti dalšími sochami předcházela restaurování, konsolidaci a doplnění poškozených partií. Na nový základ bylo usazeno a důstojně znovu prezentováno v říjnu roku 2018.

Vila čp. 10 na Třídě Spojenců v Olomouci

Činžovní vila z roku 1911, situovaná v ochranném pásmu MPR Olomouc, je vyspělou architekturou pozdní secese s bohatě modelovanou hmotou průčelí. Nad vstupní partií se stylizovanými sloupy je lodžie s pergolou a v celém objektu se nachází původní kastlová okna. V roce 2018 proběhla obnova uličních fasád domu. Štuková výzdoba byla odborně zrestaurována. Na obnovu byla použita staveništní malta podobného složení a zrnitosti jako původní úprava. Nádrž byl proveden monochromní vápenný.

Evidence a dokumentace památek

Základní evidence mobiliárních fondů instalovaných objektů probíhala na SH Bouzov a SZ Velké Losiny, přičemž evidence MF hradu Bouzov byla kompletně dokončena a připravena k protokolárnímu uzavření.

Do poloviny roku 2018 jsme dokončili ztotožňování duplicitních nemovitých prvků v Památkovém katalogu, pokračují kontrola a opravy prostorové identifikace prvků, doplňování popisných informací a vkládání dokumentace do MIS.

Archeologické výzkumy

Výzkum v prostorách bývalé opatské zahrady Klášterního Hradiska v Olomouci

První etapu záchranného archeologického výzkumu vyvolala příprava revitalizace tohoto pozemku. Jedním z cílů bylo zjistit, zda a v jakém stavu jsou pod zemí dochovány pozůstatky prvků barokní zahrady. Významným přínosem zkoumání je doložení základových zdí letohrádku, jehož půdorys tak může být v budoucnu připomenut návštěvníkům těchto prostor. Kromě hmotných nálezů z období fungování barokní zahrady byly ojediněle zjištěny doklady osídlení lokality v pravěku, unikátní je nález renesančního skleněného malovaného poháru.

Vzdělávací a prezentační činnost

Noc kostelů

Olomoucké pracoviště NPÚ se podílelo na akci Noc kostelů, která proběhla 25. května 2018. Představen byl zaniklý kostel sv. Petra a Pavla, jehož půdorys je po obnově areálu děkanátu FF UPOL vyznačen v dlažbě nádvoří Křížkovské-

ho 10. Veřejnost byla touto formou seznámena jak s existencí samotného kostela, tak i s výsledky archeologického výzkumu, který zde probíhal v letech 2015–2017.

Výstava Architektura ve službách první republiky

Putovní výstava ke století republiky Architektura ve službách první republiky v Olomouckém kraji byla prezentována v prostorách Uměleckého centra Univerzity Palackého v Olomouci, ve foyer Knihovny města Olomouce, pobožce Brněnská a ve vstupní hale sanatoria Janáček v Teplících nad Bečvou.

Další aktivity

Přednášky a vlastivědné vycházky Ing. arch. Jitky Štáblové byly věnovány Lošticím, odkazům bratří Kleinů, Jeseníku s katovnou, středověkému Šumperku, památkám Úsova, Sobotína a Petrova nad Desnou.

Vysílání Českého rozhlasu v Olomouci přineslo rozhovor s vedoucím odboru archeologie PhDr. Pavlem Šlézarem, Ph.D., o odhalení hrádku v olomoucké ulici Na Hradě.

Ocenění

Patrimonium pro futuro

Patrimonium pro futuro v roce 2018 znamenalo pro Olomoucký kraj přínos dvou cen za záchranu renesanční tvrze Kobylků z Kobylího v Podolí u Mohelnice, unikátní intaktně dochované stavby z roku 1551 založené na místě staršího gotického objektu, která prošla téměř patnáctiletou obnovou. Zvláštním oceněním generální ředitelky NPÚ v podobě bronzové plakety byl ohodnocen počín citlivě provedené obnovy. Druhé ocenění, diplom a plaketa z českého skla, patřilo za nejvyšší počet hlasů v internetovém hlasování veřejnosti Památky děkují.

Publikační činnost

Sborník Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci 2017

Další číslo sborníku představuje archeologické objevy a odborná pojednání z oblasti památkové péče se zaměřením na Olomoucký kraj.

Územní odborné pracoviště v Kroměříži

Vybrané obnovy památek

Kostel sv. Jana Křtitele v Morkovicích

V roce 2018 byla dokončena víceletá kompletní oprava krovových konstrukcí a výměna poškozené krytiny. Krovová konstrukce cibulovitého zastřešení věže byla zhotovena nově jako věrná kopie původního krovu. Během oprav krytiny a vrcholového kříže objevili stavbaři v pozlacené báni artefakty z 18. století – několik listin, mince a medaile. Nejstarší dokument pochází z doby výstavby krovu roku 1703, další z jeho opravy roku 1746. Všechny artefakty se spolu s novou listinou po rekonstrukci navrátili na své místo do bání.

Holešov, obnova barokního mostu včetně nové konstrukce hlavní rampy do zámku

Barokní most ze 17. století byl objeven v roce 2016 v téměř neporušeném stavu pod dlažbou stávajícího mostu. V rámci rekonstrukce přístupové rampy byla vybudována nová železobetonová konstrukce, která překlenula torzo raně barokního mostu.

Prostranství před zámekem v Brankách

Zbouráním novodobé budovy před zámekem a úpravou této plochy do důstojné podoby novodobé formální zahrady byl odhalen malebný pohled na kostel.

Další obnovy

Z dalších obnov realizovaných v roce 2018 lze jmenovat statické zajištění zdiva hradu v Malenovicích či obnovu památníku Tomáše Bati ve Zlíně (více na s. 33).

Evidence a dokumentace památek

Operativní průzkum a dokumentace v kostele sv. Mikuláše ve Fryštáku

V květnu a červnu 2018 v kostele probíhal průzkum související s výměnou podlahy v presbytáři. Doložil, že dnešní oltář stojí přímo na místě východní obvodové zdi gotického presbytáře. Gotický původ kostela byl velkorysou barokní přestavbou dokonale zastřeno a pozůstatky středověkého chrámu tak na své znovuobjevení musely čekat až do počátku 21. století.

Nově prohlášená národní kulturní památka

Poutní areál Svatý Hostýn s křížovou cestou a kostelem Nanebevzetí Panny Marie je od 1. července 2018 národní kulturní památkou. Poutní místo je po Velehradu druhým nejnavštěvovanějším poutním místem na Moravě.

Soutěže a ocenění

Patrimonium pro futuro 2018

Za Zlínský kraj bylo v roce 2018 na Cenu NPÚ Patrimonium pro futuro v kategorii obnova památky, restaurování nominováno restaurování retabula bočního oltáře čtrnácti svatých pomocníků z kostela Nanebevzetí Panny Marie v Kroměříži. Během pětiletého zásahu byla odhalena a restaurována nejstarší intaktně dochovaná vrstva polychromie. Restaurovatelské práce provedla Kateřina Čiháková Myšková, která v letech 2013–2017 postupně očistila oltář od všech přemalůb.

Program regenerace MPR a MPZ ve Zlínském kraji v roce 2018

Začátkem roku 2018 proběhlo krajské kolo soutěže o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu rege-

nerace městských památkových rezervací a zón ve Zlínském kraji, krajská komise hodnotila rok předcházející. O titul Historické město roku 2017 v krajském kole bojovala celkem čtyři města: Holešov, Kroměříž, Uherské Hradiště, Uherský Brod. Vítězem krajského kola se stalo město Holešov.

Vzdělávací a prezentační činnost

ÚOP v Kroměříži se aktivně zapojilo do tématu NPÚ k příležitosti stého výročí vyhlášení samostatného Československa.

Výstava Architektura Zlínského kraje ve službách první republiky

Regionální výstava v rámci oslav Století republiky představila moderní architekturu v podobě vybraných staveb z období let 1918–1938 na území Zlínského kraje. V kraji je stěžejní lokací stavební produkce období Československé republiky co do kvantity i kvality město Zlín a jeho přirozené okolí, úzce se s tím váže vznik a rozvoj místní obuvnické firmy Baťa. Výstava byla návštěvníkům poprvé představena 16. května v Krajské knihovně Františka Bartoše ve Zlíně, poté ji mohli zájemci shlédnout v Kroměříži a v Hulíně.

Výstavu tematicky doplnil krátký přednáškový cyklus **Architektura první republiky** – přednášky představily zahradní umění, architekturu Zlínského kraje a samotné město Zlín v dobových fotografiích.

Speciální prohlídková trasa Buchlovská spirála

Již pátým rokem ÚOP v Kroměříži společně se správou státního hradu Buchlov připravilo pro návštěvníky hradu speciální prohlídkovou trasu, tzv. Buchlovskou spirálu. Výběrová prohlídková trasa se zaměřuje na postupný stavební vývoj hradu s těžištěm ve středověku.

Buchlovský Sciurus 2018

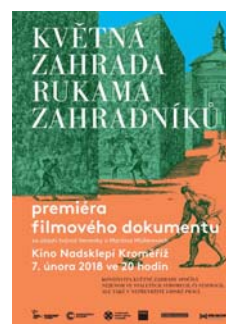
Státní hrad Buchlov byl v pátek 14. září již podeváté místem konání symposia, jehož tématem bylo tradiční poznávání a záchrana kulturních památek, a to nejen ve Zlínském kraji. Podzimní atmosféra neodradila a na hrad dorazilo téměř 50 nadšenců, profesionálních i amatérských památkářů.

Výstava Příběhy stromů: stromy Republiky Zlínského kraje 1918–2018

Ke stému výročí vzniku republiky vznikla prostřednictvím metodického centra pracoviště putovní výstava, která představila příběhy více než 80 stromů, které měly budoucím generacím připomínat události nebo osobnosti, na které by se nemělo zapomenout. Výstava vznikla ve spolupráci s Klubem UNESCO Kroměříž a za podpory Nadace Partnerství a finanční podpory Ministerstva kultury. Úvodní vernisáž se uskutečnila 6. června v Květné zahradě v Kroměříži, poté se výstava postupně představila ještě v Hulíně, Holešově, ve Valašských Kloboucích a ve Vsetíně. K výstavě bude v roce 2019 vydána stejnojmenná publikace.

Premiéra filmového dokumentu Květná zahrada rukama zahradníků

Koncem roku 2017 byl dokončen filmový dokument věnovaný zahradnickému řemeslu v kroměřížské Květné zahradě, který s pomocí státních prostředků financoval Národní památkový

ústav. Dokument je dílem Studia Velehrad a poprvé diváky seznamuje s tím, jak se zahrada mění během čtyř ročních období a jak náročné je o ni pečovat. Premiéra se uskutečnila v kroměřížském kinosále 7. února 2018 za hojně přítomnosti diváků i z řad představitelů města Kroměříže, Zlínského kraje a Arcibiskupství olomouckého. Premiéru doplnila debata s tvůrci dokumentu a představiteli NPÚ.

Další události

Změna adresy pracoviště

Kroměřížské pracoviště NPÚ vzniklo 6. února 2006 a jako odborná organizace státní památkové péče působí na území Zlínského kraje. Od svého vzniku do poloviny března 2018 působilo odborné pracoviště v prostorách Arcibiskupského zámku v Kroměříži. Aktuálně se pracoviště nachází na nové kroměřížské adrese, v budově na Riegrově náměstí.

Publikační činnost

Historické zahrady Kroměříž 2018

Publikace s podtitulem *Byliny v památkách zahradního umění* je sborníkem příspěvků ze stejnojmenné odborné konference, o níž informujeme na s. 46.

Památková edukace v historických zahradách a parcích, příklady dobré praxe

Na přípravě odborné metodické publikace se autorsky podílelo metodické centrum při ÚOP v Kroměříži společně s odborem edukace a dalšího vzdělávání GnŘ NPÚ.

Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži

Výzkumná a publikační činnost

Metodické centrum zahradní kultury v Kroměříži (MCZK) je součástí ÚOP v Kroměříži od 1. ledna 2015, kdy vzniklo v návaznosti na projekt Národní centrum zahradní kultury v Kroměříži. Jedná se o multioborové centrum pro oblast péče o historické zahrady a parky v České republice.

Za čtyřletou existenci metodického centra bylo vydáno dvanáct metodických materiálů věnovaných péči o památky zahradního umění a edukaci. Zatím posledním titulem realizovaným ve spolupráci s odborem edukace a dalšího vzdělávání GnŘ NPÚ v Praze je metodika **Památková edukace v historických zahradách a parcích, příklady dobré praxe**. Formou strukturovaných záznamů edukačních programů představuje příklady dobré praxe v tomto oboru. V rámci ověřování metodických postupů došlo ke zpracování identifikace hodnot památky zahradního umění: zahrady vily Stiassni v Brně. Dále byly provedeny průzkumy pro zpracování identifikace hodnot zámeckého parku v Horšovském Týně a plánu péče pro zámecký park v Kynžvartu.

Prezentace v zahraničí

Edukační aktivity centra byly v roce 2018 prezentovány na několika mezinárodních konferencích:

30. 5. – příspěvek Způsoby prezentace a edukačního využití památek zahradního umění (Ing. Hana Poková) na konferenci Ako sprístupňovať hodnoty zeleného dedičstva, moderné formy interpretácie a prezentácie pamiatok záhradného umenia a architektúry, Bratislava (Slovenská republika), pořadatel Narodný Trust n. o.

3.–5. 10. – příspěvek Vzdělávání v krajině: pro ten čas, který jsi své růži věnoval... (Ing. Michaela Letá a zástupce z MŽP) na 21. konferenci Rady Evropy k implementaci Evropské úmluvy o krajině na téma Krajina a vzdělávání, Tropea (Itálie). Příspěvek představil vývoj a typ edukace v památkách zahradního umění v České republice a zvláště přínos MCZK jako iniciátora množství vzdělávacích programů v této oblasti pro široké spektrum návštěvníků.

Dále byly pro dvě slovenská odborná periodika zpracovány články o metodické činnosti MCZK.

Vzdělávací aktivity

Akce pro odbornou veřejnost

14.–15. června centrum pořádalo ve spolupráci s Klubem UNESCO Kroměříž odbornou konferenci **Historické zahrady Kroměříž 2018** na téma Byliny v památkách zahradního umění. Následně byl vydán sborník příspěvků této konference. Dne 4. října organizovala Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu ve spolupráci s MCZK seminář na téma **Mlat, biomlat a mineralbeton, pojmy, normy a limity použití**. Nedlouho poté se uskutečnilo v Sychrově odborné setkání zámeckých zahradníků, tentokrát na téma Karanténní choroby a škůdci okrasných dřevin. Pracovníci centra, především Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D., přednesli v roce 2018 jedenáct přednášek v rámci odborných konferencí a workshopů.

Akce pro širokou veřejnost

Metodické centrum celoročně nabízí široké portfolio edukačních programů pro prakticky všechny cílové skupiny návštěvníků historických zahrad v Kroměříži a podílí se na jejich realizaci i v dalších objektech ve správě NPÚ. Zajišťuje doprovodný program větších kulturních akcí jako: výstava kamé-

lí, Víkend otevřených zahrad nebo festival Hortus Magicus v Kroměříži a na Slavnostech růží ve Veltrusech. Zde pravidelně realizuje přednášky pro veřejnost a pro uplynulý ročník připravilo sérii posterů přibližující historii pěstování růží.

V rámci přednáškového cyklu centra **Zahradní kultura v souvislostech** zaznělo deset přednášek řady odborníků z různých oblastí. Pracovníci centra sami realizovali v roce 2018 patnáct populárně naučných přednášek pro širokou veřejnost. Dále připravili libreto a text katalogu výstavy **Příběhy stromů: stromy Republiky Zlínské-ho kraje 1918–2018**, ve spolupráci s Národním zemědělským muzeem pak uspořádali v Květné zahradě výstavu **Klenoty zahradního umění** prezentující historickou plánovou dokumentaci tří důležitých objektů zahradního umění, a to Lednicko-valtického areálu, parku v Červeném dvoře a parku v Českém Krumlově.

Územní odborné pracoviště v Ostravě

Vybrané obnovy památek

Knurrův palác ve Fulneku

Po celkové obnově se v říjnu 2018 otevřel palác vystavěný okolo roku 1700 fulneckým měšťanem Knurrem. Více o obnově na s. 33.

Větrný mlýn ve Staré Vsi u Bílovce

V září a říjnu byla realizována obnova větrného mlýna německého typu z roku 1878 ve Staré Vsi u Bílovce. Původně se mlýn nacházel ve vesnici Leskovec, roku 1910 byl přenesen na současné místo. V rámci obnovy byly vyměněny poškozené šindele na střeše a fasádě. Byly zhotoveny a osazeny dvě nové lopatky, provedena sanace poškozených prvků v exteriéru i interiéru mlýna. V interiéru se dochoval původní mlecí mechanismus. Obnovu zajistil vlastník, město Bílovec.

Archeologické výzkumy

Nové Lauby v Ostravě

Zjišťovací archeologický výzkum dokumentoval pozůstatky zástavby tvořící až do 60. let 20. století jižní frontu ulice, která byla ve středověku a novověku jednou z nejdůležitějších městských komunikací. Více o výzkumu na s. 47.

Zámek Janovice

Očekávaný majetkový převod zámku v Janovicích na Národní památkový ústav a jeho zpřístupnění veřejnosti provází příprava projektu plánované rekonstrukce. Nedílnou součástí bude i výstup záchranného archeologického výzkumu, jenž by měl spolu se stavebněhistorickým průzkumem osvětlit stavební vývoj této památky. Na podzim roku 2018 proběhla první, zjišťovací etapa archeologického výzkumu, které předcházelo vyhodnocení dostupné ikonografie, plánové a stavební projektové dokumentace, nálezoých zpráv starších archeologických výzkumů a zejména výsledků geofyzikální prospekce.

Rodinný dům ve Vávrovicích

Již dvě etapy záchranného archeologického výzkumu byly realizovány při stavbě rodinného domu a jeho technického zázemí, situovaného na severozápadním okraji obce Vávrovce. Od poloviny 19. století je v těchto místech evidováno rozsáhlé pohřebiště kultury lužických popelnicových polí z konce střední doby bronzové, mladší a pozdní doby bronzové a starší doby železné. Exkavací bylo doposud zachráněno na 34 žárových hrobů v různém stavu zachování.

Prezentační a vzdělávací činnost

Výstava S knížaty u stolu

Výstava S knížaty u stolu. Kuchyně a kultura stolování na středověkých knížecích dvorech v Opavě a Ratiboři byla otevřena v areálu zámku v Hradci nad Moravicí 28. června. Součástí byla také ochutnávka specialit ve středověkém stylu. Výstava měla ambici upozornit na Opavu a Ratiboř jako historická rezidenční města a prostřednictvím lákavého tématu stolování se pomyslně vrátit do doby, kdy se zde rozvíjela středověká dvorská kultura. Výstava byla součástí projektu Kuchyně a kultura stolování na středověkých knížecích dvorech v Opavě a Ratiboři/Kuchnia i kultura kulinarna na księżęcych dworach średniowiecznych w Opawie i Raciborzu podpořeného Fondem mikroprojektů Euroregionu Silesia. Partnery projektu byli NPÚ, ÚOP v Ostravě, Powiat Racibórski a Slezská univerzita v Opavě.

Seminář o tradičních tesařských postupech

S Metodickým centrem pro muzea v přírodě byl uspořádán pracovní seminář Tradiční tesařské postupy a jejich použití při opravách historických dřevěných konstrukcí ve dnech 18. a 19. června ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm. Hlavním důvodem k pořádání setkání a zároveň jeho cílem bylo poukázat na důležitost zachování pravdivých řemeslných postupů.

Výstava Nová architektura mezi centry a periferiemi

Výstava s podtitulem Architektura první Československé republiky na pomezí Moravy a Slezska byla zahájena 18. října v prvorepublikovém stylu. O architektonickou část doplnila výstavní projekt Galerie výtvarného umění v Ostravě Černá země? Mýtus a realita. Prostřednictvím dobových fotografií, plánů a několika modelů prezentovala kvalitní architektonická díla regionu, z nichž mnohá zůstávají mimo širší povědomí.

Konference Umění a architektura regionu

V úterý 6. listopadu se uskutečnila odborná konference Umění a architektura regionu, pořádaná Galeríí výtvarného umění v Ostravě společně s ostravským pracovištěm Národního památkového ústavu. Vystupujícími byli regionální odborníci a historikové architektury z Prahy, Liberce či Bratislavy. Součástí konference byly také komentované prohlídky výstav Černá země? Mýtus a realita v GVUO a Nová architektura mezi centry a periferiemi v budově NPÚ v Ostravě.

Ostravská muzejní noc

Putovní výstava Architektura ve službách první republiky se poprvé představila veřejnosti v sobotu 9. června v rámci desáté Ostravské muzejní noci. Vernisáž byla spojena s přednáškou tvůrce náplně výstavy Martina Strakoše. Dalším lákadlem byla přednáška Romany Rosové s názvem Móda první republiky a v neposlední řadě také komentovaná prohlídka záchranného archeologického výzkumu tzv. ostravských Laub s archeoložkou Barbarou Marethovou. Alena Borovcová komentovala výstavu o drážní architektuře Z Vídně na sever.

Festival ostravských knihoven

Poprvé jsme se připojili k Festivalu ostravských knihoven, který organizuje třetím rokem Moravskoslezská

vědecká knihovna v Ostravě. Pracoviště prezentovalo vydávané tituly a odpoledne byla připravena přednáška Nové Lauby – první fáze záchranného archeologického výzkumu v centru Ostravy. Akce se uskutečnila 2. října.

Další přednášky pro veřejnost:

17. ledna: Objevy a restaurování v rámci obnovy kaple sv. Rodiny v Odrách

Romana Balcarová, Radim Kravčenko

7. března: Dílna vzorkovny továrny na sukna A. Larisch a synové / Karnola v Krnově
Michaela Ryšková

11. dubna: Z Vídně na sever. Železniční architektura v plánech a modelech
Vladimír Londín

24. září: Analýza zahraničních příkladů zachování průmyslového dědictví, veřejná přednáška
Miloš Matěj

Publikační činnost

S knížaty u stolu.

Kuchyně a kultura stolování na středověkých vévodských dvorech v Opavě a Ratiboři
Irena Korbelářová; Michal Zezula (edd.)

Doprovodná publikace stejnojmenné výstavy se zaměřuje na téma stolování na středověkých knížecích dvorech v Opavě a Ratiboři. Publikace vznikla v rámci česko-polského projektu Kuchyně a kultura stolování na středověkých knížecích dvorech v Opavě a Ratiboři.

Metodické centrum průmyslového dědictví v Ostravě

Vědecko-výzkumná činnost

Metodické centrum průmyslového dědictví je zaměřeno na výzkum technických památek a průmyslového dědictví (památky výroby, těžby, dopravy, spojů a skladování), které mají svůj specifický hodnotový systém – zahrnující například typologickou významnost, kontinuitu technologie – a specifické přístupy k ochraně. Dlouhodobě spolupracuje s institucemi a odborníky z řady institucí, muzeí a vysokých škol zabývajícími se problematikou průmyslového dědictví v ČR i v zahraničí.

Podílí se na několika výzkumných projektech. Je řešitelem-koordinátorem projektu Průmyslové dědictví z pohledu památkové péče (DG16P02H029), na kterém spolupracuje s Technickým muzeem v Brně. V jeho rámci byly v roce 2018 připraveny a Ministerstvem kultury schváleny obecné metodiky hodnocení a ochrany průmyslového dědictví z pohledu památkové péče a muzejnictví. Dále metodické centrum koordinuje cíl Industriální dědictví programu DKRVO a v roli řešitele se také podílí na projektu NAKI II/2 – Historické vodohospodářské objekty, jejich hodnota, funkce a význam pro současnou dobu, vedeném Výzkumným ústavem vodohospodářským.

Prezentační a vzdělávací činnost

Edukační aktivity k výstavě Z Vídně na sever

Edukační programy spojené s výstavou Z Vídně na sever probíhaly během letních a podzimních měsíců. Určeny byly žákům základních škol ve věku 7 až 11 let. Průvodkyní úkoly byla kurátorka výstavy Alena Borovcová. Malí návštěvníci se dozvěděli spoustu zajímavostí o železnici i drážní architektuře formou soutěží a tvoření.

Výstava Brnem textilním – Brno's Textile Heritage

Výstava Brnem textilním – Brno's Textile Heritage proběhla ve Vile Stiassni v Brně ve dnech 25. 8. – 21. 10. 2018. Na 25 výstavních panelech bylo představeno kulturní dědictví spojené s brněnským vlnářstvím. Úvod byl věnován historickému kontextu, kořenům brněnské vlnářské výroby, formování průmyslových předměstí a stavebnímu vývoji manufaktur i továren. Prostřednictvím analytických kresebných rekonstrukcí, fotografií a krátkých textů byla podrobněji představena území spojená s textilní výrobou a objekty a areály, významné z pohledu památkové péče. K výstavě byla vydána stejnojmenná doprovodná publikace.

Publikační činnost

Brnem textilním / Brno's Textile Heritage Michaela Ryšková

Česko-anglická publikace představuje kulturní dědictví spojené s brněnským vlnářstvím. Krátké úvodní statě uvádějí historický kontext vlnářské výroby v Brně, následný katalog zahrnuje objekty významné z pohledu památkové péče a zajímavosti brněnského vlnářství.

né z pohledu památkové péče a zajímavosti brněnského vlnářství.

Územní památková správa v Praze

Hodnocení návštěvnické sezony

Praha a Středočeský kraj

Středočeské památky ve správě NPÚ přivítaly v roce 2018 přes 843 tisíc návštěvníků, což představuje 1% nárůst oproti roku 2017. Nejvyhledávanějšími byly hrad Karlštejn, zámek Konopiště, hrad Křivoklát a zámky Žleby a Mníšek pod Brdy.

K téměř 70% nárůstu návštěvnosti na zámku Hořovice přispělo otevření nové prohlídkové trasy, která se věnuje nejvýznamnějším majitelům a stavitelům zámku. Obnova střechy zámku, která omezila provoz na čtyři roky a prakticky dovolovala zpřístupnit jen třetinu expozic, skončila v prosinci 2017. Nová návštěvnická trasa je koncipována chronologicky jako vývojová expozice připomínající ve třech místnostech stavitele zámku pány z Vrbna a ve zbývajících částech nejvýznamnější majitele – knížecí rod pánů z Hanau.

Za dlouhodobě rostoucím zájmem o zámek Mníšek pod Brdy stojí programová orientace na rodiny s dětmi. Zámek si prohlédlo o 12 % návštěvníků více než v předchozím roce. Další památkou, která zaznamenala výrazný meziroční nárůst návštěvnosti (20 %), je klášter Sázava. Zámek Žleby, který navštívilo v roce 2018 bezmála 90 tisíc osob, lákal mimo jiné i na netradiční noční procházky několika staletími. Již tradičně byly tyto prohlídky dlouho dopředu vyprodány.

Ústecký a Karlovarský kraj

Státní památky v Ústeckém kraji navštívilo v roce 2018 rekordních bezmála 250 tisíc osob. Hrad Házmburk potvrdil pozici nejvyhledávanější státní památky Ústeckého kraje. Během celého roku ho navštívilo bezmála 36 tisíc osob, což představuje 10% nárůst oproti roku 2017. Tři státní památky v Karlovarském kraji navštívilo bezmála 122 tisíc lidí.

Vybrané obnovy památek

Rok 2018 představoval pro řadu středočeských státních památek období zahájení významných projektů, stavebních zásahů nebo obnov. Na Karlštejně započaly přípravné práce na obnově přízemních a suterénních prostor Císařského paláce a východní části hradního purkrabství. Tam bude do roku 2022 zřízeno moderní návštěvnické centrum a několik expozic. Projekt je spolufinancován z prostředků Evropské unie. Na jedné z dominant hradu Křivoklát – Prochodité věži – proběhla náročná rekonstrukce střešního pláště. Obnovy se dočkaly v roce 2018 i některé budovy v areálu zámku Veltrusy. Po celý rok probíhaly restaurátorské práce v hlavní zámecké budově ve Veltrusech a na stropních freskách Sázavského kláštera (více o této obnově na s. 24). Po dokončení experimentálního zastřešení na hradě Krakovec pokračovaly práce na jeho odvodnění. Renesanční zámek Březnice zahájil návštěvnický provoz s nově rekonstruovaným sociálním zařízením. Při stavbě byly odhaleny zbytky původní kamenné podlahy, které může veřejnost zhlédnout pod skleněnou podlahou.

Prezentační činnost

Století republiky

Do projektu Století republiky se ze středočeských památek zapojil zámek Hořovice výstavou **Zámek jako internační tábor válečných zajatců**, která přiblížila osudy italských zajatců roku 1918 v Hořovicích, a hrad Křivoklát s edukačním programem pro školy **Můj stát** zaměřeným na rozvoj vztahu dětí k české státnosti. Dokumentární výstavou v Zahradách pod Pražským hradem připomněl NPÚ události pražského jara a invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa v roce 1968.

V Ústeckém kraji se do projektu zapojil státní zámek Stekník výstavou **Jak se češe do větele**. Od května přiblížil chmelové brigády z období 50. a 60. let, kdy byl zámek pod správou Československého státního statku využíván jako ubytovna brigádníků. Výstavy ve skanzenu v Zubrnicih zase ukázaly, jakými změnami prošel český venkov mezi lety 1938 a 1988.

Po stopách šlechtických rodů

V roce 2018 pokračoval NPÚ v projektu **Po stopách šlechtických rodů** tématem **Šlechta českých zemí v evropské diplomacii**. V rámci něj zahrada zámku Mníšek pod Brdy ožila rekonstrukcí bitvy o zámek z roku 1639 a speciální prohlídky se věnovaly jednak Václavu Vratislavu z Mitrovic, zvanému „Tureček“, a jeho sepsaným příběhům, jednak dalším významným členům tohoto rodu. Zámek Mnichovo Hradiště při Hradozámecké noci připravil netradiční prohlídku Setkání panovníků Svaté aliance v roce 1833.

V Ústeckém kraji se po stopách šlechty českých zemí v evropské diplomacii vydali návštěvníci na pěti památkách. Výstava Vchynský – diplomat ve službách Valdštejna na zámku v Benešově nad Ploučnicí od června do října představila roli hraběte Viléma Kinského ze Vchynic a Tetova v letech 1630 až 1634 při spiknutí Albrechta z Valdštejna proti císaři Ferdinandovi II. Štýrskému. Kostýmované prohlídky na zámku Duchcov v průběhu prázdnin připomněly Giacomu Casanovu jako intrikána, špiona a diplomata. Od července do října přiblížila výstava na zámku Jezeří osudy některých příslušníků české šlechty, kteří se po vzniku československého státu v roce 1918 aktivně zapojili do společenské a politické činnosti. Kostýmované noční prohlídky na zámku Krásný Dvůr představily první majitele z rodu Černínů. Speciální prohlídky na téma šlechtické diplomacie nabídl také zámek Velké Březno.

Zámek Kynžvart po celý rok připomínal roli knížete Klementa Václava Metternicha v evropské diplomacii. V červnu byla zahájena výstava ukazující příčiny vedoucí k vzestupu rodu Metternichů do nejvyšších pater společnosti, nejvýznamnější diplomatické úspěchy a originální diplomatické dary. Červencové kurzy etikety vedené Ladislavem Špačkem byly zapojeny i do projektu Století republiky. Vrcholem projektu Šlechta českých zemí v evropské diplomacii byla Hradozámecká noc s hlavním stanem na Kynžvartu s expozicí zlacených nástolníků.

Diplomatickou činnost nejvýznamnějšího člena rodu Metternichů přiblížila také vídeňská výstava Kancléř Metternich a jeho vize míru, o které píšeme podrobněji na s. 37.

Další vybrané aktivity

Zámek Konopiště v roce 2018 připomněl 150 let od narození hraběnky Žofie Chotkové. Při večerních prohlídkách, tematických přednáškách, bohoslužbách a dalších akcích byla tematizována láska arcivévody Františka Ferdinanda k hraběnce, boj o svolení k sňatku, manželské štěstí i společná smrt. Na zámku Březnice pokračoval výběrový prohlídkový okruh Dvě svatby a jedna grafika zaměřený na osudy arcivévody Ferdinanda II. Tyrolského a Filipíny Welsеровé.

Okolí hradu Točnick patří k nemnoha místům v Čechách, kde lze sledovat noční oblohu s nízkým světelným znečištěním. Hrad poslední květnový víkend hostil astronomická pozorování noční oblohy.

Nárůst zájmu o státní zámek Ploškovice v roce 2018 souvisel nejen s bohatou historií jedinečné stavby vrcholného baroka s uměleckou sbírkou obrazů českého malíře Josefa Navrátila, ale i s restaurováním nástropních maleb piana nobile zámku, jejichž autorem je již zmíněný Josef Navrátil. Malby se dočkaly obnovy po více než 60 letech a k 1. srpnu 2018 nabídl zámek všech deset obnovených stropů v plné kráse.

Státní zámek Libochovice se stal cílem natáčení upoutávky na televizní taneční soutěž StarDance. Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Mostě si „zahrál“ v satirickém seriálu České televize MOST!

Státní hrad a zámek Bečov přivítal 25. dubna 2018 potomky posledních šlechtických majitelů hradu a zámku Bečov – rodinu Beaufort-Spontin. Novinkou je zde okružní cesta kolem hradu doplněná naučnými panely.

V roce 2018 byla prohloubena spolupráce mezi NPÚ a Západočeskou univerzitou v Plzni. Zámek Valeč poskytuje prostor pro prezentaci výstav soudobého umění, je prostorem pro workshopy nebo výjezdní semináře studentů této univerzity.

Územní památková správa v Českých Budějovicích

Hodnocení návštěvnické sezony

Jihočeský a Plzeňský kraj a Kraj Vysočina

Památky ve správě ÚPS v Českých Budějovicích přilákaly v roce 2018 celkem 1 641 155 návštěvníků, což je o 55 tisíc méně než v roce předchozím. Návštěvnost v Jihočeském kraji činila 1 197 378 osob, v Plzeňském kraji 46 517 a v Kraji Vysočina 182 254.

Tradičně nejvyhledávanějším se stal zámek v Českém Krumlově s téměř 430 tisíci návštěvníky. V pořadí druhý nejnavštěvovanější zámek Hluboká vidělo 288 549 lidí. Hranici 100 tisíc překročil o 479 osob zámek v Telči. Návštěvnost nad 50 tisíc lidí hlásily v jižních Čechách hrad Landštejn a zámky Červená Lhota a Jindřichův Hradec a hrad Švihov na Plzeňsku.

Vybrané obnovy památek

Zachráněná renesance na zámku v Náměšti

V závěru roku 2018 byla dokončena dvouletá rozsáhlá rekonstrukce a restaurování vstupního křídla a vnitřního arkádového nádvoří zámku v Náměšti nad Oslavou. Kromě obnovy omítkových vrstev byla stěžejním úkolem záchrana nejcennějších renesančních prvků architektury zámku, renesančního arkýře na jihovýchodním nároží paláce a bohatě zdobených arkád vnitřního nádvoří. Obnova si vyžádala 17 mil. Kč.

Věž Jakobínka v Rožmberku nad Vltavou

Již šestou sezónu pokračoval ojedinělý stavební experiment při obnově věže Jakobínka v Rožmberku nad Vltavou. Pomocí repliky středověkého jeřabu poháněného lidskou silou v roce 2018 proběhla oprava střechy. Více na s. 26.

Adamovo stavení zámku Jindřichův Hradec

V červenci 2018 byly v rámci výstavy Dokonalý diplomat veřejnosti vůbec poprvé představeny obnovené interiéry ve 2. patře renesančního Adamova stavení jindřichohradeckého zámku. Náročná adaptace, která prostorům navrátila reprezentativní charakter, zahrnovala kromě repase oken a dveří i ošetření podlahových krytin, restaurování některých dveří a kamenných ostění, nové rozvody elektroinstalací či výmalbu stěn. Nejnáročnější byla výroba nového dřevěného kazetového stopu s výmalbou, který napodobuje renesanční předlohy. Adaptace výstavních prostor si vyžádala investici téměř 11 mil. Kč.

Nové schodiště věže zámku Hluboká

Po téměř roční rekonstrukci mohli návštěvníci zámku Hluboká od 30. června opět vystoupat na vrcholek věže. Intenzivní práce zahrnující stavební

opravu a statické zajištění dřevěného vřetenovitého schodiště si vyžádaly 1 080 184 Kč. Další 1 091 484 Kč stála oprava povalových trámů stopu, který hrozil propadnutím. Během rekonstrukce byla do podlahy v sedmém nadzemním podlaží vestavěna schránka, do které byly 28. října vloženy předměty připomínající sté výročí republiky a činnost Národního památkového ústavu.

Po stopách šlechtických rodů 2018

Šlechta českých zemí v evropské diplomacii

Šlechta českých zemí v evropské diplomacii se stala dalším tématem, kterým Národní památkový ústav pokračoval v dlouhodobém projektu Po stopách šlechtických rodů. ÚPS v Českých Budějovicích se v roce 2018 stala hlavním nositelem projektu. Výstavy **Dokonalý diplomat a Diplomatické mise šlechty českých zemí v Japonsku a jejich kulturní ohlasy ve střední Evropě** se představily na s. 8 této výroční zprávy. Zde přinášíme výběr z dalších akcí, které ÚPS v Českých Budějovicích k projektu připravila.

Trauttmansdorffské slavnosti v Horšovském Týně

Ve dnech 5. a 6. července 2018 proběhl na zámku v Horšovském Týně první ročník slavností, které návštěvníky nechaly nahlédnout do dění na zámku v polovině 17. století. Více o akci na s. 16.

Výstava Diplomacie a Suverénní řád maltézských rytířů

Rozsahem nevelká, ale tématem unikátní výstava přinesla informace o historii diplomatických aktivit řádu maltézských rytířů a jeho

významných členech z řad aristokracie. Představila zajímavé předměty ze sbírek hradů a zámků ve správě NPÚ, včetně části zbroje maltézského rytíře z 1. poloviny 17. století nebo jediného v Čechách kompletně dochovaného slavnostního řadového oděvu. Výstava byla součástí projektu Šlechta českých zemí v evropské diplomacii a k vidění byla od října do listopadu 2018 v galerii ÚPS v Českých Budějovicích.

Nové interiérové instalace

Nová expozice na hradě Švihov

V obnovené vstupní věži hradu Švihov byla počátkem října 2018 otevřena nová expozice, která přibližuje stavební vývoj hradu a proměny okolní krajiny. Více na s. 20.

Gotické sklepení zámku Červená Lhota

Sklepní prostory rozkládající se pod třemi křídly zámku Červená Lhota si mohou návštěvníci prohlédnout od srpna 2018 v rámci nové expozice, která mapuje stavebně-historický vývoj objektu. Podoby zdejšího zámku v průběhu sedmi staletí zachycují kresby Františka Kápara, doplněné modelem gotické tvrze od Tomáše Dolanského v poměru 1 : 200. Vystaveny jsou i archeologické nálezy pocházející ze zámeckého nádvoří nebo ze zásypů zdejších podlah a stropů.

Královské apartmá zámku Náměšť nad Oslavou

Návštěvníci Náměště nad Oslavou mohou od července 2018 poprvé navštívit tzv. Královský apartmán v celém jeho původním rozsahu. Více na s. 20.

Prezentační aktivity

Jihočeská intermezza

Kulturní novinkou návštěvnické sezony 2018 se stal letní hudební festival Jihočeská intermezza aneb památky žijí hudbou organizovaný ve spolupráci s Jihočeskou filharmonií. Nádvoří hradů Landštejn, Nové Hradce, Zvíkov a zahrady zámku Kratochvíle a kláštera Zlatá Koruna poskytly romantickou kulisu pěti podvečerním koncertům klasické hudby. Dvakrát vystoupila sama Jihočeská filharmonie a třikrát pozvaná komorní tělesa. Například na Landštejně zahrál 23. srpna Epoque quartet, na Nových Hradech zazněla 9. srpna Bala-da pro banditu.

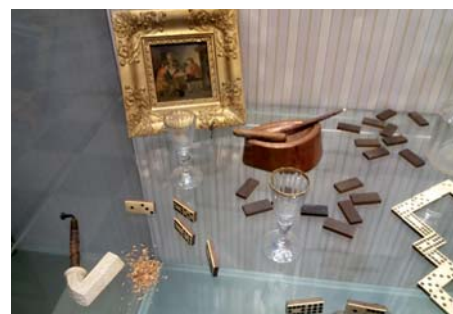
Zpřístupnění zámecké vodárny na Hluboké

Vůbec poprvé byl veřejnosti v rámci Mezinárodního dne památek a historických sídel 21. dubna 2018 zpřístupněn barokní objekt zámecké vodárny, nacházející se u řeky Vltavy v Hluboké-Podskalí. Komentované prohlídky přilákaly 407 návštěvníků, zejména z řad místních obyvatel.

Výstava Alkohol a tabáková kultura na zámku Dačice

Druhý ročník výstavního projektu Šlechtické neřesti věnoval pozornost dějinám popíjení alkoholu a užívání tabákových výrobků nejen v prostředí urozené společnosti, ale i mezi nižšími sociálními vrstvami. Výstavu zhlédlo od července do začátku září přes 1 000 návštěvníků.

Osudové osmičky na zámku Hluboká – speciální prohlídky

Velký zájem návštěvníků zámku Hluboká vzbudily kastelánské prohlídky, které je zavedly do soukromých apartmánů posledních generací hlubocko-krumlovské větve schwarzenberského rodu. Výklad kastelána Martina Slaby se zaměřil na období první republiky a klíčové historické milníky (1918, 1938 a 1948), které ovlivnily životní osudy posledních dvou Schwarzenbergů na Hluboké.

Vzdělávací aktivity

Přednáškový cyklus 2018

Jarní a podzimní běh přednáškového cyklu, který ÚPS v Českých Budějovicích pořádá od roku 2006, seznámil posluchače s výsledky nejnovějších archeologických výzkumů na území Českých Budějovic, s osudy pomníků obětí 1. světové války na území Jihočeského kraje, s jedinečnými bytovými interiéry projektovanými v období první Československé republiky světoznámým architektem Adolfem Loosem v Plzni, s obnovou empírové divadla na zámku v jihočeských Nových Hradech, s výzkumem a restaurováním mozaiky Růženeckého kostela v Českých Budějovicích nebo klášterní brány ve Vyšším Brodě.

Územní památková správa na Sychrově

Hodnocení návštěvnické sezony

Liberecký, Královéhradecký a Pardubický kraj

Rok 2018 navázal z pohledu návštěvnosti na rekordní rok 2017 – 18 objektů ve správě ÚPS na Sychrově mělo v roce 2017 návštěvnost celkem 988 054 návštěvníků, v roce 2018 potom 944 852 návštěvníků. Velkou měrou se o udržení návštěvnosti zasloužil zámek Ratibořice s Babiččiným údolím, neboť návštěvníky lákalo nově obnovené vodní dílo, rekordní návštěvnost měl také zámek v Litomyšli díky akcím připomínajícím 450 let od založení, skoro 100 000 návštěvníků přijelo na Kuks. Hranici sta tisíc návštěvníků překročil hrad Trosky a zámek Sychrov, zatím nejvyšší návštěvnost za poslední roky hlásil také hrad Grabštejn (19 025) a zámek Lemberk (34 474). Na hrad Bezděz vystoupalo 67 661 osob.

Kulturní program na památkách

I v roce 2018 správy objektů chystaly mnoho kulturních akcí a výjimečných prohlídek. K základní nabídce prohlídek byly realizovány prohlídky stavebně-historické, tematické k danému ročnímu období, svátku či historické události/osobě (velikonoční, vánoční, s podzimní výzdobou), prohlídky exteriérů, zahrad či

běžně nepřístupných prostor, i prohlídky kostýmované. Velmi oblíbená jsou také květinová aranžmá interiérů, ale i svatební dny, jarmarky, trhy, dětské dny či noční výstupy a noční prohlídky. Rostoucí oblibu zaznamenávají rovněž zkrácené prohlídky pro rodiče s malými dětmi. Za rok 2018 bylo vydáno celkem sto dárkových poukazů na prohlídky objektů ve správě ÚPS na Sychrově.

Vybrané obnovy památek

Západní křídlo hradu Kunětická hora

Po intenzivních přípravách byl 30. července 2018 slavnostně zahájen projekt IROP ITI Kunětická hora Dušana Jurkoviče – básníka dřeva, který se týká obnovy západního křídla hradu, zahrnujícího tzv. Jurkovičův palác, objekt 6. brány a dřevěnou vestavbu. Projekt si vyžádá náklady ve výši téměř 79 mil. Kč a z větší části je hrazen z prostředků EU.

Areál zámku Slatiňany

V roce 2018 pokračoval projekt IROP Slatiňany – Šlechtická škola v přírodě, zahájený roku 2017. Více o průběhu rozsáhlé obnovy na s. 30.

Západní a jižní terasa a terasa portiku na Hrádku u Nechanic

Na konci roku 2018 byly dokončeny stavební práce na všech třech nadzemních terasách zámku. Došlo k obnově všech konstrukčních souvrství podlah včetně nové pochozí dlažby, stejně tak hydroizolací a odtokových systémů. Na terasu portiku se na základě historických fotografií a maleb navrátilo do původní podoby dřevěné okrasné zábradlí.

Zámecký rybník na Frýdlantě

V roce 2018 proběhla revitalizace zámeckého rybníka na Frýdlantě, jehož stav se výrazně zhoršil po přivalových deštích v roce 2013. S využitím dotace MK ČR proběhla rekonstrukce opevnění zátopové plochy a přítokového koryta – původní dožilá vřdřeva byla nahrazena

kamennou zídou z místního čediče, došlo k odstranění sedimentů ze dna rybníka, opravě rybníční hráze a stavidla, instalaci nové lávky a zábradlí na hrázi. Součástí akce byly také rozsáhlé vegetační úpravy. V rámci archeologického průzkumu došlo k nálezům tzv. Frýdlantského pokladu – depotu mincí a dalších artefaktů (více na s. 21).

Parquetová podlaha v barokní lékárně na Kuksu

Na Kuksu byla dokončena obnova dřevěné parquetové podlahy v barokní lékárně U Granátového jablka a s ní sousedící přípravné laboratorní místnosti. Po odstranění koberce muselo dojít k šetrnému zbroušení svrchních částí parket včetně odstranění celoplošného lepidla, jímž byl v minulosti koberec k podlaze připevněn. Následně byl aplikován transparentní olejový nátěr a povrch navoskovaný.

Kastelánské křídlo hradu a zámku Frýdlant

V roce 2018 proběhla obnova krovu a střechy nad kastelánským křídlem. Byla vyměněna dožilá břidlicová krytina, poškozené plošné bednění a prvky krovu, měděné oplechování bylo navraceno zpět nebo lokálně nahrazeno novým. Bylo rovněž opraveno hrázděné zdivo na věži nad schodištěm.

Vstup a sociální zázemí galerie na zámku Sychrov

Na zámku Sychrov došlo k úpravám vstupu a sociálního zázemí galerie, které zlepšily architektonické i provozní řešení prostor. Využití zámecké galerie pro svatby, koncerty, výstavy a další kulturní akce tak nabízí návštěvníkům zázemí s vysokým standardem.

Poděkování Benefičním koncertům, o. p. s., z Grabštejna

Poděkování patří Benefičním koncertům, o. p. s., díky jejichž finančním darům proběhla rekonstrukce omítek a nátěrů v sálu předků na hradě Grabštejn.

Nové interiérové instalace

Byt nadlesního na zámku Zákupy

Nová prohlídková trasa Zámek za prezidenta Masaryka mapuje historii zámku Zákupy po roce 1918, kdy objekt připadl státu a přešel pod správu Státních lesů a statků. Z plejádý lesních správců byl k prezentaci zvolen Ing. Josef Maťa, působící v Zákupích v letech 1932–1935. Část vybavení do expozice zapůjčili potomci pana Mati. Veřejnosti se historicky poprvé zpřístupnily prostory 1. patra zámku.

Veterinární muzeum na hradě Grabštejn

Správa hradu Grabštejn připravila u příležitosti 25. výročí otevření hradu veřejnosti nový prohlídkový okruh věnovaný dějinám českoslo-

venské vojenské kynologie. Prohlídková trasa Veterinární muzeum aneb dějiny nejen československé vojenské kynologie vznikla ve spolupráci s Vojenským historickým ústavem a Centrem vojenské kynologie v Chotyni a představuje polní veterinární soupravy různých armád. Reflektuje tak i ty dějiny hradu, které jsou spjaty s Armádou české republiky a centrem kynologie, jež od roku 1954 sídlí v tzv. dolním zámku na Grabštejně.

Templářský palác na hradě Bezděz

Templářský palác na II. nádvoří, který byl pro špatný stav uzavřen již roku 1844, byl v roce 2018 po rozsáhlé obnově zpřístupněn veřejnosti. V podstřeší paláce vznikla expozice, která seznamuje s průběhem záchranných prací na paláci i se souvisejícím archeologickým výzkumem.

Zlatý poklad na zámku Sychrov

V zimě 2017–2018 došlo k reinstalaci prohlídkové trasy Zlatý poklad (dříve ve Klenotnici), která prezentuje díla turnovského rodáka Františka Khylna, zlatníka působícího v USA. Nově byla sbírka obohacena o předměty sakrálního charakteru z drahých kovů a slonové kosti z mobiliárního fondu zámku Sychrov.

Prezentační činnost

450 let zámku Litomyšl

V roce 2018 uběhlo 450 let od položení základního kamene zámku Litomyšl. U příležitosti tohoto jubilea proběhla řada kulturních akcí i výstav, s nimiž podrobněji seznamujeme na s. 16.

950 let od první zmínky o opidu Opocen

Výročí 950 let od první zmínky o „opidu Opocen“ v Kosmově kronice oslavili na Opočně zejména dvojicí výstav. Stavební vývoj starého Opočna přiblížil nejmodernější pohled na přerod opočenského hradiště v hrad a zámek, druhá výstava představila nejstarší zámecké sbírkové předměty a nálezy z vykopávek.

25 let od obnovení návštěvnického provozu na Kunětické hoře

Kunětická hora si během celého roku připomínala 25 let od obnovení návštěvnického provozu, a to pleněrovou výstavou Taková byla... Snímky zachycovaly stav areálu na přelomu 19. a 20. století. Výstava oslovila návštěvníky i tím, že fotografie byly umístěny v místech, kde kdysi fotograf stiskl spoušť.

Další události

Euroklíč na zámku Sychrov

Projekt Euroklíč má za cíl zajistit osobám se sníženou schopností pohybu, seniorům a rodičům dětí do tří let rychlou a důstojnou dostupnost veřejných sociálních a technických kompenzačních zařízení, jako jsou například výtahy, vstupy a schodišťové plošiny. Jedním z partnerů projektu je i NPÚ a právě na Sychrově, jako na prvním objektu ve správě NPÚ, byl euroklíč uveden do praxe.

Nález mince na hradě Litice

Během záchranného archeologického výzkumu byla v objektu hradu Litice poprvé nalezena mince. Jedná se o kruhový peníz s uhersko-českým znakem Matyáše Korvína, datace kolem roku 1470, mincovna České Budějovice. Výzkum proběhl v souvislosti s opravou východního křídla hradu.

Vaření v černé kuchyni na Lemberku

Na zámku Lemberk se v praxi vůbec poprvé vyzkoušela tzv. černá kuchyně. Akce, během níž návštěvníci ochutnali pokrmy vařené podle dobových receptů, se setkala s velkým úspěchem.

Územní památková správa v Kroměříži

Hodnocení návštěvnické sezony

Jihomoravský, Zlínský, Olomoucký a Moravskoslezský kraj

Rok 2018 z hlediska návštěvnosti navázal na úspěšný rok 2017. K nejnavštěvovanějším objektům patřil již tradičně zámek Lednice, na který se vypravilo 394 tisíc návštěvníků. Více než stotisícovou návštěvnost hlásili také na Valticích, Kroměříži, Buchlovicích či Bouzově. Do správy ÚPS v Kroměříži přešla brněnská vila Stiassni, kterou dosud spravovalo Metodické centrum moderní architektury v Brně.

Vybrané obnovy památek

Zahájení obnovy pernštejnských zahrad

Na Pernštejně byla v roce 2018 zahájena rekonstrukce vrchnostenské hradní zahrady. Více o obnově na s. 32.

Štukové rámy na zámku Milotice

V pokoji hraběte Choiseula čekalo na návštěvníky v sezoně 2018 šest kusů zrestaurovaných štukových rámu z první poloviny 19. století s rytinami rodinných příslušníků tohoto francouzského šlechtice. Do místnosti se také vrátil Pavlem Klimešem opravený obraz Panny Marie v safírově modrém plášti. Rovněž portrét Františky de Paula Hardeggové z roku 1839, umístěný v dětském pokoji, prošel rukou tohoto restaurátora.

Hrad Šternberk

V roce 2017 byla dokončena příprava projektu ITI Šternberské hradní návrší – čas proměn hradního parku a podhradí na obnovu některých objektů areálu hradu a hradního parku v rozsahu cca 60 mil. Kč. Realizace projektu bude probíhat v letech 2019–2021 a půjde o největší stavební úpravu od dob liechtensteinské přestavby. Další projekt byl podán ve spolupráci s MAS Šternbersko. Týká se restaurování souboru 13 ks kachlových kamen.

Sala terrena zámku Lysice

V březnu 2018 začalo restaurování interiérů sala terrena na zámku Lysice. Záchrané práce a detailní restaurátorský průzkum probíhaly v letech 2004, 2008 a 2014. Unikátní manýristická malířská výzdoba technikou fresco secco se tak dočkala obnovy netradičního zachycení marín, mořských živočichů i vedut měst. Práce v hodnotě 4,2 mil. Kč budou dokončeny v březnu 2019 a prostory budou sloužit pro konání svatebních obřadů i koncertů dobové hudby.

Hrad Veveří

Od listopadu 2018 se začaly opravovat všechny zbývající střechy hradu Veveří, které se od roku 2000, kdy hrad převzal Národní památkový ústav, ještě neopravovaly. Jedná se o deset střech celého středního hradu a Příhrádku. Střechy budou opraveny do konce roku 2019.

Střechy na zámku Vranov

V roce 2018 byla dokončena první etapa generální obnovy střech a krovů na vranovském zámku. Novou pálenou taškou byly pokryty sál předků a všech na tři křídla hlavní zámecké budovy.

Výjimečné dny a události sezony

Šlechta českých zemí v evropské diplomacii

Do celoustavního projektu Šlechta českých zemí v evropské diplomacii se zapojili hrad Bouzov výstavou *Kostkové z Postupic ve službách českých králů* a zámek Hradec nad Moravicí výstavou mapující život Karla Maxe a Mechtildy Lichnovské. Zámek v Lysicích obohatil prohlídkovou trasu dosud neprezentovanými exponáty, které si hrabě Erwin Dubský (1836–1909) přivezl ze svých diplomatických cest po světě.

Výstava Francisco Goya – Vízie

Správa zámku v Hradci nad Moravicí se podílela na organizaci mezinárodní výstavy Francisco Goya – Vízie v Tatranské galerii v Popradě, kam zapůjčila soubor 80 grafik Francisca Goyi.

Hradozámecké léto s Českým rozhlasem

Ve spolupráci s Českým rozhlasem připravil Národní památkový ústav řadu nedělních výjezdů na vybrané památky. Více o akci na s. 16.

Letní škola památkové technologie na zámku v Uherčicích

Ve dnech 7.–9. června proběhla na Uherčicích Letní škola památkové technologie pro začátečníky věnovaná základům práce s vápnem a vápennými omítkami.

Výstava módy 1958–78 aneb jak se žilo ve vládní vile

Prohlídkovou trasu vily Stiassni zaplnilo ve dnech 7. září – 25. listopadu 2018 dobové oblečení, včetně doplňků, a navodilo tak atmosféru doby, kdy vila hostila významné politické, a nejen ty, návštěvy města Brna.

Koncert Clarinet Factory na zámku v Uherčicích

Mezi výjimečné zážitky nutno zařadit koncert skupiny Clarinet Factory, který se odehrál v parku před věží 19. července 2018 v rámci Hudebního festivalu Znojmo 2018. Závěrem, jako již tradičně, byla uspořádána dražba kvalitních vín, jejíž výtěžek byl věnován na konto NPÚ – správy SZ Uherčice pro potřeby obnovy, tentokrát na restaurování mobiliáře, který bude od roku 2022 součástí prohlídkové trasy v severním křídle.

Konference Zrod soudobého Středoevropana 19. až 21. září 2018

Reprezentační sály Arcibiskupského zámku v Kroměříži se staly v září 2018 místem konání Mezinárodní konference Zrod soudobého Středoevropana, která byla zaměřena na kulturně-historický vývoj občanské společnosti v rozmezí let 1848 až 2018 a vznik moderního českého, slovenského a maďarského národa. Význam konference byl umocněn přednáškami takových osobností, jako jsou bývalý rakouský vicekancléř Erhard Busek, americký historik umění Steven Mansbach či evropský komisař pro kulturu Tibor Navracsics.

Festival Hortus Magicus

Ve dnech 9.–12. srpna proběhl v kroměřížské Květné zahradě další ročník barokního festivalu Hortus Magicus. Více na s. 16.

Nově doplněné interiérové instalace

Proměna trasy Hrad na zámku Kunštát

Na zámku Kunštát si mohou návštěvníci v rámci prohlídkového okruhu Hrad prohlédnout nově odkrytou pozdně gotickou omítkovou vrstvu. Více na s. 21.

Navrácení rodové galerie Blümegenů na zámek ve Vizovicích

Celkem třináct portrétů bylo umístěno do dvou prohlídkových tras na zámku ve Vizovicích. Jedná se o rodovou galerii Blümegenů, dosud uloženou v depozitářích zámku Lysice.

Mezinárodní spolupráce

Nadace Friends of Czech Heritage na zámku v Uherčicích

Pro zámek Uherčice byla významná návštěva Barbary Peacock, zástupkyně britské partnerské nadace

Friends of Czech Heritage. Od ní se odvíjí dohoda a příslib na finanční výpomoc při restaurování mobiliáře, který má být (v souvislosti s IROP) instalován v severním křídle zámku. Spolupráce s nadací Friends začala v roce 2007 a její finanční podíl na různých zakázkách pro SZ Uherčice v letech 2008–2017 je značný.

The Friends of Czech historical buildings and gardens

Zámek Vizovice spolupracoval s organizací The Friends of Czech historical buildings and gardens, sdružující dobrovolníky, kteří vyvíjejí aktivity na půdě Česka a pomáhají s obnovou zdejších památek. Ve Vizovicích skupina osmi anglických dobrovolníků pod vedením českého lektora Filipa Trunečky pracovala na opravě a částečné dostavbě poškozené ohradní kamenné zdi v zámecké zahradě.

Vila Stiassni na prestižním seznamu Iconic Houses

Vila Stiassni byla zařazena mezi nejprestižnější domy 20. století, které byly navrženy významnými architekty a dnes jsou přístupné veřejnosti. Více na s. 47.

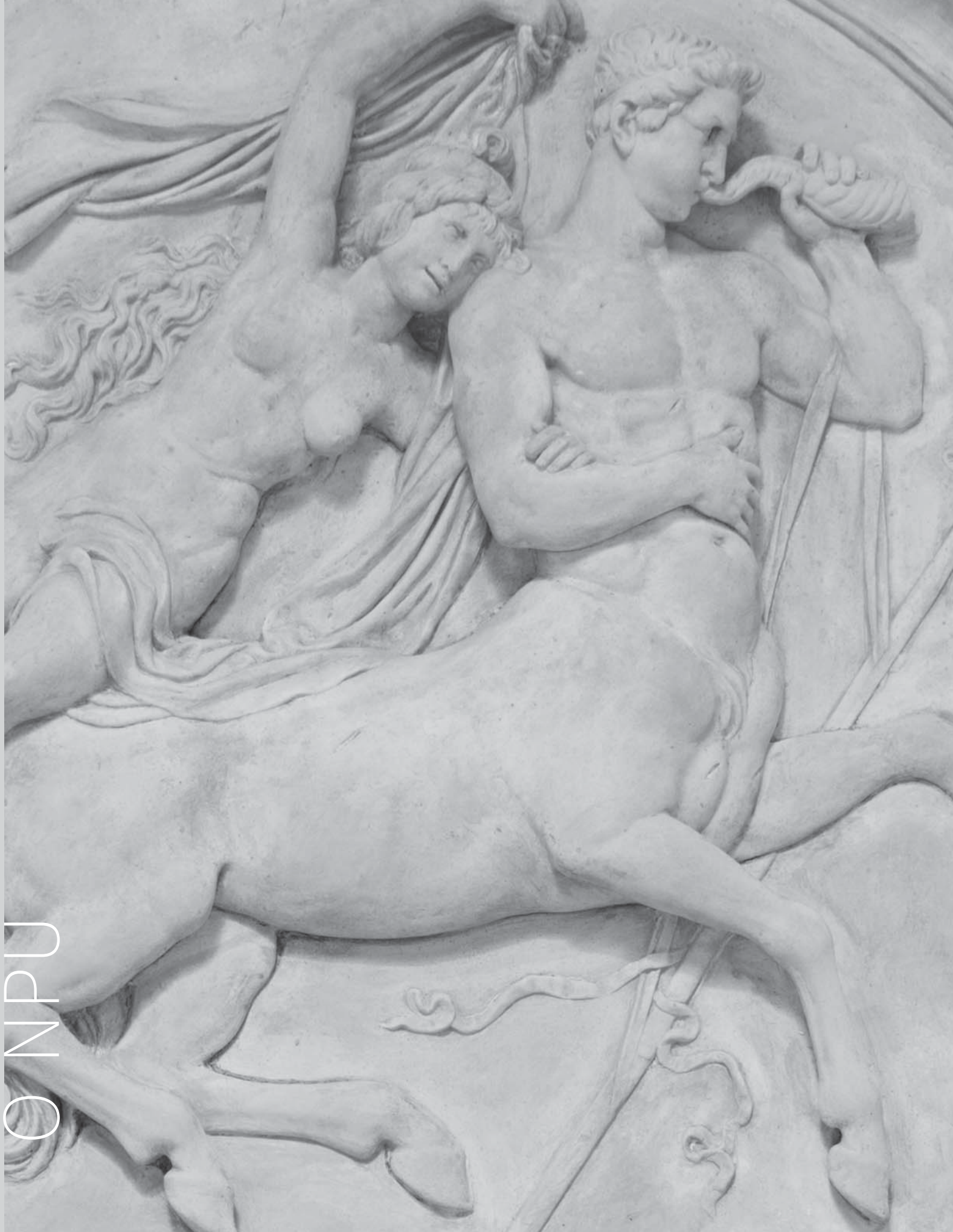
Vzdělávací aktivity

Kostýmované prohlídky na zámku Milotice

Zvláštním programem určeným pro děti jsou speciální kostýmové prohlídky na milotickém zámku. Děti oblečené do dobových kostýmů se stávají hosty milotické paní hraběnky. V zámeckém sálu se děti učí dvorské etiketě, následuje tanec pro malé komtesy a šermířský soubor pro malé šlechtice.

> PŘEHLEDOVÁ ČÁST

ONPÙ

O NÁRODNÍM PAMÁTKOVÉM ÚSTAVU

Národní památkový ústav je odbornou a výzkumnou organizací státní památkové péče s celostátní působností. Je státní příspěvkovou organizací ve smyslu platného zákona o státní památkové péči (zák. č. 20/1987 Sb., ve znění pozdějších změn) řízenou Ministerstvem kultury („MK“).

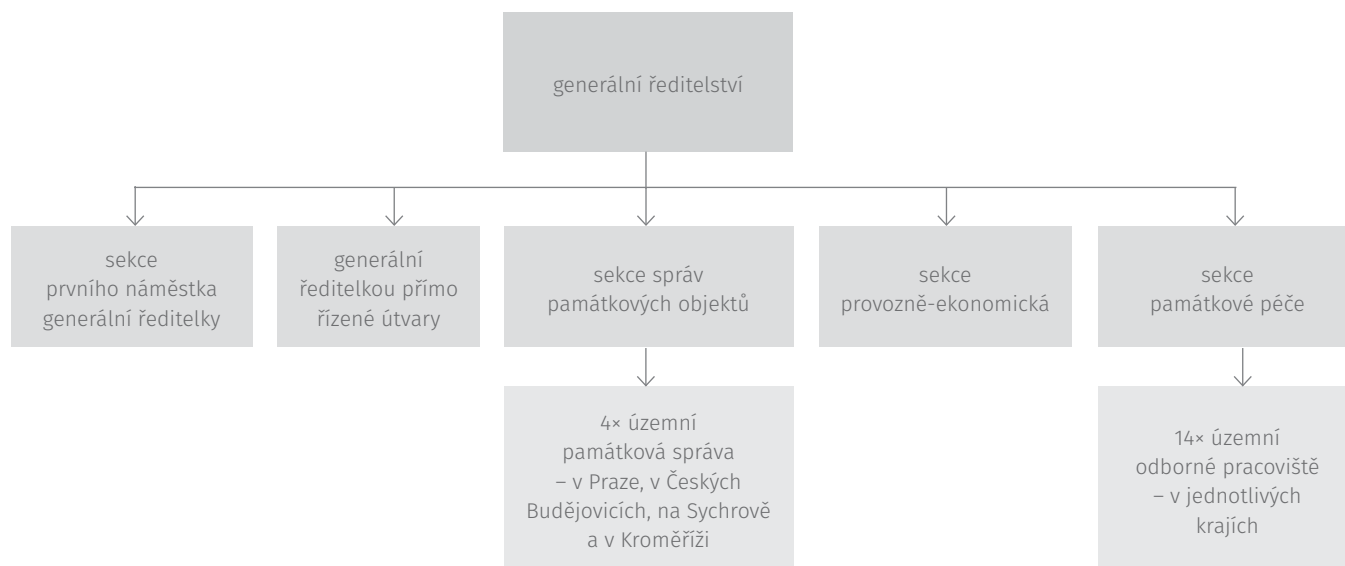
NPÚ se po transformaci proběhlé k 1. lednu 2013 člení na následující organizační celky. Generální ředitelství v Praze („GnŘ“) řídí a metodicky vede

celkovou činnost NPÚ a v rozsahu vymezeném zákonem, statutem a vnitřními předpisy přímo zajišťuje úkoly státní památkové péče. Územní odborná pracoviště („ÚOP“) v jednotlivých krajích zajišťují úkoly státní památkové péče v plném rozsahu daném zákonem ve své územní působnosti a dále poskytují odbornou a metodickou pomoc vlastníkům a správcům památek. Územní památkové správy („ÚPS“) v Praze, v Českých Budějovicích, na Sychrově a v Kroměříži zajišťují správu památek ve správě NPÚ.

Národní památkový ústav
Valdštejnské náměstí 162/3
118 01 Praha 1
zřízen Ministerstvem kultury
k 1. 1. 2003
IČO: 75032333, DIČ: CZ75032333

Kontakt

ústředna: 257 010 111
e-mail: epodatelna@npu.cz
www.npu.cz

Činnost NPÚ

Hlavní činnosti NPÚ lze rozdělit na dvě základní skupiny:

- výzkum a vývoj, jakož i odborné a metodické činnosti usměrňující péči o památky ve vlastnictví a správě jiných subjektů a o památkově chráněná území;
- péči o soubor zpřístupněných kulturních památek („KP“), zejména státních hradů („SH“) a zámků („SZ“), které jsou v přímé správě NPÚ.

Poradní orgány ředitelů pracovišť NPÚ

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ

Ediční rada NPÚ
Etická komise
Kolegium generální ředitelky
Komise kastelánů
Komise pro archeologii
Komise pro ochranu památkového fondu v oblasti železniční dopravy
Komise pro ochranu památkového fondu vzniklého ve 2. polovině 20. století
Komise pro plnění úkolů vědy a výzkumu
Redakční rada časopisu Zprávy památkové péče
Vědecká rada generální ředitelky

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V PRAZE

Ediční rada
Interní komise
Památková rada
Pražská archeologická komise
Redakční rada Staleté Prahy
Regionální komise

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE

Hodnotitelská komise NPÚ, ÚOP SČ, pro projednávání návrhů na prohlášení věcí za kulturní památky
Redakční rada časopisu Památky středních Čech
Redakční rada časopisu Průzkumy památek

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ediční rada ÚOP
Interní komise ÚOP pro posuzování významných projektů obnovy a restaurování památek
Komise pro posuzování žádostí o finanční podporu péče o kulturní památky v územní působnosti ÚOP
Krajská archeologická komise
Památková rada ÚOP
Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení věcí za kulturní památku

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V PLZNI

Komise pro program restaurování
Komise pro stavební památkové programy
Krajská archeologická komise
Památková rada
Redakční rada
Regionální hodnotitelská komise

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V LOKTI

Komise pro návrhy na prohlášení věcí za kulturní památku
Památková rada
Regionální archeologická komise

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

Interní komise
Komise k zabezpečení Havarijního – střešního programu
Komise k zabezpečení Programu péče o VPR, VPZ a KPZ
Krajská archeologická komise
Památková rada
Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení věcí za kulturní památku

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V LIBERCI

Ediční a publikační rada
Interní komise
Krajská archeologická komise
Památková rada
Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení a zrušení prohlášení věcí za kulturní památku

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V JOSEFOVĚ

Interní komise
Krajská archeologická komise
Památková rada
Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení věcí za kulturní památku

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V PARDUBICÍCH

Interní komise

Komise pro posouzení návrhů na zařazení akcí obnovy kulturních památek do Havarijního programu a Programu péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny MK ČR

Komise pro posuzování závažných projektových úprav památek

Komise pro posuzování žádostí o finanční podporu péče o kulturní památky v územní působnosti NPÚ, ÚOP v Pardubicích

Krajská archeologická komise

Památková rada ředitelky NPÚ, ÚOP v Pardubicích

Redakční rada

Regionální hodnotící komise pro posuzování návrhů na prohlášení a zrušení věci za kulturní památku

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V TELČI

Interní komise

Krajská archeologická komise

Památková rada

Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení věci za kulturní památku

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V BRNĚ

Archeologická komise NPÚ, ÚOP v Brně

Interní komise

Památková rada

Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení věci za kulturní památku

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V OLOMOUCI

Krajská archeologická komise

Památková rada ředitele NPÚ, ÚOP v Olomouci

Regionální komise NPÚ, ÚOP v Olomouci

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V KROMĚŘÍŽI

Interní odborná komise

Komise pro Havarijní program a Program péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny při NPÚ, ÚOP v Kroměříži

Krajská archeologická komise NPÚ, ÚOP v Kroměříži

Památková rada NPÚ, ÚOP v Kroměříži

Rada Metodického centra zahradní kultury v Kroměříži

Rada projektu Národní centrum zahradní kultury v Kroměříži

Redakční rada NPÚ, ÚOP v Kroměříži

Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení věci za kulturní památku NPÚ, ÚOP v Kroměříži

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V OSTRAVĚ

Expertní komise NPÚ, ÚOP v Ostravě, pro obnovu shořelého kostela Božího těla v Gutech

Krajská archeologická komise

Památková rada

Redakční rada

Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení za kulturní památku

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA V PRAZE

Interní rada ředitele NPÚ, ÚPS v Praze, pro obnovu památek ve správě NPÚ

Odborná rada ředitele NPÚ, ÚPS v Praze, pro obnovu SHZ Bečov nad Teplou

Pracovní skupina pro IROP SH Karlštejn

Komise pro restaurování ÚPS v Praze

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Interní rada ředitele NPÚ, ÚPS v Českých Budějovicích, k otázkám obnovy památek ve správě NPÚ

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA NA SYCHROVĚ

Interní rada ředitele NPÚ, ÚPS na Sychrově

Komise pro výkup movitých památek a předmětů kulturní povahy

Pracovní komise pro tvorbu interiérových instalací ÚPS na Sychrově

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA V KROMĚŘÍŽI

Interní rada ředitele NPÚ, ÚPS v Kroměříži, k otázkám obnovy památek ve správě NPÚ

Národní památkový ústav na základě svého zákonného pověření

- plní úkoly stanovené zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči;
- koordinuje a z velké části vlastními odbornými kapacitami zajišťuje základní a aplikovaný vědecký výzkum pro zkvalitňování vědeckého poznání kulturního dědictví, jakož i rozvoje teorie, metodologie a praxe oboru památkové péče;
- vydává v zájmu zvyšování odbornosti a dosažení jednotných standardů kvality, jakož i předvídatelnosti svých odborných vyjádření na podkladě vlastního vědeckého výzkumu i spolupracujících vědeckých a odborných ústavů a vysokých škol celostátně doporučené odborné metodiky a metodická vyjádření, která průběžně aktualizuje;
- zabezpečuje odbornou a metodickou činnost týkající se péče o nemovitě a movité kulturní památky, jejich soubory, památkové rezervace, památkové zóny, ochranná pásma a území s archeologickými nálezy;
- shromažďuje a odborně zpracovává vědecké poznatky související s kulturními památkami, které jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi, a napomáhá jejich praktickému uplatnění;
- pro vykonávání odborných činností systematicky ošetřuje, využívá, spravuje a doplňuje dokumentační sbírky a informační fondy obsahující písemnou, grafickou, mapovou a fotografickou dokumentaci; podle kapacitních možností své dokumentační sbírky zpřístupňuje a napomáhá vlastníkům kulturních památek odborným poradenstvím při vyhledávání archivní dokumentace a dalšími odbornými službami, přitom využívá i fondů archivů, muzeí a galerií včetně informačníchází odborné literatury;
- vede Ústřední seznam kulturních památek České republiky a podílí se na zkvalitňování dat v něm obsažených jak vlastními výzkumy, tak koordinací výzkumu památek a převodem jeho výsledků do příslušné evidence;
- zabezpečuje postupnou digitalizaci údajů o kulturních památkách, památkových rezervacích, památkových zónách a ochranných pásmech;
- vyjadřuje se k návrhům na prohlášení nemovitých a movitých věcí za kulturní památky nebo zrušení prohlášení věci za kulturní památku, zpracovává i vlastní návrhy na prohlášení věci za kulturní památku;
- připravuje podklady pro územní památkovou ochranu, zejména pro prohlášení městských a vesnických památkových rezervací a památkových zón a pro územní rozhodnutí o ochranném pásmu nemovitých kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón;
- pro Ministerstvo kultury připravuje dokumentaci pro návrhy kulturních památek a vybraných památkových území k nominaci do Seznamu světového dědictví;
- zabezpečuje odborný dohled nad prováděním komplexní péče o kulturní památky, památkové rezervace, památkové zóny a ochranná pásma; dává návrhy na odstranění zjištěných závad orgánům státní památkové péče;
- sleduje technologické způsoby obnovy kulturních památek, shromažďuje a vyhodnocuje poznatky, zkušenosti a informace o historických i novodobých technologiích a materiálech;
- sleduje technické metody ochrany kulturních památek, včetně způsobů provizorního zabezpečení, statického zajištění, ochrany materiálu před rozpadem i znehodnocením a uplatňuje principy preventivní ochrany kulturních památek;
- provádí koncepční i operativní činnosti směřující k záchraně ohrožených kulturních památek, zpracovává podklady pro Seznam ohrožených nemovitých kulturních památek;
- provádí operativní i standardní stavebněhistorické průzkumy, operativní dokumentace, urbanistické průzkumy, archivní průzkumy, přitom se prioritně zaměřuje na kulturní památky ve správě NPÚ a zejména na průzkum a dokumentaci záchraněho charakteru na kulturních památkách, kterým hrozí buď zánik nebo výrazné snížení architektonických a historických hodnot;
- sleduje dodržování ochranného režimu památkových rezervací, památkových zón a ochranných pásem nemovitých kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón;
- sleduje kulturní dědictví našeho státu zahrnuté do Seznamu světového dědictví pro účely povinných zpráv, tzv. monitoringu;
- poskytuje bezplatnou odbornou pomoc vlastníkům kulturních památek a dotčeným obcím při zajišťování péče o kulturní památky;
- podílí se na prezentaci a popularizaci památkové péče v jednotlivých regionech, poskytuje pomoc obecním úřadům obcí s rozšířenou působností při metodickém řízení činnosti konzervátorů a zpravodajů a při spolupráci s místními občanskými iniciativami vyvíjejícími svoji činnost v oblasti ochrany a uchovávání hmotného kulturního dědictví;
- poskytuje konzultace vlastníkům kulturních památek a projektantům v průběhu zpracování přípravě

a projektové dokumentace obnovy nemovitých kulturních památek nebo staveb, stavebních změn, terénních úprav, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravy dřevin nebo udržovacích prací na nemovitostech v památkových rezervacích, zónách a ochranných pásmech a vyjadřuje se ke všem stupňům dokumentace;

- podílí se na metodických, koordinačních, organizačních a hodnotících činnostech při přípravě a realizaci grantových programů krajských úřadů na úseku památkové péče;
- poskytuje potřebné odborné podklady orgánům státní památkové péče;
- zpracovává písemná vyjádření jako obligatorní podklad závazných stanovisek orgánů státní památkové péče k zamýšlené údržbě, opravě, rekonstrukci, restaurování a jiné úpravě kulturních památek nebo jejich prostředí a ke stavbě, změně stavby, terénním úpravám, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravě dřevin nebo udržovacím pracím na nemovitostech

tech v památkových rezervacích, památkových zónách a ochranných pásmech;

- zpracovává odborná vyjádření k jednotlivým fázím projednávání územně plánovací dokumentace; prosazuje hlediska uchování hodnot historického urbanismu;
- organizuje a zajišťuje odbornou vydavatelskou činnost, organizuje mezioborové konference, semináře a workshopy k nejrůznějším tématům poznávání, péče a popularizace kulturního dědictví;
- prostřednictvím různých typů vzdělávacích a přednáškových programů a výstav týkajících se státní památkové péče oslovuje širokou veřejnost;
- podílí se na odborné edukaci, výchově a vzdělávání pracovníků v oboru památkové péče a spolupracuje se školami všech typů při rozšiřování výsledků vědeckého výzkumu, vzdělanosti a povědomí o hodnotách a významu kulturního dědictví pro současnost a působí na veřejnost směrem k pozitivnímu vztahu k památkám;

- vydává osvědčení podle zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty;
- realizuje záchranné archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ a investiční záchranné výzkumy pro další vybrané akce; provádí odborné zpracování, dokumentaci a evidenci archeologických nálezů;
- zpracovává písemnou a fotografickou dokumentaci mobiliárních fondů ve správě pracovišť NPÚ a tuto dokumentaci zpřístupňuje oprávněným osobám k nahlédnutí;
- zajišťuje rozsáhlé činnosti spojené se správou a prezentací památkových objektů, včetně evidence a pohybu mobiliáře na těchto objektech;
- provádí výzkum a prohlubuje poznání vývoje historických interiérů, jejich uměleckého a uměleckořemeslného vybavení i historických sbírek a výsledky výzkumu aplikuje při zkvalitňování stávajících a při tvorbě nových interiérových instalací na hradech a zámcích ve vlastní správě; poskytuje v této oblasti odbornou pomoc i ostatním subjektům.

Poskytování informací za rok 2018

Na základě ustanovení § 18 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (InfZ), předkládáme následující počty věcí vyřizovaných v intencích tohoto zákona v roce 2018:

- územní útvary celkem počet žádostí: 39
- generální ředitelství celkem počet žádostí: 31
- celkem počet za NPÚ: 70
- počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti: 6
- počet odvolání proti rozhodnutí, předaných MK: 0
- počet stížností podle § 16a InfZ, předaných MK: 0
- počet stížností podle § 16a InfZ, vyřízených formou autoremedury: 0

Rozsudek soudu ve smyslu § 18 odst. 1 písm. c) InfZ, tj. ve věci přezkoumání zákonnosti povinného subjektu, nebyl vydán, jelikož zákonnost může být přezkoumána toliko u rozhodnutí nadřízeného orgánu, tj. MK.

Výhradní licence ve smyslu § 18 odst. 1 písm. d) InfZ nebyla vydána žádná.

Personální údaje o zaměstnancích NPÚ k 31. prosinci 2018

Členění zaměstnanců podle věku a pohlaví

Věk	Muži	Ženy	Celkem	%
Do 20	3	0	3	0,13
21-30	83	160	243	10,82
31-40	222	253	475	21,16
41-50	271	395	666	29,67
51-60	216	326	542	24,14
Nad 60	179	137	316	14,08
Celkem	974	1 271	2 245	100,00

Členění zaměstnanců podle vzdělání a pohlaví

Dosažené vzdělání	Muži	Ženy	Celkem	%
Základní	19	37	56	2,49
Střední a/nebo výuční list	268	202	470	20,94
Střední s maturitní zkouškou	217	412	629	28,02
Vyšší odborné	9	33	42	1,87
Vysokoškolské	461	587	1048	46,68
Celkem	974	1 271	2 245	100,00

Doba trvání pracovního poměru

Doba trvání	Počet	%
Do 5 let	1019	45,39
Do 10 let	351	15,63
Do 15 let	330	14,70
Do 20 let	207	9,22
Nad 20 let	338	15,06
Celkem	2 245	100,00

Vzniklé a skončené pracovní poměry

Vzniklé	433
Skončené	390

Průměrný hrubý měsíční plat: 27 368 Kč

HOSPODÁŘENÍ

HOSPODAŘENÍ

K 31. 12. 2018 byl výsledek hospodaření účetního období 2 763 189,12 Kč. V hlavní činnosti bylo dosaženo vyrovnaného hospodářského výsledku (0,00 Kč) a v úhrnu v hospodářské činnosti 2 763 189,12 Kč. Výsledek hospodaření je tedy plně roven přebytku z hospodářské (jiné) činnosti.

Uvedený výsledek v porovnání s předchozími 6 lety v Kč:

Rok	Výsledek hospodaření	Hlavní činnost	Hospodářská (jiná) činnost
2012	1 041 257,20	289 356,24	751 900,96
2013	10 758 038,24	10 371 802,70	386 235,54
2014	591 413,84	167 609,22	423 804,60
2015	225 606,18	0	225 606,18
2016	727 293,96	0	727 293,96
2017	10 780 648,60	10 001 754,16	778 894,44
2018	2 763 189,12	0	2 763 189,12

V roce 2018 byl v porovnání s předchozími lety dosažen optimální výsledek z hlediska hlavní činnosti. Významným faktorem bylo dosažení zvýšených vlastních výnosů i při meziročním mírném poklesu návštěvnosti, a to v návaznosti na úpravu cenové politiky NPÚ pro rok 2018. Z hlediska střednědobého je však zřejmé, že na úrovni vlastních výnosů se NPÚ přiblížil limitnímu bodu, kdy dosažení dalšího zvyšování vlastních výnosů bude v následujících letech výrazně obtížnější. Z hlediska výsledků hospodářské (jiné) činnosti je zřejmé, že NPÚ využívá potenciálu dodatečných příjmů plynoucích z hospodářské činnosti, nicméně v již v roce 2019 v návaznosti na kontrolní zjištění auditního orgánu MFČR bude hospodářská činnost zčásti omezována, aby se vyloučila některá rizika ve vztahu k průkaznosti vykazování nákladů v hospodářské činnosti.

Komentář k účetní závěrce NPÚ sestavené k 31. prosinci 2018

Výnosy

Celkový plán vlastních výnosů oproti plánu byl splněn na 181,72 % u výnosů z prodeje vlastních výrobků (účet 601), na 121,51 % u výnosů ze vstupného (účet 602) a na 108,29 % u výnosů z pronájmu (účet 603). V celkovém objemu na výše uvedených účtech oproti roku 2017 celkové vlastní výnosy v roce 2018 vzrostly o 33 077 091 Kč.

Výnosy z prodeje vlastních výrobků zaznamenávají kontinuální nárůst v souvislosti s prodejní strategií pražské prodejny spojené s e-shopem, kde se daří výnosy meziročně zvyšovat.

Výnosy ze vstupného se podařilo překročit v návaznosti na sjednocení cenové politiky NPÚ a stanovení, resp. zvýšení vstupného na rok 2018 v rámci pěti cenových pásem. Je však zřejmé, že výrazně zvýšených výnosů bylo dosaženo na několika nejatraktivnějších objektech (Český Krumlov, Hluboká, Karlštejn), přičemž více než 50% měl právě Český Krumlov. V následujících letech bude NPÚ moci upravovat ceny vstupného již jen selektivně, k regulaci nadměrné návštěvnosti výše uvedených objektů, což však nutně neznamená přesun návštěvnosti ve prospěch méně navštěvovaných objektů, a tedy v celkovém úhrnu nemusí vést k dalšímu zvyšování vlastních výnosů. Současně je neznámou, jaký vliv bude mít v roce 2019 politika volného vstupného na objektech ve správě NPÚ pro zaměstnance a rodinné příslušníky resortu kultury, případně volné vstupy pro určité kategorie návštěvníků. V roce 2019 se také zvýšenou měrou do výnosů ze vstupného začne promítat výpadek příjmů na objektech, kde budou realizovány projekty financované z IROP.

Výnosy z nájmu se podařilo naplnit, nicméně je zřejmý jejich každoroční meziroční pokles v posledních dvou letech.

Náklady

Rozpočet celkových nákladů NPÚ byl k 31. 12. 2018 naplněn na 95,28 % – důvodem je nedočerpání prostředků programového financování. V celkovém objemu NPÚ v roce 2018 zaznamenal oproti roku 2017 nárůst celkových nákladů, a to o 65 085 409 Kč.

Osobní náklady (mzdové náklady, zákonné sociální pojištění, jiné sociální pojištění, jiné sociální náklady, nemocenská) byly naplněny na 108,13 % upraveného rozpočtu.

Spotřeba materiálových nákladů je naplněna na 120,76 %, nárůst souvisí se řízeným snižováním bezobrátkových skladových zásob NPÚ. Spotřeba energií byla plněna na 94,55 % oproti plánovanému rozpočtu, a to v souvislosti s mírnou zimou počátku roku 2018 a s nízkými cenami dodavatele silové elektřiny.

Plán nákladů na opravy a udržování byl naplněn na 73,42 % (opět v souvislosti s nedočerpáním programového financování). Oproti plánovanému rozpočtu nebyly realizovány v plné výši veškeré plánované neinvestiční akce. Plán oprav a udržování v provozním příspěvku byl naplněn na 116,48 %. Proběhly hlavně opravy nutné k odstranění nebo předejití havarijního stavu objektů ve správě NPÚ a zajištění bezpečného návštěvnického provozu na objektech.

Cestovné bylo realizováno oproti plánu na 104,52 %, což souvisí s nárůstem v cestovních náhradách – stravného, které je každým rokem přibližně v této výši upravováno zákonným předpisem. NPÚ se zde striktně drží na minimální úrovni zákonného rozptylu.

Plán služeb byl naplněn na 105,04 % celkového celoročního předpokladu. Tento nárůst souvisí s rostoucími náklady na

ostrahu a zabezpečení objektů a dále se zvýšením cen služeb v souvislosti s rostoucí úrovní platů. V roce 2018 ještě nebyl tento nárůst tak markantní z důvodu dobíhajících uzavřených smluv s poskytovateli služeb, stále častěji jsou však smlouvy ze strany dodavatelů vypovídány a v nových výběrových řízeních jsou ceny služeb již vyšší.

Náklady z drobného hmotného a nehmotného majetku vykazují 122,03% plnění z důvodu nutné obnovy výpočetní techniky, pomocí které je zajišťováno zavádění moderních technologií řízení podniku a zpracování dokumentů NPÚ. Současně byla nově vybavována některá nová pracoviště NPÚ. Přesto ve srovnání s rokem 2017 došlo ke snížení nákladů o 3 694 000 Kč.

Výdaje na zahraniční pracovní cesty

V roce 2018 byly náklady na zahraniční služební cesty 3 090 368,51 Kč, což činilo 0,17 % celkových nákladů NPÚ. Výdaje na zahraniční služební cesty tvořily 28,81 % celkových nákladů na cestovné. Celkové cestovné (účet 512) bylo ve výši 8 777 164,07 Kč, což tvořilo 0,48 % celkových nákladů NPÚ.

Náklady na zahraniční služební cesty vykazovaly v letech 2013–2015 rostoucí tendenci. V roce 2016 byla tendence klesající oproti roku 2015 a v roce 2018 tyto náklady vzrostly oproti roku 2017. Důvodem byla realizace projektu Šlechta českých zemí v evropské diplomacii. Je předpoklad, že v roce 2019 dojde k poklesu zpět na úroveň skutečnosti roku 2018.

Rozvaha

Řádek	Označení	Název	Běžné účetní období			Minulé úč. období netto
			brutto	korekce	netto	
1		AKTIVA CELKEM	6 554 213 128,89	1 947 154 843,50	4 607 058 285,39	4 328 385 307,37
2	A.	Stálá aktiva	5 881 209 460,57	1 939 795 050,82	3 941 414 409,75	3 896 886 889,31
3	A.I.	Dlouhodobý nehmotný majetek	69 448 183,24	66 663 004,59	2 785 178,65	9 587 536,86
4	A.I.1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje (012),(072)	0,00	0,00	0,00	0,00
5	A.I.2.	Software (013),(073)	45 573 864,92	43 939 415,27	1 634 449,65	9 475 274,46
6	A.I.3.	Ocenitelná práva (014),(074)	100 000,00	0,00	100 000,00	0,00
7	A.I.4.	Povolenky na emise a preferenční limity (015),(075)	0,00	0,00	0,00	0,00
8	A.I.5.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek (018),(078)	21 908 158,82	21 908 158,82	0,00	0,00
9	A.I.6.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek (019),(079)	1 866 159,50	815 430,50	1 050 729,00	12 262,40
10	A.I.7.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek (041)	0,00	0,00	0,00	100 000,00
12	A.I.8.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek (051)	0,00	0,00	0,00	0,00
13	A.I.9.	Dlouhodobý nehmotný majetek určený k prodeji (035)	0,00	0,00	0,00	0,00
14	A.II.	Dlouhodobý hmotný majetek	5 809 478 522,78	1 872 764 831,73	3 936 713 691,05	3 885 383 502,40
15	A.II.1.	Pozemky (031)	227 045 623,29	0,00	227 045 623,29	226 614 272,41
16	A.II.2.	Kulturní předměty (032)	357 616 221,44	0,00	357 616 221,44	352 417 968,24
17	A.II.3.	Stavby (021),(081)	3 644 871 942,99	768 107 961,88	2 876 763 981,11	2 921 108 857,56
18	A.II.4.	Samost. hmot. mov. věci a soubory hmot. mov. věcí (022),(082)	936 661 847,66	677 757 316,03	258 904 531,63	247 090 200,21
19	A.II.5.	Pěstičské celky trvalých porostů (025),(085)	471 258,00	29 868,00	441 390,00	450 822,00
20	A.II.6.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek (028),(088)	425 788 557,82	425 788 557,82	0,00	0,00
21	A.II.7.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek (029),(089)	1 322 142,00	1 081 128,00	241 014,00	300 150,00
22	A.II.8.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek (042)	215 700 929,58	0,00	215 700 929,58	137 401 231,98
24	A.II.9.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek (052)	0,00	0,00	0,00	0,00
25	A.II.10.	Dlouhodobý hmotný majetek určený k prodeji (036)	0,00	0,00	0,00	0,00
26	A.III.	Dlouhodobý finanční majetek	0,00	0,00	0,00	0,00
27	A.III.1.	Majetkové účasti v osobách s rozhodujícím vlivem (061)	0,00	0,00	0,00	0,00
28	A.III.2.	Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem (062)	0,00	0,00	0,00	0,00
29	A.III.3.	Dluhové cenné papíry držené do splatnosti (063)	0,00	0,00	0,00	0,00
30	A.III.5.	Termínované vklady dlouhodobé (068)	0,00	0,00	0,00	0,00

Mimorozpočtové zdroje financování

V roce 2018 byly čerpány mimorozpočtové zdroje financování ve výši 11 365 159,30 Kč. Podíl jejich čerpání vůči účtu 671 je 0,92 %. Výnosy z ústředních rozpočtů z transferů (účet 671) v roce 2018 činily 1 238 530 915,01 Kč.

Veřejné zakázky

NPÚ je povinen používat i nadále Národní elektronický nástroj jakožto profil zadavatele a elektronické tržiště. Přes dílčí zlepšení ve fungování tohoto nástroje je třeba konstatovat, že stále vykazuje řadu nedostatků a práce s ním je časově náročná, což nebylo NPÚ nikterak kompenzováno.

V oblasti veřejných zakázek (zejména, nikoli však výlučně v oblasti stavebních prací a projekčních služeb) se NPÚ musí potýkat s výraznými nárůsty nabídkových cen a nedostatkem dodavatelů.

V oblasti centralizovaného zadávání veřejných zakázek dochází neustále ke změnám, v roce 2018 šlo především o zavedení závazných technických standardů a centrálního nákupu státu. K systému centralizovaného zadávání je třeba konstatovat, že ne vždy jsou dle názoru NPÚ voleny vhodné komodity pro tyto procesy (např. ICT) a současně proces nákupů v rámci centralizovaného zadávání je nejednotný a administrativně náročný, což v praxi nevede k jasným úsporám při pořizování dotčených komodit.

Řádek	Označení	Název	Běžné účetní období			Minulé úč. období
			brutto	korekce	netto	netto
31	A.III.6.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek (069)	0,00	0,00	0,00	0,00
32	A.IV.	Dlouhodobé pohledávky	2 282 754,55	367 214,50	1 915 540,05	1 915 850,05
33	A.IV.1.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé (462)	0,00	0,00	0,00	0,00
34	A.IV.2.	Dlouhodobé pohledávky z postoupených úvěrů (464)	0,00	0,00	0,00	0,00
35	A.IV.3.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy (465)	22 349,00	0,00	22 349,00	22 349,00
36	A.IV.5.	Ostatní dlouhodobé pohledávky (469),(149)	2 260 405,55	367 214,50	1 893 191,05	1 892 751,05
37	A.IV.6.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery (471)	0,00	0,00	0,00	0,00
39	B.	Oběžná aktiva	673 003 668,32	7 359 792,68	665 643 875,64	431 498 418,06
40	B.I.	Zásoby	45 646 122,17	1 092 969,30	44 553 152,87	44 717 980,67
41	B.I.1.	Pořízení materiálu (111)	0,00	0,00	0,00	0,00
42	B.I.2.	Materiál na skladě (112)	935 859,80	0,00	935 859,80	1 044 352,16
43	B.I.3.	Materiál na cestě (119)	0,00	0,00	0,00	0,00
44	B.I.4.	Nedokončená výroba (121)	262 880,00	0,00	262 880,00	29 000,00
45	B.I.5.	Polotovary vlastní výroby (122)	0,00	0,00	0,00	0,00
46	B.I.6.	Výrobky (123),(184)	19 421 754,65	1 092 969,30	18 328 785,35	18 825 752,36
47	B.I.7.	Pořízení zboží (131)	0,00	0,00	0,00	0,00
48	B.I.8.	Zboží na skladě (132)	24 305 278,82	0,00	24 305 278,82	24 315 950,10
49	B.I.9.	Zboží na cestě (138)	454,90	0,00	454,90	30 181,05
50	B.I.10.	Ostatní zásoby (139)	719 894,00	0,00	719 894,00	472 745,00
51	B.II.	Krátkodobé pohledávky	237 040 878,38	6 266 823,38	230 774 055,00	89 791 372,84
52	B.II.1.	Odběratelé (311),(194)	8 492 060,53	4 326 496,17	4 165 564,36	5 471 844,15
53	B.II.4.	Krátkodobé poskytnuté zálohy (314)	12 207 916,43	0,00	12 207 916,43	16 639 822,83
54	B.II.5.	Jiné pohledávky z hlavní činnosti (315),(192)	22 094 272,14	581 383,12	21 512 889,02	10 935 375,80
55	B.II.6.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci krátkodobé (316)	0,00	0,00	0,00	0,00
56	B.II.9.	Pohledávky za zaměstnanci (335)	1 659 041,35	0,00	1 659 041,35	1 621 043,63
57	B.II.10.	Sociální zabezpečení (336)	0,00	0,00	0,00	0,00
58	B.II.11.	Zdravotní pojištění (337)	0,00	0,00	0,00	0,00
59	B.II.12.	Důchodové spoření (338)	0,00	0,00	0,00	0,00
60	B.II.13.	Daň z příjmů (341)	0,00	0,00	0,00	192 625,00
61	B.II.14.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění (342)	0,00	0,00	0,00	0,00
62	B.II.15.	Daň z přidané hodnoty (343)	0,00	0,00	0,00	0,00
63	B.II.16.	Pohledávky za osobami mimo vybrané vládní instituce (344)	0,00	0,00	0,00	0,00
64	B.II.17.	Pohledávky za vybranými ústředními vládními institucemi (346)	0,00	0,00	0,00	0,00
65	B.II.18.	Pohledávky za vybranými místními vládními institucemi (348)	0,00	0,00	0,00	0,00
66	B.II.28.	Krátkodobé poskytnuté zálohy na transfery (373)	0,00	0,00	0,00	0,00
68	B.II.30.	Náklady příštích období (381)	7 743 786,09	0,00	7 743 786,09	5 889 024,02
69	B.II.31.	Příjmy příštích období (385)	0,00	0,00	0,00	136 120,00
70	B.II.32.	Dohadné účty aktivní (388)	165 784 960,54	0,00	165 784 960,54	31 067 996,57
71	B.II.33.	Ostatní krátkodobé pohledávky (377),(199)	19 058 841,30	1 358 944,09	17 699 897,21	17 837 520,84
72	B.III.	Krátkodobý finanční majetek	390 316 667,77	0,00	390 316 667,77	296 989 064,55
73	B.III.1.	Majetkové cenné papíry k obchodování (251)	0,00	0,00	0,00	0,00
74	B.III.2.	Dluhové cenné papíry k obchodování (253)	0,00	0,00	0,00	0,00
75	B.III.3.	Jiné cenné papíry (256)	0,00	0,00	0,00	0,00
76	B.III.4.	Termínované vklady krátkodobé (244)	0,00	0,00	0,00	0,00
77	B.III.5.	Jiné běžné účty (245)	0,00	0,00	0,00	0,00
78	B.III.9.	Běžný účet (241)	370 255 648,05	0,00	370 255 648,05	277 538 628,66
79	B.III.10.	Běžný účet FKSP (243)	7 752 538,57	0,00	7 752 538,57	7 474 484,33
80	B.III.15.	Ceniny (263)	3 309 631,00	0,00	3 309 631,00	3 208 840,00
81	B.III.16.	Peníze na cestě (262)	648 032,00	0,00	648 032,00	934 313,48
82	B.III.17.	Pokladna (261)	8 350 818,15	0,00	8 350 818,15	7 832 798,08

Řádek	Označení	Název	Běžné účetní období	Minulé účetní období
83		PASIVA CELKEM	4 607 058 285,39	4 328 385 307,37
84	C.	Vlastní kapitál	4 181 296 475,29	4 060 827 424,86
85	C.I.	Jmění účetní jednotky a upravující položky	3 962 632 049,82	3 917 377 952,97
86	C.I.1.	Jmění účetní jednotky (401)	3 869 164 915,17	3 901 250 521,85
87	C.I.3.	Transfery na pořízení dlouhodobého majetku (403)	95 630 589,80	18 290 886,27
88	C.I.4.	Kurzové rozdíly (405)	0,00	0,00
89	C.I.5.	Oceňovací rozdíly při prvotním použití metody (406)	-1 874 115,15	-1 874 115,15
90	C.I.6.	Jiné oceňovací rozdíly (407)	0,00	0,00
91	C.I.7.	Opravy předcházejících účetních období (408)	-289 340,00	-289 340,00
92	C.II.	Fondy účetní jednotky	215 901 236,35	132 668 823,29
93	C.II.1.	Fond odměn (411)	23 026 333,00	23 026 333,00

Řádek	Označení	Název	Běžné účetní období	Minulé účetní období
94	C.II.2.	Fond kulturních a sociálních potřeb (412)	8 071 490,39	8 155 950,84
95	C.II.3.	Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hosp. (413)	23 411 734,60	12 631 086,00
96	C.II.4.	Rezervní fond z ostatních titulů (414)	26 060 378,14	1 815 699,57
97	C.II.5.	Fond reprodukce majetku, fond investic (416)	135 331 300,22	87 039 753,88
98	C.III.	Výsledek hospodaření	2 763 189,12	10 780 648,60
99	C.III.1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období	2 763 189,12	10 780 648,60
100	C.III.2.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení (431)	0,00	0,00
101	C.III.3.	Výsledek hospodaření předcházejících účetních období (432)	0,00	0,00
102	D.	Cizí zdroje	425 761 810,10	267 557 882,51
103	D.I.	Rezervy	0,00	0,00
104	D.I.1.	Rezervy (441)	0,00	0,00
105	D.II.	Dlouhodobé závazky	152 861 569,34	14 405 078,76
106	D.II.1.	Dlouhodobé úvěry (451)	0,00	0,00
107	D.II.2.	Přijaté návratné finanční výpomoci dlouhodobé (452)	0,00	0,00
108	D.II.4.	Dlouhodobé přijaté zálohy (455)	0,00	0,00
109	D.II.7.	Ostatní dlouhodobé závazky (459)	348 057,71	431 157,71
110	D.II.8.	Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery (472)	152 513 511,63	13 973 921,05
112	D.III.	Krátkodobé závazky	272 900 240,76	253 152 803,75
113	D.III.1.	Krátkodobé úvěry (281)	0,00	0,00
114	D.III.4.	Jiné krátkodobé půjčky (289)	0,00	0,00
115	D.III.5.	Dodavatelé (321)	61 434 822,44	51 392 620,39
116	D.III.7.	Krátkodobé přijaté zálohy (324)	2 465 121,83	3 015 314,86
117	D.III.9.	Přijaté návratné finanční výpomoci krátkodobé (326)	0,00	0,00
118	D.III.10.	Zaměstnanci (331)	60 129 558,00	56 909 509,00
119	D.III.11.	Jiné závazky vůči zaměstnancům (333)	69 254,00	27 628,00
120	D.III.12.	Sociální zabezpečení (336)	28 416 859,00	27 873 311,00
121	D.III.13.	Zdravotní pojištění (337)	12 216 949,00	11 977 019,97
122	D.III.14.	Důchodové spoření (338)	0,00	0,00
123	D.III.15.	Daň z příjmů (341)	1 384 298,00	0,00
124	D.III.16.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění (342)	13 131 102,00	13 004 287,00
125	D.III.17.	Daň z přidané hodnoty (343)	838 719,88	1 009 799,79
126	D.III.18.	Závazky k osobám mimo vybrané vládní instituce (345)	0,00	0,00
127	D.III.19.	Závazky k vybraným ústředním vládním institucím (347)	194 030,52	227 310,76
128	D.III.20.	Závazky k vybraným místním vládním institucím (349)	0,00	0,00
129	D.III.32.	Krátkodobé přijaté zálohy na transfery (374)	815 000,00	1 876 000,00
131	D.III.35.	Výdaje příštích období (383)	263 620,53	254 847,14
132	D.III.36.	Výnosy příštích období (384)	36 750 192,31	41 162 462,18
133	D.III.37.	Dohadné účty pasivní (389)	22 339 438,33	25 988 176,49
134	D.III.38.	Ostatní krátkodobé závazky (378)	32 451 274,92	18 434 517,17

Výkaz zisku a ztráty

Řádek	Označení	Text	Činnosti běžné období (2018)		Činnosti minulé období (2017)	
			hlavní	hospodářská	hlavní	hospodářská
1	A.	NÁKLADY CELKEM	1 842 417 022,16	61 414 532,15	1 677 331 613,18	59 144 361,34
2	A.I.	Náklady z činnosti	1 835 613 655,90	61 414 532,15	1 671 429 889,69	59 144 361,34
3	A.I.1.	Spotřeba materiálu (501)	53 771 725,98	2 539 917,33	49 931 137,51	1 772 184,78
4	A.I.2.	Spotřeba energie (502)	64 551 730,84	1 188 951,67	62 435 921,76	1 511 063,38
5	A.I.3.	Spotřeba ostatních nesklad. dodávek (503)	0,00	0,00	0,00	0,00
6	A.I.4.	Prodané zboží (504)	40,15	23 800 984,63	5 252,04	22 387 675,10
7	A.I.5.	Aktivace dlouhodobého majetku (506)	-304 141,15	0,00	-32 130,00	0,00
8	A.I.6.	Aktivace oběžného majetku (507)	-256 329,35	-88 108,36	-22 216,77	-119 276,00
9	A.I.7.	Změna stavu zásob vlastní výroby (508)	-4 996 109,03	115 401,18	-3 740 214,57	77 867,14
10	A.I.8.	Opravy a udržování (511)	372 265 733,52	630 048,80	317 455 559,84	594 456,60
11	A.I.9.	Cestovné (512)	8 774 911,90	2 252,17	7 889 621,08	0,00
12	A.I.10.	Náklady na reprezentaci (513)	2 005 282,66	81 862,58	2 235 472,73	169 800,73
13	A.I.11.	Aktivace vnitroorganizačních služeb (516)	0,00	0,00	0,00	0,00
14	A.I.12.	Ostatní služby (518)	196 166 866,46	8 474 205,36	193 667 816,58	8 481 608,39
15	A.I.13.	Mzdové náklady (521)	733 947 449,00	17 809 624,00	651 513 024,00	17 337 982,00
16	A.I.14.	Zákonné sociální pojištění (524)	238 232 468,43	5 416 962,62	211 444 427,79	5 291 452,11
17	A.I.15.	Jiné sociální pojištění (525)	1 961 818,70	44 615,28	1 854 880,12	44 070,45
18	A.I.16.	Zákonné sociální náklady (527)	32 852 036,45	310 779,95	29 818 184,89	294 172,91

Řádek	Označení	Text	Činnosti běžné období (2018)		Činnosti minulé období (2017)	
			hlavní	hospodářská	hlavní	hospodářská
19	A.I.17.	Jiné sociální náklady (528)	21 918,00	0,00	5 788,00	0,00
20	A.I.18.	Daň silniční (531)	0,00	3 000,00	3 000,00	0,00
21	A.I.19.	Daň z nemovitostí (532)	425 717,00	1 900,00	480 734,00	0,00
22	A.I.20.	Jiné daně a poplatky (538)	925 484,61	54 091,08	809 414,38	51 033,61
23	A.I.22.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení (541)	7 779,10	0,00	33 453,92	0,00
24	A.I.23.	Jiné pokuty a penále (542)	147 943,66	0,00	349 043,60	0,00
25	A.I.24.	Dary a jiná bezúplatná předání (543)	0,00	0,00	0,00	0,00
26	A.I.25.	Prodaný materiál (544)	0,00	0,00	0,00	0,00
27	A.I.26.	Manka a škody (547)	1 000,00	28 546,08	1 275 623,04	37 178,54
28	A.I.27.	Tvorba fondů (548)	44 553,00	0,00	62 100,00	0,00
29	A.I.28.	Odpisy dlouhodobého majetku (551)	97 156 692,71	148 403,22	96 528 807,63	148 403,22
30	A.I.29.	Zúst. cena prodaného dlouh. nehmot. maj. (552)	0,00	0,00	0,00	0,00
31	A.I.30.	Zúst. cena prodaného dlouh. hmot. majetku (553)	288 850,00	0,00	62 100,00	0,00
32	A.I.31.	Prodané pozemky (554)	33 217,70	0,00	0,00	0,00
33	A.I.32.	Tvorba a zúčtování rezerv (555)	0,00	0,00	0,00	0,00
34	A.I.33.	Tvorba a zúčtování opravných položek (556)	223 669,84	2 875,00	-521 311,95	0,00
35	A.I.34.	Náklady z vyřazených pohledávek (557)	19 440,42	0,00	189 931,35	0,00
36	A.I.35.	Náklady z drobného dlouhodobého majetku (558)	27 712 518,09	814 609,28	31 406 289,94	1 051 831,61
37	A.I.36.	Ostatní náklady z činnosti (549)	9 631 387,21	33 610,28	16 288 178,78	12 856,77
39	A.II.	Finanční náklady	209 163,26	0,00	151 785,32	0,00
40	A.II.1.	Prodané cenné papíry a podíly (561)	0,00	0,00	0,00	0,00
41	A.II.2.	Úroky (562)	0,00	0,00	0,00	0,00
42	A.II.3.	Kurzové ztráty (563)	83 823,26	0,00	151 785,32	0,00
43	A.II.4.	Náklady z přecenění reálnou hodnotou (564)	91 297,00	0,00	0,00	0,00
44	A.II.5.	Ostatní finanční náklady (569)	34 043,00	0,00	0,00	0,00
45	A.III.	Náklady na transfery	0,00	0,00	0,00	0,00
46	A.III.1.	Náklady ústředních rozpočtů na transfery (571)	0,00	0,00	0,00	0,00
47	A.III.2.	Náklady územních rozpočtů na transfery (572)	0,00	0,00	0,00	0,00
48	A.V.	Daň z příjmů	6 594 203,00	0,00	5 749 938,17	0,00
49	A.V.1.	Daň z příjmů (591)	6 594 203,00	0,00	5 608 992,77	0,00
50	A.V.2.	Dodatečné odvody daně z příjmů (595)	0,00	0,00	140 945,40	0,00
51	B.	VÝNOSY CELKEM	1 842 417 022,16	64 177 721,27	1 687 333 367,34	59 923 255,78
52	B.I.	Výnosy z činnosti	603 701 729,26	64 177 721,27	610 016 893,76	59 643 255,78
53	B.I.1.	Výnosy z prodeje vlastních výrobků (601)	4 724 644,77	1 505 982,80	3 836 501,26	1 515 011,27
54	B.I.2.	Výnosy z prodeje služeb (602)	518 657 518,20	26 818 448,88	487 652 951,54	24 752 255,29
55	B.I.3.	Výnosy z pronájmu (603)	68 225 060,29	0,00	67 040 679,42	0,00
56	B.I.4.	Výnosy z prodaného zboží (604)	0,00	35 716 238,52	7 057,91	32 839 249,76
57	B.I.8.	Jiné výnosy z vlastních výkonů (609)	0,00	0,00	0,00	0,00
58	B.I.9.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení (641)	1 569 090,38	0,00	259 337,91	58 966,47
59	B.I.10.	Jiné pokuty a penále (642)	72 543,76	0,00	57 779,55	0,00
60	B.I.11.	Výnosy z vyřazených pohledávek (643)	0,00	0,00	0,00	0,00
61	B.I.12.	Výnosy z prodeje materiálu (644)	67 133,30	0,00	8 039,00	0,00
62	B.I.13.	Výnosy z prodeje dlouh. nehm. majetku (645)	0,00	0,00	0,00	0,00
63	B.I.14.	Výnosy z prodeje dlouh. hmot. majetku kromě pozemků (646)	217 200,00	0,00	137 100,00	0,00
64	B.I.15.	Výnosy z prodeje pozemků (647)	0,00	0,00	0,00	0,00
65	B.I.16.	Čerpání fondů (648)	1 886 364,00	106 000,00	39 941 773,92	172 700,00
66	B.I.17.	Ostatní výnosy z činnosti (649)	8 282 174,56	31 051,07	11 075 673,25	305 072,99
67	B.II.	Finanční výnosy	184 377,89	0,00	67 565,90	0,00
68	B.II.1.	Výnosy z prodeje cenných papírů a podílů (661)	0,00	0,00	0,00	0,00
69	B.II.2.	Úroky (662)	5 716,36	0,00	690,94	0,00
70	B.II.3.	Kurzové zisky (663)	9 593,83	0,00	4 774,96	0,00
71	B.II.4.	Výnosy z přecenění reálnou hodnotou (664)	169 067,70	0,00	62 100,00	0,00
72	B.II.6.	Ostatní finanční výnosy (669)	0,00	0,00	0,00	0,00
73	B.IV.	Výnosy z transferů	1 238 530 915,01	0,00	1 077 248 907,68	280 000,00
74	B.IV.1.	Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů (671)	1 238 530 915,01	0,00	1 077 248 907,68	280 000,00
75	B.IV.2.	Výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů (672)	0,00	0,00	0,00	0,00
76	C.	VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ	0,00	0,00	0,00	0,00
77	C.1.	Výsledek hospodaření před zdaněním	6 594 203,00	2 763 189,12	15 751 692,33	778 894,44
78	C.2.	Výsledek hospodaření po zdanění	0,00	2 763 189,12	10 001 754,16	778 894,44

PROJEKTY FINANCOVANÉ Z EVROPSKÝCH ZDROJŮ

Po dvou letech od prvotního zapojení Národního památkového ústavu do 13. kolové výzvy Integrovaného regionálního operačního programu 3.1 (IROP) je již možné bilancovat. IROP nabídl unikátní možnost investice do hmotné podstaty památek, není to však „zadarmo“. Kromě projektů, kterým se podařilo velmi rychle získat zhotovitele těch největších, většinou stavebních zakázek, trápí realizační týmy aktuální nasycenost trhu, která významně snižuje šanci plnit cíle projektu při vynaložení pouze plánovaných finančních prostředků. Svou roli pochopitelně sehrál i časový odstup mezi vytvářením projektové žádosti a okamžikem, kdy přistupujeme k realizaci veřejné zakázky, jelikož s rostoucí ekonomikou rostou i ceny. O tomto problému víme a společně pracujeme na jeho řešení tak, aby bylo možné začít s realizací všech projektů, které úspěšně prošly hodnotícím procesem. Že je na co se těšit, se můžete podívat níže, protože uvedené projekty jsou příslibem, že prostředky z EU zásadně přispějí k rozvoji NPÚ a jemu svěřených národních kulturních památek.

NPÚ stále vyhledává možnosti, jak získat další finanční prostředky v rámci strategií IROP MAS, pod taktovou Místních akčních skupin, nebo v rámci Operačního programu Životní prostředí. Objem prostředků bude v dalších letech již skromnější, nicméně spolu s možností Operačních programů přeshraniční spolupráce a Finančních mechanismů EHP/Norska se jedná o další prostředky ke zlepšení stavu památkových objektů či rozšíření našich aktivit. Projděme si tedy několik příkladů v současnosti realizovaných projektů.

Slatiňany – Šlechtická škola v přírodě

Projekt zahrnuje obnovu zámku, revitalizaci rozsáhlého parku, cestní sítě i parkového mobiliáře. Celý uplynulý rok na místě probíhala stavba, která zahrnovala práce na těchto objektech: Areálový rozvod instalací, vodovod (zemní práce, pokládka potrubí, elektroinstalace, pokládka kabelů); zámecká budova

(obnova truhlářských prvků a vnitřních omítek, elektroinstalace, restaurátorské obnovy výmalby, podlahy, obnovy venkovních omítek a nátěr fasády); ohradní zdi, ploty, brány (ohradní zeď, oplocení zámeckého parku a zámku, spárování stávajícího oplocení, mon-

táž plotových polí dělicího plotu, dodávka a montáž brány a branky); opěrné zdi pod zámek (rozebírání kamenného zdiva a jeho zpětné zdění, spárování zdiva); kaplička (obnova objektu); voliéra (základová a nosná dřevěná konstrukce); vyhlídkový altán (základová konstrukce); dětské hospodářství (obnova základů, komína, podlahy a dřevěných stěn); pódium u hřebčína (bourací práce); výběh a ohrada pro koně (zemní práce); komplexní revitalizace zámeckého parku (likvidace náletových dřevin, příprava záhonů na sázení) a plastika koně (zemní práce, základy, kamenný podstavec).

Kunětická hora Dušana Jurkoviče – básníka dřeva

Projekt zahrnuje obnovu objektu 6. brány hradu, Jurkovičova paláce a přístavku s návštěvnickým centrem. Dne 4. 7. 2018 bylo za účasti ministra kultury ČR podepsáno Rozhodnutí ministra kultury a Rozhodnutí o poskytnutí dotace projektu. Dosavadní stavební činnost zahrnovala práce na těchto částech:

Západní Jurkovičův palác (výroba jednotlivých prvků); vestavěná dřevěná veranda (výroba tesařských prvků) a Dodávka a montáž billboardu povinné publicity.

Pernštejn – vrchnostenská okrasná zahrada

Projekt zahrnuje obnovu jedinečného příkladu zahradního umění – Vrchnostenské okrasné zahrady situované na jižním

svahu pod hradem Pernštejn. V roce 2018 započala realizační fáze projektu. Byly zahájeny práce na většině objektů včetně architektonických staveb, probíhalo zajištění stability svahu, obnova inženýrských sítí, rybníka či sítě cest. Po kompletním smýcení porostu začala v druhé polovině roku výsadba nových stromů. V jižní části staveniště, zejména v orientalizující zahradě, proběhl archeologický průzkum, který odhalil původní tvar vodotečí a jezírka včetně navazujících chodníků.

Odborné vzdělávání pracovníků NPÚ jako nástroj pro zvýšení efektivity a péče o kulturní dědictví ČR

Výjimečný projekt poprvé v historii v ucelené podobě nabídne zaměstnancům NPÚ možnost zvýšení odborných kompetencí i měkkých dovedností. Rok 2018 byl administrativně-technickou fází života projektu – od přípravy přes podání žádosti až po obdržení kladného hodnocení a přiznání finanční podpory. V následujícím roce budou zaměstnancům nabídnuty různorodé edukační aktivity. Interní vzdělávání zaměstnanců pokryje odbornou částí specifická témata, např. restaurování nebo správu sbírkových fondů a depozitářů. Dalším blokem se pak stane osobnostní rozvoj věnovaný oblastem komunikace, rétoriky, předcházení konfliktům nebo prevenci vyhoření. Ojedinelá příležitost k setkání se naskytne díky seminářům se zahraničními odborníky z významných evropských institucí. Rozšíření odborných znalostí bude významné i v rámci zahraničních odborných stáží, kdy cílem putování za příkladnou obnovou kulturních památek i jejich využitím bude konfrontace zkušeností a navázání nových kontaktů. Výstupem průběžně evaluovaných vzdělávacích aktivit projektu se v jeho závěru v roce 2023 stanou dokumenty, které pomohou mj. dále strukturovat celoživotní profesní vývoj našich zaměstnanců.

Šternberské hradní návrší: „čas proměn hradního parku a podhradí“

Cílem projektu je obnova hradního parku a komplexu hradních budov s velkým podílem restaurování. Realizace projektu umožní rozšíření nabídky pro návštěvníky a vybudování návštěvnické infrastruktury s cílem zlepšit standard poskytovaných služeb. Dále proběhne modernizace a dobudování potřebného technologického zařízení a bude pořízeno provozní strojní vybavení. Součástí projektu je i zabezpečení a ochrana obnovené části objektu. Dne 21. 12. 2018 bylo za účasti ministra kultury ČR podepsáno Rozhodnutí ministra kultury a Rozhodnutí o poskytnutí dotace projektu. Spolu s dalším, menším projektem MAS, však nad objektem Šternberku visí hrozba podaných žalob ze strany Liechtensteinů.

Během roku 2018 probíhala příprava a realizace těchto projektů:

Projekt	Rozpočet projektu v Kč
Selský dvůr „U Matoušů“ v Plzni – Bolevci. Projekt „Rok na vsi“	39 773 678,57
Klášteř Kladruby – Život v řádu	119 638 246,00
Horní zámek Vimperk (Winterberg) – Probouzení zimního zámku	111 046 553,36
Pernštejn – vrchnostenská okrasná zahrada	117 845 449,51
Slatiňany – Šlechtická škola v přírodě	111 391 847,73
Šternberské hradní návrší: „čas proměn hradního parku a podhradí“	49 954 352,00
Kunětická hora Dušana Jurkoviče – básníka dřeva	78 860 688,47
Cisterciácký klášter Plasy – Obnova opatské rezidence	120 115 412,61
Státní zámek Telč – Růže Vysočiny	211 588 964,02
Zámek Uherčice – šlechtické sídlo jako divadelní scéna	112 747 872,00
Hrad Karlštejn – klenot české země	95 526 392,91
Státní zámek Zákupy – obnova jižního křídla hospodářského dvora	118 719 203,00
NKP zámek Červené Poříčí – obnova staveb v zámecké zahradě	3 454 192,27
NKP hrad a zámek Horšovský Týn – obnova Hlásky v parku	10 165 165,40
NKP SH Lipnice nad Sázavou – obnova šindelových střech a osvětlení nádvoří	3 457 683,00
NKP zámek Náměšť nad Oslavou – restaurování plastik na vstupním mostě	428 145,00
NKP hrad Švihov – obnova vodního příkopu	2 952 347,49
NKP zámek Třeboň – Obnova komunikací a mobiliáře v zámeckém parku	4 995 124,72
NKP hrad Velhartice – šumavská klenotnice	2 984 999,00
NKP Klášter Zlatá Koruna – obnova prostoru pro historické záchody ve velkém konventu	738 301,00
Státní hrad Šternberk – restaurování souboru kachlových kamen	1 738 394,73
Odborné vzdělávání pracovníků NPÚ	40 955 297,52
Součet	1 359 078 310,31

OBNOVY PAMÁTEK Z PROGRAMU SMVS

Financování obnovy památek ze státního rozpočtu ČR je realizováno prostřednictvím dotačního programu Ministerstva kultury pro státní příspěvkové organizace Rozvoj a obnova materiálně technické základny státních kulturních zařízení.

Celkem jsme z dostupných prostředků pro rok 2018 ve výši 514 mil. Kč vyčerpali 270 mil. Kč.

Souhrn – dotace a čerpání ČNB za rok 2018 (v Kč)

Program	Číslo	Dotace	Čerpání
Podpora reprodukce majetku státních kulturních zařízení	134V112	239 805 815,42	157 837 998,22
Podpora reprodukce majetku státních kulturních zařízení (nový)	134V131	210 329 500,83	74 577 138,82
Podpora realizace úsporných energetických opatření	134V115	29 127 580,00	5 509 006,00
Podpora záchrany a obnovy kulturních památek poškozených povodní a přívalovými dešti v červnu r. 2013 *	134V611	35 194 338,63	32 141 400,20
Celkem		514 457 234,88	270 065 543,24

* ukončen k 31. 12. 2018

Pokračující projekty (v mil. Kč)

Buchlovice – stavební obnova historických štol	15,4
Hradec nad Moravicí – Červený zámek, II. etapa (obnova, statika)	68,7
Krásný Dvůr – odstranění havárie venkovních schodišť	12,1
Lipnice nad Sázavou – obnova Thurnovského paláce a komunikací	22,1
Lysice – celková obnova saly tereny	6,1
Nové Hrady – oprava hradebního příkopu	25,4
Rožmberk – rekonstrukce věže Jakobínka	9,1
Stekník – rozšíření zpřístupnění zámku	16,3
Veltrusy – obnova a restaurování hlavní budovy	20,1
Veveří – odstranění havárie střech	17,5

Nové projekty (v mil. Kč)

Červené Poříčí – stavební úpravy a obnova Předzámčí	24,3
Jezeří – obnova divadelního sálu	21,2
Klášter Kladruba – oprava krovů, střechy a fasády staré prelatury a konventu	30
Lednice Minaret – dokončení odstranění havarijního stavu	7,6
Sychrov – oprava a restaurování interiéru ve 2. patře a jejich zpřístupnění	6,4
Valeč – obnova skleníku vč. zázemí	34,2

Veveří – odstranění havárie střechy a stropů objektů na Příhrádku	17,5
Zahrady pod Pražským hradem (Ledebourská a Malá Pálffyovská)	47,9
Zákupy – střechy, krovy a stropy zámku	86,6

Ukončené projekty (v mil. Kč)

Babiččino údolí – vodní tok, náhon, stavidla, mostky, vantroky, mlýnská kola	12,7
Frýdlant – obnova střechy a krovy kasteláns. křídla	5,9
Frýdlant – rybník a park (obnova po povodni)	15,8
Krakovec – experimentální zastřešení a odstranění statických poruch	5,6
Křivoklát – opravy střech včetně Velké věže	17,5
Náměšť nad Oslavou – restaurování arkád, obnova hlavního nádvoří	13,1
Sychrov – schodiště do parku, zavlažovací systém	15,5
Šternberk – statické zajištění hradebních zdí	8,2
Švihov – vstupní věž, její zpřístupnění a nové expozice	14
Točnick – adaptace 4. a 5. patra Královského paláce na prohlídkovou trasu	7,1
Veltrusy – obnova objektů v zámeckém parku po povodni 2013	21,3
Vranov nad Dyjí – dokončení opravy havárie střech	32,7

PODPORA PRO PAMÁTKY UNESCO

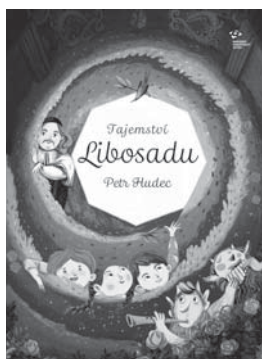
V roce 2018 byla NPÚ poprvé poskytnuta účelová finanční podpora Ministerstva kultury na neinvestiční aktivity pro památky světového dědictví UNESCO. V rámci tohoto programu měl Národní památkový ústav k dispozici 1 milion Kč, který byl využit na podporu pěti projektů.

Světové dědictví a Česká republika

Z programu bylo podpořeno vydání publikace, která obsahuje základní informace o našich 12 zástupcích na Seznamu světového dědictví, přináší ale i obecné informace o agendě světového dědictví UNESCO v ČR. Dvojazyčná podoba textů umožňuje využití v mezinárodní prezentaci a spolupráci. Publikace je k dispozici na webu NPÚ: www.bit.ly/unesco_cr.

Tajemství Libosadu

Bohatě ilustrovaná publikace seznamuje dětské návštěvníky Květné zahrady v Kroměříži s historií a významem této lokality světového dědictví UNESCO. Příspěvek umožnil financovat výtvarně velmi zdařilé ilustrace Elišky Chytkové a dále realizovat grafickou úpravu knihy jako podklad pro plánovaný tisk.

Přehled čerpání programu neinvestiční podpory pro památky UNESCO (v Kč)

Název projektu	Dotace	Čerpání
Světové dědictví a Česká republika	210 000	210 000
Feste Teatrale 2018	170 000	170 000
Tajemství Libosadu	64 000	64 000
Památky na dlani II	210 000	210 000
Palmový skleník na SZ Lednice	346 000	346 000
Celkem	1 000 000	1 000 000

Palmový skleník na zámku Lednice

V roce 2018 proběhla na zámku Lednice I. etapa výzkumu a dokumentace systémů a konstrukcí odvodnění, teplovzdušného vytápění a větrání východní části Palmového skleníku včetně propojení do zimního skleníku (katakomb). Projekt bude mj. kvalitním podkladem pro komplexní památkovou obnovu skleníku.

Feste Teatrale 2018

Dne 1. 9. 2018 se uskutečnil 4. ročník barokního festivalu divadla, tance a hudby konaný v areálu památky světového dědictví UNESCO – na státním zámku Valtice, především pak v prostorách repliky lichtenštejnského barokního divadla a v obnovené zimní jízdárně. Díky podpoře MK ČR se podařilo sestavit bohatý program, který návštěvníky přenesl do doby lichtenštejnských slavností.

Památky na dlani: mobilní haptické půdorysy českých památek UNESCO II

V roce 2017 realizoval NPÚ projekt zaměřený na vytvoření 12 haptických půdorysů českých památek světového dědictví UNESCO. V roce 2018 vzniklo s podporou programu dalších 7 reliéfních ztvárnění památek světového dědictví UNESCO, která kromě půdorysu představují u vybraných objektů také čelní pohled na památku či klenbu. Mezi takto představené památky byly v roce 2018 zařazeny například zámecké areály v Českém Krumlově a Litomyšli, bazilika v Třebíči a dvojice katedrál v Kutné Hoře – katedrála sv. Barbory v jádru města a kostel Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci.

FINANČNÍ PROSTŘEDKY NPÚ ALOKOVANÉ NA ZÁCHRANNÉ ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY PRO ROK 2018

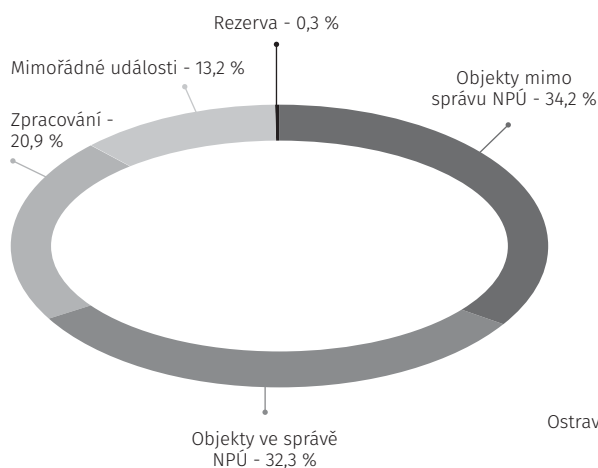
Ministerstvo kultury České republiky (MK ČR) poskytlo do rozpočtu NPÚ v roce 2018 finance na záchranné archeologické výzkumy ve výši 10,3 mil. Kč. Do této částky byly započítané nedočerpané finance z roku 2017 ve výši 1,3 mil. Kč.

Tyto finance byly použity na úhradu nákladů spojených s prováděním záchranných archeologických výzkumů (dále ZAV), jejichž potřeba vznikla při stavební činnosti fyzických osob nepodnikajících. Dále pak při ZAV na památkových objektech v majetku státu, které jsou ve správě NPÚ. Dalším využitím financí bylo zpracování starých výzkumů v režii NPÚ a vyhotovení řady odborných analýz z archeologických materiálů. Posledním způsobem využití, zejména s ohledem na vypálení kostela v Gutech, bylo alokování financí na mimořádné události (např. poničení archeologických lokalit přírodními živly nebo devastace lokalit detektoráři).

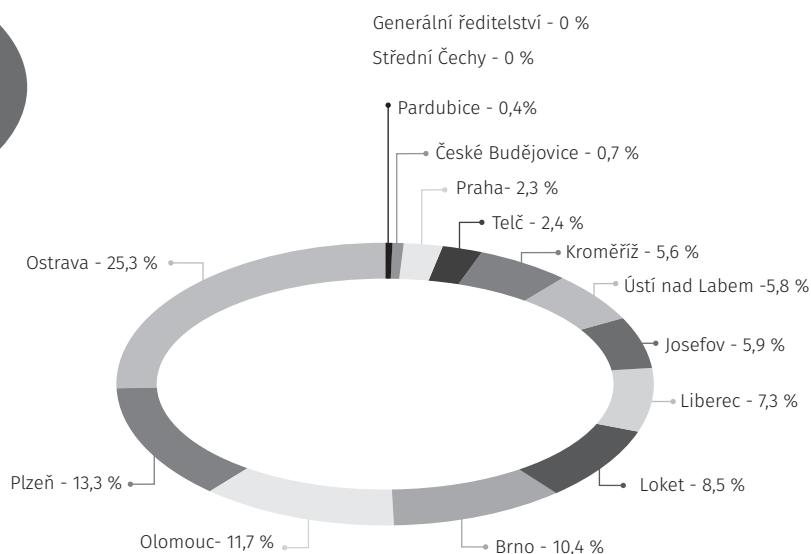
Finanční prostředky bylo možné čerpat v pěti etapách rozdělených do celého roku 2018. Na generální ředitelství dorazilo kolem 80 žádostí o poskytnutí financí. Realizováno jich bylo 68. Oproti předešlému roku nebyl největší nápor žádostí na počátku výzvy, ale až během III. etapy.

Lze konstatovat, že prostředky vyčleněné na záchranné archeologické výzkumy byly využity v souladu se záměrem zřizovatele ve prospěch péče o památkový fond archeologické povahy. Realizované výzkumy, často ve spolupráci s jinými organizacemi oprávněnými k provádění archeologických výzkumů, byly provedeny na velmi kvalitní úrovni a finanční prostředky tak dopomohly k vhodné péči o archeologické dědictví.

Rozdělení financí dle účelu a vlastnictví objektů za rok 2018

Přehled čerpání financí alokovaných na ZAV za rok 2018 podle pracovišť NPÚ

VĚDECKO-VÝZUKMĀ ČINNOST

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST

V roce 2018 se jednou ze zásadních činností NPÚ v oblasti vědy a výzkumu stala příprava dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace (VO) a následně posouzení NPÚ jako VO Ministerstvem kultury.

Koncepce rozvoje VO

Odbor vědeckého tajemníka, oddělení vědy a výzkumu, v roce 2018 vypracoval Dlouhodobou koncepci rozvoje výzkumné organizace Národní památkový ústav na léta 2019–2023 (dále jen Koncepce) ve vazbě na aktuální závazné strategické a koncepční dokumenty ČR pro oblast výzkumu, vývoje a inovací a koncepci vědeckovýzkumných činností zřizovatele. Zároveň vycházel z aktuálních, dlouhodobých, střednědobých a krátkodobých potřeb památkové péče. Koncepce navázala na Koncepci vědecké a výzkumné činnosti NPÚ na období 2011–2016, jejíž platnost byla rozhodnutím generální ředitelky prodloužena do schválení koncepce nové. Pro období let 2019–2023 bylo stanoveno celkem 12 oblastí výzkumu s 24 dílčími cíli řešení. Koncepce je dostupná na webu NPÚ: <https://www.npu.cz/portal/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-institute/cinnosti/veda-a-vyzkum/Koncepce-uprava-2019-FINALsm.pdf>.

Hodnocení NPÚ jako výzkumné organizace

V roce 2018 byl NPÚ vyzván zřizovatelem k podání žádosti o hodnocení výzkumné organizace, které bylo podmínkou pro poskytnutí institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (IP DKRVO) v letech 2019–2023. Východiskem pro toto hodnocení se stala Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné orga-

nizace Národní památkový ústav na léta 2019–2023 (viz výše) předložená Ministerstvu kultury společně s Analytickou rozvahou hospodářských a nehospodářských činností VO 2018, kterou byl doložen soulad podpory IP DKRVO s evropskými předpisy.

Ministerstvo kultury (MK) provedlo hodnocení peer review celkem 20 výzkumných organizací (VO) spadajících do jeho působnosti. Hodnoceny byly pomocí čtyřstupňové škály A–D (A – Vynikající, B – Velmi dobrá, C – Průměrná, D – Podprůměrná). Z hodnocených organizací získaly pouze dvě nejvyšší hodnocení „A“; jednou z nich byl NPÚ. Původně stanovená maximální výše IP DKRVO v letech 2019–2023 pro NPÚ 18 066 000 Kč/rok, tedy 90 330 000 Kč na období pěti let, byla na základě hodnocení stupněm „A“ zvýšena o 644 000 Kč/rok. NPÚ získal tedy na období let 2019–2023 institucionální podporu poskytovatele ve výši 93 550 000 Kč, tj. 18 710 000 Kč/rok. Ve stanoveném termínu (do 30. listopadu 2018) podal NPÚ Žádost o poskytnutí IP DKRVO na léta 2019–2023 v celém navýšeném ročním objemu.

Projekty řešené v roce 2018

NAKI II

V roce 2018 bylo zahájeno řešení 12 nových pětiletých výzkumných projektů NAKI II / 2. výzva s dobou řešení 2018–2022. Celkem je NPÚ zastoupen v 11 konsorciích, ve dvou případech jako příjemce-koordinátor a v jednom případě jako příjemce a účastník. V prvním roce řešení bylo u každého z těchto projektů zajištěno podepsání Smlouvy s poskytovatelem, byly uzavřeny smlouvy o spolupráci a vypořádání práv k výsledkům mezi členy, které

byly následně předány poskytovateli. Průběžně byla řešitelům poskytována součinnost při přípravě žádostí o změny a následném administrování dodatků (cca 43, z toho 24 z iniciativy poskytovatele) a zpracování ročních zpráv o řešení projektu.

Formy spolupráce NPÚ v projektech NAKI

NAKI 2011–2015

VO 0

v.v.i. 0

NAKI 2012–2015

VO 4

v.v.i. 6

NAKI 2013–2017

VO 5

v.v.i. 5

NAKI II 2016–2020

VO 2

v.v.i. 13

NAKI II 2018–2022

VO 6

v.v.i. 15

NPÚ při řešení projektů spolupracuje s řadou výzkumných organizací (VO) a vědecko-výzkumných institucí (v.v.i.). Výše uvedený graf zachycuje jejich počet v programech NAKI a NAKI II v jednotlivých obdobích.

Jeden z projektů NAKI II se zabývá proměnou středověkého venkovského kostela jako symbolu duchovní tradice a lokální identity.

Projekty NAKI II (2. výzva) řešené v roce 2018

Název projektu	Kód projektu	Role NPÚ / Typ projektu
Hardmuth: od uhlí k tužkařskému impériu	DG18P02OVV003	příjemce / konsorcium
Renesanční a manýristické štukatéřství v Čechách a na Moravě	DG18P02OVV005	příjemce / konsorcium
Virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách	DG18P02OVV009	příjemce / konsorcium
Historické varhany, prostředky pro uchování a restaurování jejich zvuku a komplexní hudebně akustický a památkový výzkum jako součást národní identity a kulturního dědictví v ČR	DG18P02OVV014	další účastník / příjemce
Historické vodohospodářské objekty, jejich hodnota, funkce a význam pro současnou dobu	DG18P02OVV019	příjemce / konsorcium
Řeč materiálu – tradiční řemeslné technologie pro záchranu kulturního dědictví a současný životní styl	DG18P02OVV030	příjemce / konsorcium
Historické liturgické textilie v českých zemích: metodologie, inventarizace, péče a prezentace	DG18P02OVV035	příjemce / konsorcium
Proměna středověkého venkovského kostela jako symbolu duchovní tradice a lokální identity	DG18P02OVV042	příjemce-koordinátor / konsorcium
Prezentace a interpretace historického prostředí jako nedílná součást kulturní výchovy a vzdělávání v čase nových médií a tzv. tekuté modernity	DG19P02OVV049	příjemce-koordinátor / konsorcium
Kampanologické památky Vysočiny	DG18P02OVV056	příjemce / konsorcium
Archeologie z nebe. Analýza a prezentace fondů dálkového průzkumu na Moravě a ve Slezsku	DG18P02OVV058	příjemce / konsorcium
Bezpečné snímání historických objektů bezpilotními helikoptéry – asistivní technologie, metodika a využití v památkové praxi	DG18P02OVV069	příjemce / konsorcium

Projekty NAKI II (1. výzva) řešené v roce 2018

Zároveň v roce 2018 probíhalo řešení 8 výzkumných projektů, které NPÚ vysoutěžil v rámci veřejné soutěže NAKI II / 1. výzva s dobou řešení 2016–2020.

Řešitelům OVV NPÚ poskytoval součinnost při přípravě žádostí o změny, administrování dodatků, zpracování ročních zpráv o řešení projektu, přípravě dodávek RIV aj.

Název projektu	Kód projektu	Role NPÚ / Typ projektu
Gotické a raně renesanční umění ve východních Čechách. Výzkum, interpretace, prezentace	DG16P02B003	příjemce / konsorcium
Analýza a prezentace hodnot moderní architektury 60. a 70. let 20. století jako součásti národní a kulturní identity ČR	DG16P02R007	příjemce-koordinátor / konsorcium
Dokumentace historických staveb sloužících pro zpracování chmele	DG16902B021	příjemce-koordinátor / konsorcium
Průmyslové dědictví z pohledu památkové péče	DG16P02H029	příjemce-koordinátor / konsorcium
Neinvazivní a šetrné postupy řešení kvality prostředí a údržby vodních prvků v rámci památkové péče	DG16P02M032	pracovníci NPÚ se podílejí formou DPP jako členové řešitelského kolektivu uchazeče / jediný příjemce
Identifikace a prezentace památkového potenciálu historické kulturní krajiny České republiky	DG16P02M034	další účastník / příjemce
Telč a jezuité, řád a jeho mecenáši	DG16P02R043	příjemce / konsorcium
Vnitřní zateplovací systémy pro oblast architektonického dědictví	DG16P02H046	další účastník / příjemce

Jeden z projektů NAKI je zaměřen na bezpečné snímání historických objektů bezpečnými technologiemi. Na obrázku pokusné snímání štukové výzdoby, nástěnných maleb a nápisů v kostele sv. Anny ve Staré Vodě.

Finanční prostředky přiznané NPÚ z programu NAKI II na období 2016–2022 na řešení projektů přijatých k financování:

Rok	Částka (v tis. Kč)
2016	12 046
2017	13 017
2018	32 749
2019	34 451
2020	33 976
2021	25 310
2022	25 698

Počet projektů NAKI a NAKI II řešených v letech 2011–2022

NAKI 2011–2015	1
NAKI 2012–2015	9
NAKI 2013–2017	6
NAKI II 2016–2020	8
NAKI II 2018–2022	12

IP DKRVO

V roce 2018 bylo ukončeno řešení 9 výzkumných cílů, financovaných z institucionální podpory dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace (IP DKRVO). Pro rok 2018 byla NPÚ na základě výsledků vedených v Rejstříku informací o výsledcích (RIV), poskytnuta podpora ve výši 18 396 000 Kč, z toho ze státního rozpočtu 18 066 000 Kč a z nároků z nespotřebovaných výdajů 330 000 Kč. Celkem byly v roce 2018 podány čtyři žádosti o změnu Rozhodnutí, které poskytovatel schválil.

Výzkumné cíle IP DKRVO řešené v roce 2018

Název výzkumného cíle	Řešitel výzkumného cíle
Archeologie	PhDr. Jaroslav Podliska, Ph.D.
Dějiny a teorie památkové péče	Mgr. Jakub Bachtík
Industriální dědictví	Mgr. Michaela Ryšková
Materiály a technologie pro obnovu a údržbu památkového fondu / Památkově technologické edukační a popularizační projekty	Ing. Dagmar Michoinová, Ph.D.
Moderní architektura 20. století	Ing. arch. Naděžda Goryczková
Prezentace výsledků výzkumu a vývoje NPÚ a podpurná vědecká činnost pro výzkumné a vědecké pracovníky NPÚ	Mgr. Martin Gaži
Tematické průzkumy	Mgr. Petr Skalický
Výzkum, dokumentace a prezentace movitého kulturního dědictví	PhDr. Alena Černá
Výzkum nemovitých památek v ČR. Aplikace nových metodik průzkumu a dokumentace – ohrožené druhy památek a jejich vybrané exempláře	PhDr. Vladislav Razím

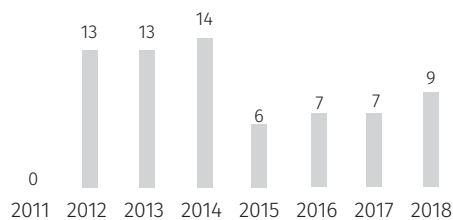
Finanční prostředky poskytnuté NPÚ zřizovatelem na DKRVO v letech 2012–2018:

Rok	Částka (v tis. Kč)
2012	15 686
2013	15 847
2014	16 053
2015	17 046
2016	18 937
2017	19 630
2018	18 280

Komentované technologické prohlídky Horního hradu v Bečově nad Teplou

Výzkumné cíle IP DKRVO řešené v letech 2011–2018

GAČR

Celkem byly v roce 2018 řešeny druhým rokem 3 projekty GAČR. Ve dvou je NPÚ hlavním řešitelem, na jednom se podílí jako spoluřešitel.

Finanční prostředky čerpané NPÚ z GAČR v roce 2018:

Rok	Částka (v tis. Kč)
2018	4 826

TAČR

V roce 2018 byl ve spolupráci s AVU v Praze vypracován a v řádném termínu podán do 2. veřejné soutěže TL – Programu na podporu aplikovaného společenskovedního a humanitního výzkumu, experimentálního vývoje a inovací ETA návrh výzkumného projektu zaměřeného na zpřístupnění fondů sbírkového charakteru na objektech ve správě NPÚ.

NUŠL

V roce 2018 bylo vloženo do Národního úložiště šedé literatury, které provozuje Národní technická knihovna, 5 metodik v souladu s Příkazem ministra kultury č. 21/2018, kterým se ruší Příkaz ministra kultury č. 25/2014 a stanovuje se „Postup schvalování meto-

dik a památkových postupů Ministerstvem kultury jako uznatelných výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a postup ve věci vydání stanoviska poskytovatele k využitelnosti výsledku specializovaná mapa s odborným obsahem“.

Rejstřík informací o výsledcích vědy a výzkumu (RIV)

Druh výsledku	Kód	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Celkem
Audiovizuální tvorba se vzdáleným přístupem	A (v)	0	0	1	1	2	0	3	3	10
Článek v odborném periodiku	J	44	78	86	84	70	133	82	85	662
Článek ve sborníku	D	9	4	6	1	20	9	19	1	69
Kapitola v knize	C	78	10	28	18	1	9	11	19	174
Odborná kniha	B	9	10	10	19	47	11	33	25	164
Ověřená technologie	Z/B	0	0	0	4	4	0	0	0	8
Specializovaná mapa s odborným obsahem	N/D	12	7	2	1	22	4	16	3	67
Památkový postup		0	0	0	0	0	3	0	0	3
Schválená metodika	N/A	0	1	6	15	22	14	2	5	65
Uspořádání (zorganizování) konference	M	1	1	0	2	4	1	1	0	10
Uspořádání (zorganizování) výstavy	E	1	2	3	4	10	3	6	4	33
Uspořádání (zorganizování) workshopu	W	1	0	4	6	11	1	6	0	29
Software	R	0	0	0	0	1	0	1	0	2
Ostatní výsledky nezařaditelné do žádného z výše uvedených druhů výsledku	O	0	1	3	0	4	0	0	6	14
Celkem		155	114	149	155	218	188	180	151	1 310

Výsledky aplikovaného výzkumu typu N

V roce 2018 byly ke schvalovacímu řízení podány celkem 4 metodiky, schváleno bylo celkem 6 metodik.

Název metodiky	Autoři	Zdroj financování	Osvědčení o schválení
Dokumentace kampanologických památek	Petr Vácha	IP DKRVO	č. 184
Metodika péče a dlouhodobého uchování zbraní a zbroje	Rudolf Protiva	NAKI	č. 174
Metodika prezentace zbraní a zbroje	Zuzana Vaverková, Lenka Vaňková	NAKI	č. 175
Metodika třídění a evidence zbraní a zbroje ve sbírkách Národního památkového ústavu	Roman Gronský, Vladimír Kočan	NAKI	č. 179
Metodika uchovávání předmětů kulturní povahy	Zdeněk Vácha, Jan Červeňák, Martin Dvořák, Václav Němec, Markéta Dušková	NAKI	č. 176
Preventivní péče o předměty kulturní povahy v expozicích, depozitářích a zpřístupněných autentických interiérech	Kateřina Cichrová, Ludmila Ourodová, Ivana Troupová, Zuzana Vaverková	NAKI	č. 177
Metodika hodnocení a ochrany průmyslového dědictví z pohledu památkové péče	Miloš Matěj, Michaela Ryšková	NAKI II	v řízení
Metodika ochrany průmyslového dědictví muzejními prostředky	Petra Mertová	NAKI II	v řízení

V roce 2018 bylo ke schvalovacímu řízení předáno 6 specializovaných map s odborným obsahem, schváleno bylo celkem 8 map.

Název mapy	Autoři	Zdroj financování	Schválení
Archeologické doklady válečných konfliktů 18. století ve volné krajině na území Libereckého kraje: polní dělostřelecká opevnění druhé poloviny 18. století v Libereckém kraji		IP DKRVO	schváleno
Archeologický atlas klášter Plasy	Marcela Waldmannová, Žaneta Sedláková, Linda Foster	IP DKRVO	schváleno
Archeologický atlas MPZ Litovel	Pavel Šlězár, Karel Faltýnek, Jan Grégr	IP DKRVO	schváleno
Archeologický atlas SH Velhartice	Marcela Waldmannová, Žaneta Sedláková	IP DKRVO	schváleno
Archeologický potenciál okresu Benešov		IP DKRVO	schváleno
Řepné cukrovary v Jihomoravském kraji od roku 1837 až po současnost	Karel Sklenář	IP DKRVO	schváleno
Věžové vodojemy	Irena Blažková, Šimon Eismann	IP DKRVO	schváleno
Zvonařské památky	Petr Vácha	IP DKRVO	schváleno
Archeologický atlas okresu MPZ Uničov	Hana Dehnerová, Jan Grégr	IP DKRVO	v řízení
Dynamická 3D mapa objektu železničního nádraží v Ostravě-Vítkovicích	Jiří Kunecký, Hana Hasníková, Kateřina Kulawiecová	NAKI II	v řízení
Kulturní dědictví brněnského vlnařského průmyslu	Michaela Ryšková, Pavel Maren	IP DKRVO	v řízení
Kulturní dědictví kladenské průmyslové aglomerace	Miloš Matěj, Pavel Maren	NAKI II	v řízení
Mapa lokací souboru pamětních a směrových kamenů, komunikací a parkových pěšin (s identifikací historického názvosloví) v areálu krajinářského parku v Hradci nad Moravicí dle map a plánů z let 1855–1910	Petr Havrlant, Pavel Maren	NAKI	v řízení
Mapa vodovodního systému Bredovské zahrady	Miroslav Kolka, Vladimír Vrabec	NAKI	v řízení
Řepné cukrovary v Moravskoslezském kraji od roku 1838 až do současnosti	Michaela Ryšková, Karel Sklenář, Pavel Maren	IP DKRVO	v řízení
Řepné cukrovary v Olomouckém kraji od roku 1838 až do současnosti	Karel Sklenář	IP DKRVO	v řízení

SOUHRNNÉ PŘEHLEDY

tady bude jiné foto

PŘEHLED PUBLIKACÍ VYDANÝCH V ROCE 2018

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ

100 zajímavých archeologických lokalit Moravy a Slezska, Martin Tomášek a kol., ISBN 978-80-7480-114-3, 438 s.

Ad unicum I/2. Od gotiky k manýrismu. Umělecká díla z fondů Národního památkového ústavu, Šárka Radostová a kol., ISBN 978-80-7480-111-2, 424 s.

Bibliografie památkové péče za rok 2010, Zuzana Stádníková, ISBN 978-80-7480-122-8, 88 s.

Dokumentace kampanologických památek. Určování hmotnosti zvonů a jejich zvukového obrazu, Petr Vácha, ISBN 978-800-7480-100-6, 142 s.

Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní památkový ústav na léta 2019–2023, Martin Musílek, Valburga Vavřínová (edd.), ISBN 978-80-7480-127-3, 226 s.

František Horčíčka, Katalog Colloredo-Mansfeldské obrazárny. Kritický katalog, Matouš Jiráček, Miloš Buroň, ISBN 978-80-7480-117-6, 160 s.

Herzan: Stavitelský rod z Třebíče, Jiří Bláha, Lubor Herzán, Kateřina Horák Goryczka, ISBN 978-80-7480-110-5, 256 s.

Mariánské, trojiční a další světecké sloupy a pilíře ve Středočeském kraji, sv. I., Vratislav Nejedlý, Kateřina Adamcová, Zdenka Gläserová Lebedová, Viktor Kovařík, Pavel Zahradník, ISBN 978-80-7480-118-1, 608 s.

Památková edukace v historických zahradách. Příklady dobré praxe, Hana Havlůvová, Petr Hudec (edd), ISBN 978-80-7480-125-9, 284 s.

Popel po ránu: nizozemské morality a militaria ze šlechtických sbírek, Marie Mžyková, ISBN 978-80-7480-113-6, 264 s.

Průvodce po památkách ve správě NPÚ, 2. vydání, Karel Kuča a kol., ISBN 978-80-7480-104-4, 366 s.

Výroční zpráva NPÚ za rok 2017, ISBN 978-80-7480-105-1, 136 s.

Zrcadlo moci. Pilíře moci Napoleona Bonaparta ve vizuálním umění, Marian Hocheľ, Marta Pavlíková, ISBN 978-80-7480-115-0, 328 s.

PERIODIKA:

Zprávy památkové péče, ročník 78/2018, ISSN 210-5538

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V PRAZE

Průvodce pražskou archeologií. Památky známé, neznámé i skryté, 2., upravené vydání, Ivana Boháčová, Jaroslav Podliska a kol., ISBN 978-80-7480-107-5, 335 s.

PERIODIKA: Staletá Praha, ročník 34/2018, ISSN 0231-6056

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE

Historická sídla v kulturní krajině, Jana Berková (ed.), ISBN 978-80-86516-95-0, 120 s.

Hospodářské dvory bývalých panství v Čechách, 2., rozšířené vydání, Jan Žižka, ISBN 978-80-86516-92-9, 592 s.

Lidové stavby v České republice, Jiří Langer, ISBN 978-80-86516-99-8, 176 s.

Lípy republiky Středočeského kraje, Aleš Rudl, ISBN 978-80-86516-94-3, 60 s.

Móda a oděv doby renesance, Alena Nachtmannová, Olga Klapetková (edd.), ISBN 987-80-865-16-93-6, 176 s.

Ročenka NPÚ ÚOP SČ 2017, kolektiv autorů, ISBN 978-80-86516-97-4, 148 s.

Řeč středověké fortifikační architektury, terminologie a její souvislost, Vladislav Razím, ISBN 978-80-86516-96-7, 250 s.

PERIODIKA:

Památky středních Čech, roč. 32/2018 + Ročenka, ISSN 0862-1586

Průzkumy památek, roč. 25/2018, ISSN 1212-1487

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Památky jižních Čech 9, Martin Gaží (ed.), ISBN 978-80-85033-88-5, 200 s.

Pomníky Velké války na jihu Čech, Roman Lavička (ed.), ISBN 978-80-85033-87-8, 224 s.

Renesanční rezidence v Jindřichově Hradci a její obraz v nejstarších zámeckých inventářích, Eva Lukášová, Věra Smolová, ISBN 978-80-85033-86-1, 200 s.

The Village of Holašovice in the Context of South Bohemian Rural Architecture, Pavel Hájek (ed.), ISBN 978-80-85033-84-7, 300 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V PLZNI

Horšovská obora, David Tuma, ISBN 978-80-85035-51-3, 8 s., skládanka

Oděv v západních Čechách 15.–17. století, Veronika Pilná, ISBN 978-80-58035-52-0, 370 s.

Zlatý věk obor. Z historie obornictví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, David Tuma, ISBN 978-80-85035-53-7, 236 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V LOKTI

ArchaeoMontan 2018, Krušné hory v zájmu montánní archeologie / Das Erzgebirge im Fokus der Montanarchäologie, kolektiv autorů, ISBN 978-80-906866-2-5, 450 s.

Circulus Cubitanus 2017/2018: Ročenka NPÚ, ÚOP v Lokti, ISBN 978-80-906866-3-2, 60 s.

Loket pod lupou: zaostřeno na detail, Lukáš Smola, Klára Rozsypalová, ISBN 978-80-906866-1-8, 96 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

Tatíčku, vrať se nám, Jiří Bureš, Marta Pavlíková, ISBN 978-80-85036-70-1, 124 s.

PERIODIKA: Monumentorum Custos 2017, Marta Pavlíková a kol., ISSN 1803-781X, 114 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V LIBERCI

Architektura ve službách první republiky, Jaroslav Zeman, Petra Šternová, ISBN 978-80-87810-25-5, 40 s., kroužková

Budeme stavět! 80 let sboru Dr. Karla Farského v Semilech, Petra Šternová, Lada Kocourková, Vladimír Hrabá, ISBN 978-80-87810-34-7, 4 s., skládanka

Frýdlantský poklad. Archeologický výzkum Zámeckého rybníka ve Frýdlantu, Renata Tišerová, Jan John, Jan Pařez, ISBN 978-80-87810-26-2, 110 s.

Harrachov, Památník Jiřího Harcuby, Jiří Křížek, Kristýna Rossmannová, ISBN 978-80-87810-31-6, 12 s., skládanka

Horní Řasnice, kostel Neposkvrněného Početí Panny Marie, Jana Kurešová, Miloš Krčmář, ISBN 978-80-87810-27-9, 12 s., skládanka

Paul Gebauer (1888–1951), Ivo Habán, Anna Habánová, Branislav Dorko, Lenka Rychtářová, ISBN 978-80-87810-24-8, 232 s.

Pomníky velké války, kolektiv autorů, ISBN 978-80-87810-30-9, 62 s.

PERIODIKA: Fontes Nissae 2018, ISSN 1213-5097, 128 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V JOSEFOVĚ

Architektura ve službách první republiky: Královéhradecký kraj, Jiří Balský a kol., ISBN 978-80-88226-12-3, 39 s.

leták Kulturní památka – Dřevěnka v Úpici, Vladimíra Pateřová, ISBN 978-80-88226-10-9 (cz), 978-80-88226-11-6 (en), 12 s., skládačka

leták Kulturní památka – důl Jan Šverma, Žacléř, Miloš Buroň, ISBN 978-80-88226-15-4 (cz), 978-80-88226-15-4 (en), 12 s., skládačka

leták Kulturní památka – Galerie u sv. Jakuba, kostel Metličany, Jiří Slavík/Zdeněk Čermák, ISBN 978-80-88226-13-0 (cz), 978-80-88226-14-7 (en), 12 s., skládačka

Lípy svobody v Královéhradeckém kraji: příběhy památných stromů, které byly vysázeny v Královéhradeckém kraji u příležitosti vzniku Československé republiky, Jiřina Jelínková, Petr Omelka, ISBN 978-80-88226-17-8, 247 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V PARDUBICÍCH

Památky našeho kraje III, Jan Krčál, soubor pohlednic

Sborník NPÚ, ÚOP v Pardubicích za rok 2018, kolektiv autorů, ISBN 978-80-87626-08-5, 144 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V TELČI

Archeologické výzkumy na Vysočině 6/2015, kolektiv autorů, ISBN 978-80-906167-9-0, ISSN 1805-9074

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V BRNĚ

Architektura mezi myšlenkou a skutečností, Jan Galeta, Martin Šolc (edd.), ISBN 978-80-7480-108-2, 206 s.

Krajinná památková zóna, Vranovsko-Bítovsko, Jana Oberreiterová, Gabriela Stögerová, nestránkováno /31 s./

Obchodní dům Kotva, Petr Urlich a kol., ISBN 978-80-87967-19-5, 256 s.

Památková péče na Moravě / Monumentorum Moraviae tutela 20/2018, Sborník příspěvků, ISBN 978-80-87967-21-8, 167 s.

Ploché střechy, Martin Šolc (ed.), ISBN 978-80-7480-124-2, 24 s.

Průmyslové dědictví Jižní Moravy /mimo Brno/, Aleš Homola, Karel Sklenář, skládačka

Průzkumy a opravy železobetonových konstrukcí, Roman Brzoň, Petr Cikrle, Vlasta Loutocká, ISBN 978-80-7480-123-5, 40 s.

Sborník k poctě profesora Jana Sedláka (1943–2016), Jindřich Chatrný, Dagmar Černoušková (edd.), ISBN 978-80-214-5667-9, 570 s.

Stavby století republiky 1918–2018, Lenka Popelová, Vladimír Šlapeta, ISBN 978-80-88258-09-4, 608 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V OLOMOUCI

Sborník NPÚ ÚOP OL 2017, kolektiv autorů, ISBN 978-80-86570-31-0, 140 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V KROMĚŘÍŽI

Historické zahrady Kroměříž 2018: byliny v památkách zahradního umění. Sborník příspěvků z odborné konference, Lenka Křesadlová, Petra Zelinková (edd.), ISBN 978-80-87231-53-1, 112 s.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V OSTRAVĚ

Brnem textilním. Brno's textile heritage, Michaela Ryšková, ISBN 978-80-88240-02-0, 136 s.

S knížaty u stolu, Irena Korbelářová, Michal Zezula (edd.), ISBN 978-80-88240-03-7, 272 s.

Sborník Národního památkového ústavu v Ostravě 2018, kolektiv autorů, ISBN 978-80-88240-10-5, 136 s.

Katalog k výstavě Československá republika a její architektura na pomezí Moravy a Slezska, Martin Strakoš, 24 s.

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA NA SYCHROVĚ

Objevte zámek v Litomyšli. Ilustrovaný průvodce pro děti, Zdeňka Kalová, ISBN 978-80-906784-0-8, 36 s.

ÚZEMNÍ PAMÁTKOVÁ SPRÁVA V KROMĚŘÍŽI

Minaret (cz), Michal Konečný, ISBN 978-80-906899-8-5, 48 s.

Minaret (en), Michal Konečný, ISBN 978-80-906899-9-2, 48 s.

Moravský aristokrat v labyrintu světa. The Moravian Aristocrat in the Labyrinth of the World. Průvodce expozicí, Michal Konečný, Tomáš Valeš, ISBN 978-80-906899-5-4, 128 s.

Obrazy. Mistrovská díla ze sbírek Národního památkového ústavu, Michal Konečný, Lenka Kalábová, Tomáš Valeš, Petr Tomášek, ISBN 978-80-907400-1-3, 392 s.

Rodina Leopolda II. Berchtolda na cestách, Lucie Pešlová, Veronika Syslová, ISBN 978-80-906899-7-8, 120 s.

Valtice a Lichtenštejnove, Tomáš Kubíček (ed.), ISBN 978-80-906899-4-7, 148 s.

Zámek Lysice (en), Michal Konečný, ISBN 978-80-906899-6-1, 163 s.

Zámek Valtice, Michal Konečný, ISBN 978-80907400-2-0, 232 s.

Přehled průzkumů a dokumentací

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ

Stavebněhistorické průzkumy

Horšovský Týn – hrad

Karlštejn – hrad

Kunštát – zámek

Praha – Invalidovna

Třeboň – areál bývalé kanonie augustiniánů

Zvíkov – hrad

Operativní průzkumy a dokumentace

Karlštejn – hrad

Třeboň – areál bývalé kanonie augustiniánů

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V PRAZE

Operativní průzkumy a dokumentace

Praha 1 – Hradčany – hradba u Strahovské brány, bývalá strážnice

Praha 1 – Nové Město – čp. 139, klášter voršilek (část přízemí v severovýchodním nároží areálu)

Praha 1 – Nové Město – čp. 346, Dittrichova 4 (činžovní dům)

Praha 1 – Nové Město – čp. 887, Nekázanka (sgrafitová fasáda, kamenické prvky)

Praha 1 – Nové Město – čp. 1091, Soukenická 16 (měštanský dům)

Praha 2 – Nové Město – Emauzy, opěrná zeď s vodním prvkem v klášterní zahradě

Praha 1 – Staré Město – čp. 350, Na Perštýně 17 (měštanský dům)

Praha 1 – Staré Město – čp. 511, Havelská 3 (mezipatro)

Praha 1 – Staré Město – čp. 526, V Kotcích 1 (fasády a zdivo záchodové šachty)

Praha 1 – Staré Město – čp. 553, dům U Sixtů (dvorní objekt, část)

Praha 1 – Staré Město – čp. 597, Celetná 13 (měštanský dům)

Praha 6 – Dejvice – čp. 116 (stará nádražní budova)

Praha 7 – Bubeneč – čp. 20 (Šlechtova restaurace, grotta)

Praha-Cholupice – čp. 11 (Arcibiskupský dvůr, sýpka)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE

Operativní průzkumy a dokumentace

Borovsko – kostel sv. Petra a Pavla

Brandýs nad Labem – domy čp. 120, 132, 149, 394, 404; p. č. 409

Byšice – zámek čp. 25

Český Šternberk – hrad čp. 1 (severní fasáda)

Dobruška – fara čp. 70

Dobruška – věž radnice čp. 28

Drahelčice – hospodářský dvůr čp. 5

Hořovice – stodola u čp. 253

Hořovice – usedlost čp. 4

Jenštejn – věž hradu

Kolín – dům čp. 17

Kolín – zámek čp. 160 a 545

Kotapeky – bývalá válcovna, p. č. 104/1

Krušovice – bývalý panský špýchar

Křivoklát-Amalín – dům čp. 31 zvaný Laubovna

Kuníček – usedlost čp. 4

Líšno – areál zámku čp. 1

Líšno – zámek (domek správce p. č. 1/2; brána a hospodářský dvorek p. č. 106)

Malín – usedlost čp. 28

Městec Králové – brána a dům čp. 25

Obděnice – kostel Nanebevzetí Panny Marie

Olbramovice – kostel Všech svatých

Poděbrady – dům čp. 403/10 (před demolicí)

Přerov nad Labem – bývalý císařský pivovar

Rakovník – sklep u čp. 167

Říčany – dům čp. 119

Sázava-Černé Budy – fara čp. 75

Stará Boleslav – dům čp. 8

Sulice-Hlubočinka – bývalý zájezdní hostinec čp. 874

Točnick – hrad (královský palác)

Valečov – hrad (palác)

Vílasova Lhota – dům čp. 16

Vlašim – kostel sv. Jiljí

Všebořice – kostel sv. Jiljí

Záboří nad Labem – kostel sv. Prokopa

Zvěstov – zámek čp. 1

Žebrák – dům čp. 23

Archivní rešerše

Chvojen – kostel

Michalovice – kostel sv. Archanděla Michaela

Nové Dvory – kostel sv. Anny

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Stavebněhistorické průzkumy

České Budějovice – Hroznová čp. 187/34 (měštanský dům)

Operativní průzkumy a dokumentace

České Budějovice – Krajinská čp. 238/23 (měštanský dům)

Český Krumlov – Horní Brána čp. 7 (Fričkův dvůr)

Český Krumlov – Panská ulice čp. 18 (měštanský dům)

Klení – bývalá márnice u kostela sv. Vavřince

Lomnice nad Lužnicí – kostel sv. Jana Křtitele

Malonty – fara čp. 25
Myslkovice – zámek čp. 7
Olšina – zemědělská usedlost čp. 6
Písek – Drličov čp. 144 (měšťanský dům)
Prachatice – Kostelní náměstí čp. 28 (měšťanský dům)
Rožmberk nad Vltavou – Dolní hrad čp. 66
Slavonice – Dačická čp. 483 (měšťanský dům)
Strakonice – hrad čp. 50
Tábor – Tržní náměstí čp. 346 (měšťanský dům)
Žlábek – Olšov ev. č. 1 (hospodářský dvůr)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V PLZNI
Operativní průzkumy a dokumentace
Bernartice – tvrz (doplnění OPD)
Břežany – dům čp. 24 (fasády)
Buček – Dolní Rabasův mlýn
Domažlice – ul. Nadporučíka Bartoška, dům čp. 7
Horažďovice – dům čp. 70 a 71
Hřešihlavy – kostel Všech svatých (OPD čelní fasády)
Hřešihlavy – hospodářský dvůr u zámku
Chudonice – úřednický dům čp. 46/167
Kalec – hospodářský dvůr (OPD při rekonstrukci)
Klatovy – objekt na ppč. 485
Kralovice – fara čp. 158 (pasport truhlářských výplní)
Liblín – objekt čp. 67 (záchranná dokumentace, rozšířená OPD)
Lovčice – zámek (dokumentace stropů)
Nebílovy – zámek, torzo východního křídla (OPD, fotogrammetrie)
Nepomuk – dům čp. 122 (OPD před demolicí)
Nepomuk – dům „U Lípy“ čp. 185 (pasportizace okenních výplní)
Opálka – areál tvrze (postupně OPD)
Plasy – Lipová ul. 67, budova ředitelství železárny (pasport truhlářských výplní)
Plzeň – Skrétova ul. 747/24 (pasport okenních výplní)
Plzeň – areál Pivovaru Prazdroj
Plzeň – areál věznice na Borech
Plzeň – katedrála sv. Bartoloměje (aktualizace a doplnění SHP, I. etapa)
Planá u Mariánských Lázní – zámecký areál, stpč. 257/1
Plzeň – Masné krámy
Stvolny – kostel sv. Petra a Pavla (zaměření, rozšíření OPD)
Tachov – kostel Nanebevzetí P. Marie (zazdívkový okenní otvor a zbytky omítek)
Tachov – městský dům čp. 476
Trhanov – dvojdom čp. 3 a 79

Trnová – obytný dům hospodářské usedlosti (zaměření před zahájením rekonstrukce)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V LOKTI
Operativní průzkumy a dokumentace
Cheb – Dlouhá čp. 443 (průzkum fasády a druhotně užitých prvků)
Cheb – Jateční čp. 456 (průzkum fasády uličního průčelí)
Chyšne – kostel Jména Panny Marie (dokumentace okenní výplně)
Jáchymov – náměstí Republiky čp. 37 (průzkum dvorní fasády)
Jáchymov – třída Dukelských hrdinů čp. 340 (průzkum fasády uličního průčelí)
Kraslice – Lipová cesta čp. 625 (dokumentace okenních výplní)
Mariánské Lázně – Boženy Němcové čp. 375 (průzkum fasády)
Salajna – čp. 13 (dokumentace podlahy v síni 1. patra obytného domu)
Sokolov – Zámecká čp. 2 (dokumentace graffiti v suterénu jižního křídla)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V ÚSTÍ NAD LABEM
Stavebněhistorické průzkumy
Jezeří – areál zámku čp. 1 – objekt na p. č. 1/2 (I. etapa)
Žatec – kapucínský klášter čp. 299 (dokončeno)
Operativní průzkumy a dokumentace
Bitouzeves – kostel sv. Michaela Archanděla (krov nad presbytářem)
Budyně nad Ohří – dům čp. 31 (bývalá masna)
Budyně nad Ohří – sladovna zámeckého pivovaru (stropy pater a krovu)
Česká Kamenice – dům čp. 84
Chabařovice – dům čp. 2
Jezeří – zámek (omítky bedněné nepravé klenby divadelního sálu)
Jílové – zámek (východní zeď jižního rizalitu)
Kadaň – dům čp. 335 (krov)
Kostomlaty pod Milešovkou – studniční kaple Panny Marie Pomocné (oltářní menza)
Liběšice – kostel sv. Martina a Navštívení Panny Marie (přízemí západního průčelí věže)
Libochovice – dům čp. 89 (strop zadního dílu přízemí a mezipatra)
Libouchec – podstávkový dům čp. 53
Milešov – kostel sv. Antonína Paduánského (obelisky)
Milešov – zahradní pavilon na parcele č. 53 (okna a dveře)
Mstišov – lovecký zámeček (patro)
Teplice – úřednický dům na zámku (stropní podhled)
Ústí nad Labem – kostel sv. Vojtěcha (ohradní zeď)
Vinařice – kostel sv. Jiljí (fasáda presbytáře)
Vtelno – stodola na parcele č. 34/2

Žatec – dům čp. 295 (krov)

Želina – kostel sv. Vavřince (dlažba v lodi a presbytáři)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V LIBERCI

Operativní průzkumy a dokumentace

Doksy – zámek (dokumentace a doplňující průzkum během obnovy)

Holanský rybník (dokumentace a průzkum během opravy hráze)

Hrádek nad Nisou – hrázdný dům čp. 215 (dokumentace a průzkum během obnovy)

Jeřmanice – stará škola čp. 3 (dokumentace před demolicí)

Jilemnice – kostel sv. Alžběty (doplnění SHP objevených reliktů sakrální stavby)

Kryštofovo Údolí – stodola u čp. 135 (dokumentace před demolicí)

Navarov – hrad (průzkum západní zástavby hradního jádra z lešení)

Sloup v Čechách – kaple sv. Jana Nepomuckého (dokumentace během oprav krovu)

Stráž pod Ralskem – zámek (vstupní brána a jihovýchodní křídlo – dokumentace a průzkum z lešení během obnovy průčelí)

Stráž pod Ralskem – kostel sv. Zikmunda (doplňující průzkum z lešení při opravě věže)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V JOSEFOVĚ

Stavebněhistorické průzkumy

Hradec Králové – Gočárova čp. 479

Hrádek u Nechanic – areál zámku, čp. 40–49

Operativní průzkumy a dokumentace

Broumov – Růžový Dvůr čp. 2 (operativní průzkum a dokumentace v průběhu rekonstrukce přízemí)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V PARDUBICÍCH

Operativní průzkumy a dokumentace

Běstvina – kaple sv. Jana Nepomuckého (dokumentace zazděných hvězdicových okének)

Dolní Morava – dům čp. 25 (dokumentace krovu)

Heřmanice, obec Králíky – hostinec čp. 93 (dokumentace objektu)

Nálezové zprávy z plošného průzkumu vesnic

Červená Voda, k.ú. Dolní Orlice (J. Svobodová)

Červená Voda, k.ú. Horní Orlice (Z. Stránská)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V TELČI

Operativní průzkumy a dokumentace

Brtnice – dům Pod zámekem čp. 118

Brtnice – dům Rokštejská čp. 305

Častrov – fara

Havlíčková Borová – dům Luční čp. 40

Jemnice – kaple sv. Anny

Krásné – stodola k čp. 31

Křeč – fara

Lhotice – bašta tvrze čp. 23

Náměšť nad Oslavou – zámek

Nové Syrovice – dům čp. 3

Polná – dům Havlíčkova čp. 301

Telč – dům Hradební čp. 118

Telč – kapličky křížové cesty ke kapli sv. Karla Boromejského

Třebíč – kaplička Bolestné Panny Marie

Třešť – domy Nádražní čp. 18 a 20

Třešť – dům Selská čp. 25

Velká Bíteš – dům čp. 86

Ždírec (Polná) – fara a podzemní chodby

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V BRNĚ

Stavebněhistorické průzkumy

Brno – hrad Veveří (jižní brána, skleníky a oranžerie)

Operativní průzkumy a dokumentace a dokumentace

Bitov – hrad Cornštejn

Brno – dům Černopolní čp. 37

Brno – dům Kounicova čp. 25

Brno – dům Veletržní čp. 1

Šatov – dům čp. 27

Valtice – dům Josefská čp. 353

Valtice – dům nám. Svobody čp. 4

Valtice – dům Příční čp. 33

Vratětin – dům čp. 78

Vyškov – dům Masarykovo nám. čp. 2

Znojmo – dům Malá Mikulášská čp. 5 a 7

Znojmo – městské hradby (jihozápadní hranolová věž)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V OLOMOUCI

Stavebněhistorické průzkumy

Hranice – měštanský dům (dokončení SHP)

Olomouc – Hanácká kasárna

Velké Losiny – vysoký zámek (I. etapa)

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V KROMĚŘÍŽI

Stavebněhistorické průzkumy

Buchlov – hrad (objekty druhého nádvoří)

Kroměříž – Podzámecká zahrada, dům čp. 1478

Kroměříž – Podzámecká zahrada, zed s branou z Blahoslavovy ulice

Kroměříž – Podzámecká zahrada, Chrámek Přátelství
Kroměříž – Podzámecká zahrada, Paví dvůr
Kroměříž – Podzámecká zahrada, Rybářský pavilon
Kroměříž – Podzámecká zahrada, Strážní domek
Slavičín – zámek (kompletní stavebněhistorický průzkum)
Operativní průzkumy a dokumentace
Brumov – hrad (oprava bastionu)
Fryšták – kostel sv. Mikuláše (interiér východní části)
Helfštýn – hrad (průzkum hradního jádra)
Hoštejn – hrad (záchranné práce na zdivu jádra)
Kroměříž – Na Sladovnách čp. 1511 (fasáda)
Kroměříž – Velké náměstí čp. 38 (okno v přízemí dvorního traktu)
Kurovice – tvrz (stavební vývoj kuchyňského traktu)
Kurovice – tvrz (výsledky stratigrafického průzkumu omítek na části dvorní fasády jižního křídla)
Lukov – hrad (průzkum mostních pilířů a objektů dolního hradu)
Malenovice u Zlína – hrad (průzkum interiérů v rámci statického zajištění)
Mařatice u Uherského Hradiště – kostel Panny Marie (interiér věže)
Obřany – hrad (dokumentace ohroženého zdiva západní části hradu)
Rabštejn – hrad (dokumentace ohroženého zdiva v jádru hradu)
Střílky – hrad (průzkum zdiva v hradním jádru)
Štípa – kostel Panny Marie (dokumentace středověkých architektonických článků)
Uhřice – zámek (interiér zaniklé kaple)
Vizovice – zámek (dokumentace středověkých architektonických detailů)
Zdislavice – zámek (dokumentace nejpodstatnějších nálezů v přízemí)
Zdounky – zámek (dokumentace kuchyně v přízemí východního křídla)
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ V OSTRAVĚ
Stavebněhistorické průzkumy
Krnov – městský dům čp. 39, Hlavní náměstí 4 (stavebněhistorický průzkum)
Ostrava – Dům kultury města Ostravy (stavebněhistorický průzkum)
Dolní Tošanovice – zámek (operativní průzkum shořelého krovu)
Jezdkovice – zámek čp. 32 (místnost č. 101 v přízemí západního křídla)
Opava – měštanský dům čp. 18 (dokumentace náleзовých situací v suterénu)

Příbor – měštanský dům čp. 38 (průzkum s důrazem na náleзовé situace v přízemí)

Zpracovaná dokumentace z terénního průzkumu

Hradec nad Moravicí – dům čp. 5 (operativní průzkum)

Kopřivnice – dům čp. 124 (operativní průzkum a dokumentace zaniklého domu)

Ostrava-Lauby – ul. Velká čp. 54–59 (operativní dokumentace sklepů asanovaných městských domů)

Příbor – dům čp. 991 (operativní průzkum a dokumentace zaniklého domu)

Stará Ves nad Ondřejnicí – zámek (operativní dokumentace náleзовých situací)

Počet archeologických akcí

PRACOVNÍŠTĚ NPÚ	Dohled	Záchranný archeologický výzkum	Nedestruktivní průzkum	Celkem
ÚOP v Praze	8	18	0	26
ÚOP středních Čech v Praze	9	4	0	13
ÚOP v Českých Budějovicích	2	4	0	6
ÚOP v Plzni	4	10	0	14
ÚOP v Lokti	2	9	0	11
ÚOP v Ústí nad Labem	5	2	0	7
ÚOP v Liberci	4	6	0	10
ÚOP v Josefově	0	1	0	1
ÚOP v Pardubicích	1	1	0	2
ÚOP v Telči	0	4	0	4
ÚOP v Brně	4	12	0	16
ÚOP v Olomouci	48	3	1	52
ÚOP v Kroměříži	0	2	0	2
ÚOP v Ostravě	79	25	0	104
ÚPS na Sychrově	5	4	0	9
Celkem	166	101	1	268

Seznam objektů ve správě NPÚ

Praha	Typ objektu	Telefon	Web
Zahrady pod Pražským hradem	zahrady	257 214 817	www.palacove-zahrady.cz
Invalidovna	Invalidovna	725 548 234	www.invalidovna-praha.cz
Středočeský kraj			
Březnice	zámek	318 682 179	www.zamek-breznice.cz
Hamousův statek ve Zbečně	lidová architektura	724 980 456	www.hamousuv-statek.cz
Hořovice	zámek	311 512 479	www.zamek-horovice.cz
Karlštejn	hrad	311 681 617	www.hrad-karlstejn.cz
Konopiště	zámek	317 721 366	www.zamek-konopiste.cz
Krakovec	hrad	313 549 302	www.hrad-krakovec.cz
Křivoklát	hrad	313 558 440	www.hrad-krivoklat.cz
Mnichovo Hradiště	zámek	326 773 098	www.zamek-mnichovohradiste.cz
Mníšek pod Brdy	zámek	318 590 261	www.zamek-mnisek.cz
Sázava	klášter	327 321 177	www.klaster-sazava.cz
Točnick	hrad	311 533 202	www.hrad-tocnik.cz
Veltrusy	zámek	315 781 146	www.zamek-veltrusy.cz
Žebrák	hrad	311 533 202	www.hrad-zebrak.cz
Žleby	zámek	327 398 121	www.zamek-zleby.cz
Ústecký kraj			
Benešov nad Ploučnicí	zámek	412 586 795	www.zamek-benesov.cz
Doksany	zámek	416 861 143	www.zamek-doksany.cz
Duchcov	zámek	417 835 301	www.zamek-duchcov.cz

Házmurk	hrad	606 175 052	www.hrad-hazmburk.cz
Jezeří	zámek	724 326 031	www.zamek-jezeri.cz
Krásný Dvůr	zámek	415 210 004	www.zamek-krasnydvur.cz
Libochovice	zámek	416 591 443	www.zamek-libochovice.cz
Most – kostel Nanebevzetí Panny Marie	kostel	724 663 546	www.kostel-most.cz
Ploskovice	zámek	416 749 092	www.zamek-ploskovice.cz
Stekník	zámek	723 086 011	www.zamek-steknik.cz
Velké Březno	zámek	475 228 331	www.zamek-vbrezno.cz
Krásné Březno – kostel sv. Floriána	kostel	472 704 800	www.kostel-krasnebrezno.cz
Zubrnice	skanzen	475 228 267	www.skanzen-zubrnice.cz
Karlovarský kraj			
Bečov nad Teplou	hrad a zámek	353 999 394	www.zamek-becov.cz
Kynžvart	zámek	354 691 269	www.zamek-kynzvart.eu
Valeč	zámek	353 399 731	www.zamek-valec.cz
Jihočeský kraj			
Červená Lhota	zámek	384 384 228	www.zamek-cervenalhota.cz
Český Krumlov	hrad a zámek	380 704 721	www.zamek-ceskykrumlov.cz
Dačice	zámek	384 420 246	www.zamek-dacice.cz
Domanín – Schwareznberská hrobka	hrobka	384 721 193	www.zamek-trebon.cz
Hluboká	zámek	387 843 911	www.zamek-hluboka.eu
Jindřichův Hradec	hrad a zámek	384 321 279	www.zamek-jindrichuvhradec.cz
Kratochvíle	zámek	388 324 380	www.zamek-kratochvile.cz
Landštejn	hrad	384 498 580	www.hrad-landstejn.cz
Nové Hrady	hrad	386 362 135	www.hrad-novehrady.cz
Rožmberk	hrad	380 749 838	www.hrad-rozmbek.cz
Třeboň	zámek	384 721 193	www.zamek-trebon.cz
Vimperk	zámek	388 411 506	www.zamek-vimperk.cz
Zlatá Koruna	klášter	380 743 126	www.klaster-zlatakoruna.cz
Zvíkov	hrad	382 285 676	www.hrad-zvikov.cz
Plzeňský kraj			
Červené Poříčí	zámek	376 393 022	www.zamek-cerveneporici.cz
Gutštejn	hrad	374 631 773	www.hrad-gutstejn.cz
Horšov – kostel Všetech svatých	kostel	379 423 111	www.zamek-horsovskytycn.cz
Horšovský Týn	hrad a zámek	379 423 111	www.zamek-horsovskytycn.cz
Kladruby	klášter	374 631 773	www.klaster-kladruby.cz
Kozel	zámek	377 969 040	www.zamek-kozel.cz
Manětín	zámek	373 392 283	www.zamek-manetin.cz
Nebílovy	zámek	377 917 090	www.zamek-nebilovy.cz
Plasy	klášter	373 322 174	www.klaster-plasy.eu
Plzeň-Bolevec – Selský dvůr u Matoušů	selský dvůr	377 360 928	www.usedlost-bolevec.cz
Přimda	hrad	374 631 773	www.hrad-primda.cz
Rabí	hrad	376 596 171	www.hrad-rabi.eu
Švihov	hrad	376 393 378	www.hradsvihov.cz
Velhartice	hrad	376 583 315	www.hrad-velhartice.cz

Kraj Vysočina			
Jaroměřice nad Rokytnou	zámek	568 440 237	www.zamek-jaromerice.cz
Lipnice nad Sázavou	hrad	724 961 945	www.hrad-lipnice.cz
Náměšť nad Oslavou	zámek	568 620 319	www.zamek-namest.cz
Telč	zámek	567 243 943	www.zamek-telc.eu
Královéhradecký kraj			
Hrádek u Nechanic	zámek	495 441 244	www.zamek-hradekunechanic.cz
Hospitál Kuks	hospitál	499 692 161	www.hospital-kuks.cz
Náchod	zámek	491 426 201	www.zamek-nachod.cz
Opočno	zámek	494 668 216	www.zamek-opocno.cz
Ratibořice	zámek	491 452 123	www.zamek-ratiborice.cz
Liberecký kraj			
Bezděz	hrad	723 774 904	www.hrad-bezdez.eu
Frýdlant	hrad a zámek	482 312 130	www.zamek-frydlant.cz
Grabštejn	hrad	482 724 301	www.hrad-grabstejn.cz
Hrubý Rohozec	zámek	481 321 012	www.zamek-hrubyrohozec.cz
Lemberk	zámek	487 762 305	www.zamek-lembek.cz
Sychrov	zámek	482 416 011	www.zamek-sychrov.cz
Trosky	hrad	602 342 627	www.hrad-trosky.eu
Zákupy	zámek	487 857 278	www.zamek-zakupy.cz
Pardubický kraj			
Kunětická hora	hrad	466 415 428	www.hrad-kunetickahora.cz
Litice	hrad	465 320 627	www.hrad-litice.cz
Litomyšl	zámek	461 615 067	www.zamek-litomysl.cz
Slatiňany	zámek	469 681 112	www.zamek-slatinany.cz
Soubor lidových staveb Vysočina	soubor lidových staveb	469 326 411	www.skanzen-vysocina.cz; www.betlem-hlinsko.cz
Zlínský kraj			
Buchlov	hrad	572 595 161	www.hrad-buchlov.cz
Buchlovice	zámek	572 434 240	www.zamek-buchlovice.cz
Kroměříž – Arcibiskupský zámek	zámek	573 502 011	www.zamek-kromeriz.cz
Vizovice	zámek	577 452 762	www.zamek-vizovice.cz
Jihomoravský kraj			
Bítov	hrad	515 294 736	www.hrad-bitov.cz
Brno – vila Stiassni	vila	778 545 993	www.vila-stiassni.cz
Bučovice	zámek	517 383 135	www.zamek-bucovice.cz
Kunštát	zámek	516 462 062	www.zamek-kunstat.cz
Lednice	zámek	519 340 128	www.zamek-lednice.com
Janův hrad (Lednice)	umělá zřícenina	519 355 134	www.januv-hrad.cz
Lysice	zámek	516 472 235	www.zamek-lysice.cz
Milotice	zámek	518 619 643	www.zamekmilotice.cz
Pernštejn	hrad	566 566 101	www.hrad-pernstejn.eu
Rájec nad Svitavou	zámek	516 432 013	www.zamekrajec.cz
Uherčice	zámek	515 298 396	www.zamek-uhercice.cz
Valtice	zámek	778 743 754	www.zamek-valtice.cz

Veveří	hrad	549 420 164	www.hrad-veveri.cz
Vranov nad Dyjí	zámek	515 296 215	www.zamek-vranov.cz
Nový hrádek u Lukova (Vranov nad Dyjí)	zřícenina	515 296 215	www.hrad-novyhradek.cz
Olomoucký kraj			
Bouzov	hrad	585 346 202	www.hrad-bouzov.cz
Jánský Vrch	zámek	584 440 286	www.zamek-janskyvrch.cz
Příkazy – Hanácké skanzen	skanzen	585 967 310	www.skanzen-prikazy.cz
Šternberk	hrad	585 012 935	www.hrad-sternberk.cz
Velké Losiny	zámek	583 248 380	www.zamek-velkelosiny.cz
Moravskoslezský kraj			
Hradec nad Moravicí	zámek	553 783 915	www.zamek-hradec.cz
Ostrava – Důl Michal	důl	596 231 160	www.dul-michal.cz
Raduň	zámek	553 796 119	www.zamek-radun.cz

Zpřístupněné objekty ve správě NPÚ

KRAJ	Počet zpřístupněných objektů	Pracoviště NPÚ
Hlavní město Praha	1	ÚPS v Praze
Středočeský kraj	14	ÚPS v Praze
Jihočeský kraj	14	ÚPS v Českých Budějovicích
Plzeňský kraj	11	ÚPS v Českých Budějovicích
Karlovarský kraj	3	ÚPS v Praze
Ústecký kraj	12	11 – ÚPS v Praze; 1 – ÚOP v Ústí nad Labem
Liberecký kraj	8	ÚPS na Sychrově
Královéhradecký kraj	5	ÚPS na Sychrově
Pardubický kraj	5	ÚPS na Sychrově
Kraj Vysočina	4	ÚPS v Českých Budějovicích
Jihomoravský kraj	15	ÚPS v Kroměříži
Olomoucký kraj	5	ÚPS v Kroměříži
Zlínský kraj	4	ÚPS v Kroměříži
Moravskoslezský kraj	3	ÚPS v Kroměříži
Celkem	104	

Oproti roku 2017 byl Janohrad přeřazen jakožto prohlídkový okruh zámku Lednice. Je nadále otevřen, pouze už není samostatným objektem.

Přehled návštěvnosti památkových objektů ve správě NPÚ

OBJEKT	Návštěvnost
Český Krumlov	429 171
Lednice	394 053
Hluboká nad Vltavou	288 568
Karlštejn	223 871
Valtice	194 407
Kroměříž	181 080
Konopiště	161 172
Sychrov	115 511
Křivoklát	113 964
Bouzov	111 814
Trosky	109 539
Buchlovice	102 896
Telč	100 479
Kuks	96 200
Veveří	92 668
Žleby	89 141
Červená Lhota	79 873
Ratibořice	78 114
Buchlov	77 033
Pernštejn	75 705
Jindřichův Hradec	73 982
Bečov	72 436
Bezděz	67 661
Bítov	66 950
Vysočina – Veselý Kopec	64 607
Vranov nad Dyjí	61 076
Rabí	59 444
Landštejn	58 452
Mníšek pod Brdy	56 951
Litomyšl	52 675
Točnick	51 146
Opočno	50 099
Frýdlant	49 978
Rožmberk	48 288
Třeboň	46 802
Velhartice	46 517
Kynžvart	43 685
Hradec nad Moravicí	42 951
Milotice	42 576
Kratochvíle	40 220
Náchod	40 003
Hrádek u Nechanic	39 851
Lysice	38 950
Zvíkov	38 878
Házmburk	35 976
Jaroměřice nad Rokytnou	35 724
Velké Losiny	35 476
Švihov	35 319
Lemberk	34 474
Kunětická hora	33 755
Ploskovice	33 631
Šternberk	33 092

OBJEKT	Návštěvnost
Zákupy	32 367
Třeboň – Schwarzenberská hrobka	32 181
Lipnice	29 655
Jezeří	28 617
Rájec nad Svitavou	28 429
Horšovský Týn	26 749
Jánský Vrch	26 598
Libochovice	26 289
Hořovice	25 997
Plasy	25 561
Veltrusy	25 175
Hrubý Rohozec	25 013
Kozel	24 729
Krakovec	23 391
Zlatá Koruna	22 847
Krásný Dvůr	22 765
Zahrady pod Pražským hradem	22 091
Zubrnice	21 978
Benešov nad Ploučnicí	21 915
Nové Hrady	21 757
Raduň	20 282
Grabštejn	19 025
Vizovice	18 332
Mnichovo Hradiště	18 132
Kladruby	17 176
Sázava	16 659
Náměšť nad Oslavou	16 494
Velké Březno	16 397
Duchcov	15 424
Slatiňany	15 270
Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Mostě	14 420
Manětín	14 402
Dačice	14 195
Březnice	12 977
Stekník	12 079
Vila Stiassni	11 525
Litice	11 010
Bučovice	10 398
Kunštát	10 366
Nový Hrádek	9 779
Vysočina – Betlém Hlinsko	9 718
Nebílovy	9 250
Důl Michal	6 708
Valeč	6 008
Uherčice	5 219
Příkazy	3 491
Vimperk	3 310
Invalidovna Praha	2 098*
Červené Poříčí	2 012
Kostel sv. Floriána v Krásném Březně	996
Celkem	5 502 553

* odhadovaný počet

Změny památkového fondu*

KRAJ	Prohlášené nemovité kulturní památky	Prohlášené movité kulturní památky	Zrušené nemovité kulturní památky**	Prohlášené národní kulturní památky	Prohlášené památkové zóny
Hlavní město Praha	0	17	0	1	0
Středočeský kraj	6	5	0	1	0
Jihočeský kraj	5	4	1	3	0
Plzeňský kraj	9	4	0	1	0
Karlovarský kraj	7	2	2	1	3
Ústecký kraj	12	5	6	1	0
Liberecký kraj	7	1	1	2	0
Královéhradecký kraj	12	14	1	1	0
Pardubický kraj	4	9	0	3	0
Kraj Vysočina	5	27	1	0	0
Jihomoravský kraj	4	4	9	1	0
Olomoucký kraj	1	0	0	1	0
Zlínský kraj	0	2	0	1	0
Moravskoslezský kraj	1	1	1	3	0
Celkem	73	95	22	20	3

* Do tabulky jsou zahrnuty pouze nové kulturní památky, národní kulturní památky a památkové rezervace, není zahrnut přeprohlášený památkový fond.

** Movité kulturní památky v roce 2018 zrušeny nebyly.

Počet nemovitých a movitých kulturních památek, národních kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón v ČR k 31. prosinci 2018

PRACOVISŤE / PŮSOBNOST	Nemovité kulturní památky*	Movité kulturní památky **	Národní kulturní památky	Památkové rezervace	Památkové zóny
Hlavní město Praha	2 120	10 630	55	3	18
Středočeský kraj	4 365	5 083	37	14	62
Jihočeský kraj	5 430	2 987	41	24	86
Plzeňský kraj	3 237	3 582	25	8	67
Karlovarský kraj	1 421	1 173	16	9	23
Ústecký kraj	3 537	2 428	16	9	33
Liberecký kraj	2 251	841	15	8	28
Královéhradecký kraj	3 049	2 437	23	7	35
Pardubický kraj	2 110	2 176	19	5	24
Kraj Vysočina	2 978	2 460	16	6	28
Jihomoravský kraj	4 256	5 383	38	9	24
Olomoucký kraj	2 215	5 317	15	3	25
Zlínský kraj	1 398	1 425	16	4	17
Moravskoslezský kraj	2 090	2 666	19	5	25
Celkem	40 457	48 588	342***	114	495

* Evidence nemovitých kulturních památek zahrnuje počet rejstříkových čísel, z nichž některá ovšem zahrnují rozsáhlé areály a soubory. V památkovém katalogu je v současné době evidováno přes 100 000 jednotlivých nemovitých objektů, které jsou kulturními památkami. Rozobjektování všech areálů a souborů však nebylo ještě ukončeno.

** Evidence movitých kulturních památek zahrnuje počet rejstříkových čísel, z nichž některá ovšem zahrnují rozsáhlé soubory předmětů. V případě mobiliárních fondů památkových objektů 102 rejstříkovým číslem odpovídá cca 1 300 000 památek, v případě historických knihovních fondů 341 rejstříkovým číslem odpovídá cca 1 878 000 knižních svazků. Celkový počet předmětů evidovaných jako movitá kulturní památka tedy přesahuje 3 226 000.

*** Počet rejstříkových čísel národních kulturních památek; některé národní kulturní památky tvoří soubory a jsou v působnosti více pracovišť.

Dotační programy Ministerstva kultury

Ministerstvo kultury nabízí několik dotačních programů na obnovu kulturních památek podle § 16 odst. 2 zákona č. 20/1988 Sb., o státní památkové péči, které mohou využít vlastníci kulturních památek při jejich obnově. K přihlášeným projektům dává své stanovisko i Národní památkový ústav. Následující tabulka uvádí přehled vybraných dotačních programů MK a výši příspěvků přidělených na obnovu památek v návaznosti na vyjádření jednotlivých pracovišť NPÚ v roce 2018 (údaje jsou v tis. Kč).

Pracoviště NPÚ	Havarijní program	Program záchrany architektonického dědictví	Program regenerace městských památkových rezervací a zón	Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny	Program restaurování	Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností
ÚOP v Praze	2 750	3 000	2 760	1 035	1 852	0
ÚOP středních Čech v Praze	9 997	40 835	16 671	6 143	1 665	19 535
ÚOP v Českých Budějovicích	9 289	23 470	19 071	6 870	2 910	16 586
ÚOP v Plzni	7 035	23 381	8 214	6 670	2 459	12 269
ÚOP v Lokti	2 525	19 378	11 866	2 040	2 063	4 235
ÚOP v Ústí nad Labem	9 213	26 130	12 864	4 620	2 326	13 395
ÚOP v Liberci	5 315	10 318	8 812	5 370	2 210	7 763
ÚOP v Josefově	5 506	14 538	17 739	1 871	2 351	13 070
ÚOP v Pardubicích	5 380	14 500	25 235	699	2 189	6 560
ÚOP v Telči	5 520	10 990	16 617	459	1 883	9 466
ÚOP v Brně	8 473	18 885	12 570	1 550	1 860	16 877
ÚOP v Olomouci	4 460	6 400	10 396	1 000	1 630	6 582
ÚOP v Kroměříži	2 670	6 600	9 183	755	1 674	6 754
ÚOP v Ostravě	3 890	9 285	12 802	1 185	1 928	6 990
Celkem	82 023	227 710	184 799	40 267	30 000	140 081

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV